T.C.

ÇANKIRI KARATEKİN ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

BİLGİ VE BELGE YÖNETİMİ ANABİLİM DALI

TÜRKİYE'DEKİ BİLGİ VE BELGE YÖNETİMİ BÖLÜMÜ MÜFREDATLARININ İŞ YAŞAMINDAKİ BEKLENTİLERİ KARŞILAMA DÜZEYİNİN ANALİZİ

Murat GÖKÇE

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman

Dr. Öğretim Üyesi Hilal ÇİFTÇİ

Çankırı - 2022

T.C.

ÇANKIRI KARATEKİN ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

BİLGİ VE BELGE YÖNETİMİ ANABİLİM DALI

TÜRKİYE'DEKİ BİLGİ VE BELGE YÖNETİMİ BÖLÜMÜ MÜFREDATLARININ İŞ YAŞAMINDAKİ BEKLENTİLERİ KARŞILAMA DÜZEYİNİN ANALİZİ

Murat GÖKÇE

ORCID: 0000-0002-2870-4400

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman

Dr. Öğretim Üyesi Hilal ÇİFTÇİ

Çankırı - 2022

İÇİNDEKİLER

BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ ..... **iv**
TEZ KABUL ve ONAY ..... **v**
ÖNSÖZ ..... **vi**
ÖZET ..... **vii**
ABSTRACT ..... **viii**
KISALTMALAR ..... **ix**
TABLO LİSTESİ ..... **x**
ŞEKİL LİSTESİ ..... **xii**
1.GİRİŞ **1**
1.1. Konu ve Önemi 1
1.2. Amaç ve Hipotez 2
1.3. Kapsam 3
1.4. Evren ve Örneklem 3
1.5. Yöntem 4
1.6. Düzen 5
1.7. Literatür Özeti 5
2. BİLGİ PROFESYONELLİĞİ VE MESLEĞE DÖNÜŞMESİ **9**
2.1. Meslek Kavramı 9
2.1.1. Meslekleşme Standartları 11
2.1.2. Meslek Seçimi ve Önemi 15
2.1.3. Meslek Seçimini Etkiyen Faktörler 17
2.1.4. Meslek Eğitimi 19
2.2. Meslek Olarak Bilgi Profesyonelliği 20
2.2.1. Bilgi 21
2.2.2. Profesyonellik 24
2.2.3. Bilgi Profesyonelliği 25
2.2.4. Meslekleşme Standartları Kapsamında Bilgi Profesyonelliği 26
2.2.4.1. Mesleğe Özgü Bilgi Birikimi 27
2.2.4.2. Mesleki Eğitim 27
2.2.4.3. Bağımsız Örgütlenme 28
2.2.4.4. Mesleğe Özgü Etik Değerler 29

2.2.4.5 Toplumsal Fayda 31
2.2.4.6. Mesleğe Ait Bilimsel Yayın 32
2.3. Türkiye'de Bilgi Profesyonellerinin Eğitimi 33
3. BİLGİ TOPLUMUNDA BİLGİ PROFESYONELLERİNİN ÇALIŞMA ALANLARI 37
3.1. Bilgi Toplumu ve Bilgi Profesyonelleri 37
3.1.1.Bilgi Toplumu 38
3.1.2. Bilgi Toplumunda Bilgi Profesyonelleri 43
3.2. Bilgi Profesyonellerinin Çalışma Alanları 46
3.2.1. Kütüphaneler 48
3.2.1.1 Kütüphanenin Tanımı ve Önemi 48
3.2.1.2. Kütüphane Türleri ve İşlevleri 49
3.2.1.2.1. Milli Kütüphaneler 49
3.2.1.2.2. Üniversite Kütüphaneleri 50
3.2.1.2.3. Halk Kütüphaneleri 50
3.2.1.2.4. Okul Kütüphaneleri 51
3.2.1.2.5. Özel Kütüphaneler 51
3.2.1.2.6. Elektronik Kütüphaneler 52
3.2.1.2.7. Yazma Eser Kütüphaneleri 52
3.2.1.2.8. Çocuk Kütüphaneleri 53
3.2.1.2.9. Belediye Kütüphaneleri 53
3.2.2. Arşivler 54
3.2.2.1. Arşivin Tanımı ve Önemi 54
3.2.2.2 Arşiv Türleri ve İşlevleri 55
3.2.2.2.1. Devlet Arşivleri 56
3.2.2.2.2. Özel Arşivler 57
3.2.3. Bilgi-Bilişim Teknolojileri ve Diğer Alanlar 58
3.2.3.1. Kütüphaneci ve Arşivci Dışındaki Memurluklar 58
3.2.3.2. Veri Tabanları Alanında Çalışanlar 59
3.2.3.3. Elektronik Belge Yönetim Sistemleri Alanında Çalışanlar 59
3.2.3.4. Yayıncılık Alanında Çalışanlar 59
3.2.3.5. Bilgi Teknolojileri Alanında Çalışanlar 60
3.2.3.6. Veri Analistliği 60

3.2.3.7. Veri Giriş Uzmanlığı 60
4. DEĞİŞEN BİLGİ PROFESYONELİĞİ MESLEĞİ ve TÜRKİYE'DE BİLGİ ve BELGE YÖNETİMİ BÖLÜMÜ MÜFREDATLARI 62
4.1. Kütüphanecilik ve Arşivcilikten Bilgi Profesyonelliğine 62
4.2. Türkiye'de Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümleri ve Müfredatları 64
4.2.1. Ankara Üniversitesi 69
4.2.2. İstanbul Üniversitesi 71
4.2.3. Hacettepe Üniversitesi 74
4.2.4. Marmara Üniversitesi 76
4.2.5. Atatürk Üniversitesi 78
4.2.6. Çankırı Karatekin Üniversitesi 80
4.2.7.Kastamonu Üniversitesi 82
4.2.8. Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi 84
4.2.9. İstanbul Medeniyet Üniversitesi 86
4.2.10. Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi 88
4.2.11. Bartın Üniversitesi 90
4.2.12. İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi 92
5.BULGULAR ve DEĞERLENDİRMELER 98
5.1. Katılımcı Özellikleri 98
5.2. Kütüphanecilik Mesleğine İlişkin Dersler 102
5.3. Arşivcilik Mesleğine İlişkin Dersler 107
5.4. Bilgi Teknolojilerine İlişkin Dersler 111
5.5. Ortak Olan Dersler 114
6.SONUÇ VE ÖNERİLER 121
KAYNAKÇA 129
EKLER 147
ÖZGEÇMİŞ 152

BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ

Yüksek lisans tezi olarak hazırladığım *Türkiye'deki Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü Müfredatlarının İş Yaşamındaki Beklentileri Karşılama Düzeyinin Analizi* adlı çalışmanın öneri aşamasından sonuçlanmasına kadar geçen süreçte bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle uyduğumu, tez içindeki tüm bilgileri bilimsel ahlak ve gelenek çerçevesinde elde ettiğimi, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığım bu çalışmamda doğrudan veya dolaylı olarak yaptığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu beyan ederim.

… / … / 2022

İmza

Murat GÖKÇE

TEZ KABUL ve ONAY

ÇANKIRI KARATEKİN ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Murat GÖKÇE tarafından hazırlanan *Türkiye'deki Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü Müfredatlarının İş Yaşamındaki Beklentileri Karşılama Düzeyinin Analizi* başlıklı bu çalışma, *18.05.2022* tarihinde yapılan tez savunma sınavı sonucunda *oy birliğiyle* başarılı bulunarak jürimiz tarafından *Bilgi ve Belge Yönetimi* Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

TEZ JÜRİSİ ÜYELERİ (Unvanı, Adı ve Soyadı)

Danışman	: Dr. Öğr. Üyesi Hilal ÇİFTÇİ	İmza: ……..
Üye	: Prof. Dr. Coşkun POLAT	İmza: ……..
Üye	: Prof. Dr. Mehmet Ali AKKAYA	İmza: ……..

ONAY

Bu Tez, Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulunun ...../..../ 201.. tarih ve ..... sayılı oturumunda belirlenen jüri tarafından kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Coşkun POLAT

Enstitü Müdürü

ÖNSÖZ

Bu çalışmanın başından sonuna kadar olan süreçte her türlü desteği sağlayan, ilgi ve alakasını eksik etmeyen, çalışmanın yön göstericisi olan değerli danışman hocam Dr. Öğretim Üyesi Hilal ÇİFTÇİ'ye, lisans ve lisansüstü eğitiminde engin bilgilerinden faydalandığımdan, mesleğe en iyi şekilde hazırlayan ve kapılarını her zaman açık bulduğum birbirinden kıymetli hocalarım Prof. Dr. Coşkun POLAT, Prof. Dr. Hüseyin ODABAŞ ve Doç. Dr. Kasım BİNİCİ'ye; Çankırı Karatekin Üniversitesinden ayrılmış olsa da her zaman yanımızda olduğunu hissettiren değerli hocam Prof. Dr. Mehmet Ali AKKAYA'ya; Her zaman desteğini hissettiğim değerli ağabeyim ve aynı zamanda meslektaşım olan Uğur DONBAY'a sonsuz şükranlarımı sunarım.

Her zaman arkamda duran ve yanımda olmalarından güç aldığım anneme, babama ve ablalarıma; bu zorlu yolda her zaman yanımda duran, sevgi ve sabrı ile motive kaynağım olan sevgili eşim Ülkühan'a teşekkürü bir borç bilirim.

10/04/2022

Murat GÖKÇE

ÖZET

Tezin Başlığı : Türkiye'deki Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü Müfredatlarının Bilgi Profesyonelliği Mesleğinin İş Yaşamındaki Beklentileri Karşılama Düzeyinin Analizi
Tezin Yazarı : Murat GÖKÇE
Danışman : Dr. Öğr. Üyesi Hilal ÇİFTÇİ
Anabilim Dalı : Bilgi ve Belge Yönetimi Anabilim Dalı
Tezin Türü : Yüksek Lisan Tezi
Kabul Tarihi : 18.05.2022

Bilgi profesyonelliği mesleğinin günümüz bilgi toplumunda değeri gün geçtikçe artmaktadır. Değeri artan bilgi profesyonelliği mesleğinin eğitiminin de önemi giderek artmaktadır. Bu nedenle bilgi profesyonellerinin eğitimi bilgi toplumuna uygun olmalıdır. İş yaşamında yaptıkları işleri öğretir olması gerekmektedir. Bu doğrultuda tezin amacı, Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü müfredatlarının bilgi profesyonelliği mesleğine ne kadar fayda sağladığı ve müfredatın aktif iş hayatının beklentilerini ne kadar karşıladığını ölçmeyi amaçlamaktadır.

Araştırmanın evrenini BBY Bölümünden mezun olup meslekte aktif olarak çalışan bilgi profesyonelleri oluşturmaktadır. Örneklemi ise 370 bilgi profesyonellerinden oluşmaktadır. Bilgi profesyonellerinin meslek hayatlarında BBY Bölümü müfredatlarının ne kadar fayda sağladıklarını ölçmek adına anket çalışması yapılmıştır. Ankette müfredatta yer alan dersler yer almaktadır. Anket çalışmasının değerlendirilmesinden sonra, bilgi profesyonellerinin öğrenciliği döneminde aldıkları derslerin meslek hayatlarında yeterli miktarda fayda sağlamadığı anlaşılmıştır. Ayrıca kavramsal kısmı oluşturulurken "bilgi profesyonelliği mesleği", "Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü müfredatları" ve "bilgi profesyonellerinin çalışma alanları" gibi konulara yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Bilgi Profesyonelliği Mesleği, Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü Müfredatı, Bilgi Profesyonellerinin Çalışma Alanları

ABSTRACT

Thesis Title: Analysis of the Level of Meeting the Expectations in Business Life of Information and Document Management Department Curriculum in Turkey
Author of The Thesis: Murat GÖKÇE
Supervisor: Assist. Prof. Dr. Hilal ÇİFTÇİ
Department: Department of Information and Document Management
Thesis Type: Master Thesis
Acceptance Date: 18.05.2022

The value of the profession of information profession is increasing day by day in today's information society. The importance of the education of the profession of information professional, is also increasing day by day. Therefore, the education of information professionals should be appropriate for the information society. It should teach the things people which do in business life. In this direction, the aim of the thesis is to measure how much the Information and Document Management Department's curricula benefit the information professional profession and how well the curriculum meets the expectations of active business life.

The universe of the research consists of information professionals who graduated from the Information and Document Management Department and the ones who are actively working in the profession. Samples consists of 370 information professionals. A survey was conducted to measure the benefits of the IDM Department curriculum in the professional lives of information professionals. The survey includes the courses included in the curriculum. After the evaluation of the survey, it was understood that the courses taken by the information professionals during their education life did not provide sufficient benefit in their professional life. In addition, while creating the conceptual part, subjects such as "information professionalism profession", "Information and Document Management Department curricula" and "working areas of information professionals" were included.

Keywords: Information Professional profession, Information and Document Management Department Curriculum, Work Areas of Information Professionals

KISALTMALAR

ABD	Amerikan Birleşik Devletleri
AKB	Avrasya Kütüphaneciler Birliği
AKTS	Avrupa Kredi Transfer Sistemi
ALA	American Library Association
ALES	Akademik Personel ve Lisansüstü Eğitimi Sınavı
ANKOS	Anadolu Üniversite Kütüphaneleri Konsorsiyumu
AR-GE	Araştırma Geliştirme
BBY	Bilgi ve Belge Yönetimi
BEYAS	Belge Yönetimi ve Arşiv Sistemi
BİL-BEM	Ankara Üniversitesi Bilgi Yönetim Sistemleri Belgelendirme ve Bilgi Güvenliği Merkezi
BLU	Balkan Libraries Unıon
EBYS	Elektronik Belge Yönetim Sistemi
ICA	International Council on Archives
IFLA	International Federation of Library Associations Institutions
KPSS	Kamu Personeli Seçme Sınavı
LAMRE	Library, Archive and Museum Research Journal
MEB	Milli Eğitim Bakanı
MLA	Medical Library Association
OKD	Okul Kütüphanecileri Derneği
ÖSYM	Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi
SAA	Society of American Archivists
SPPS	Statistical Package for the Social Sciences
TAD	Türk Arşivciler Derneği
TDK	Türk Dil Kurumu
TKD	Türk Kütüphaneciler Derneği
TUENA	Türkiye Ulusal Enformasyon Altyapı Anaplanı
ÜNAK	Üniversite ve Araştırma Kütüphanecileri Derneği
VHKİ	Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni
YDS	Yabancı Dil Sınavı
YKS	Yükseköğretim Kurumları Sıvavı
YÖK	Yükseköğretim Kurulu

TABLO LİSTESİ

Tablo 3.1: Bilgi ve Belge Mezunlarına Açılan Kadro Sayıları 47
Tablo 4.1: Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü Taban Puanları 65
Tablo 4.2: Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü Kontenjan ve Yerleşen Sayıları 66
Tablo 4.3: Ankara Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü Müfredatı 70
Tablo 4.4: İstanbul Üniversite Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü Müfredatı 72
Tablo 4.5: Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü Müfredatı 74
Tablo 4.6: Marmara Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü Müfredatı 76
Tablo 4.7: Atatürk Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü Müfredatı 78
Tablo 4.8: Çankırı Karatekin Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü Müfredatı 80
Tablo 4.9: Kastamonu Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü Müfredatı 82
Tablo 4.10: Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü Müfredatı 84
Tablo 4.11: İstanbul Medeniyet Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü Müfredatı 86
Tablo 4.12: Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü Müfredatı 88
Tablo 4.13: Bartın Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü Müfredatı 90
Tablo 4.14: İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü Müfredatı 92
Tablo 4.15: Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümlerinin Ders Sayıları 95
Tablo 4.16: Öğretim Üyesi Başına Düşen Ders Sayısı 96
Tablo 5.1: Kişisel Özellikler 99
Tablo 5.2: Kurum Durum Bilgileri 100
Tablo 5.3:BBY Bölümü Mezununun Nitelendirilmesi 101
Tablo 5.4:BBY Müfredatlarının Mesleğin Uygulanmasında Yeterliliği 101
Tablo 5.5: Bilgi Felsefesi/Bilgi Sosyolojisi 102
Tablo 5.6: Bilgi Merkezleri Mimarisi/İş Sağlığı ve Güvenliği 103
Tablo 5.7: Bilgi Okuryazarlığı/Bilgi Danışmanlığı 104
Tablo 5.8: Bilginin Organizasyonu/Konu Başlıkları 104
Tablo 5.9: Kütüphane Türleri 105
Tablo 5.10:Kütüphane Otomasyonu 106
Tablo 5.11:Tıp Kütüphaneciliği/Hukuk Kütüphaneciliği 107
Tablo 5.12: Bilimsel ve Kültürel Mirasın Dijitalleştirilmesi/Dijitalleştirme Uygulamaları 108
Tablo 5.13: Elektronik Belge Yönetim Sistemleri 108
Tablo 5.14: Osmanlı Belgelerinin Analizi ve Değerlendirilmesi 109
Tablo 5.15: Osmanlıca/Farsça 110
Tablo 5.16: Yazışma ve Dosyalama Sistemleri 110
Tablo 5.17: Bilgi Güvenliği ve Veri Korunması 111
Tablo 5.18: Bilgi Sistemleri 112

Tablo 5.19: Bilgiye Erişim 113
Tablo 5.20:E-Devlet Uygulamaları 113
Tablo 5.21: Veri Tabanı 114
Tablo 5.22: Arşivcilik ve Kütüphanecilik Terminolojisi 115
Tablo 5.23: Bilgi Merkezleri Pazarlaması ve Hakla İlişkiler 116
Tablo 5.24: Bilgi Mevzuatı 117
Tablo 5.25: Bilgi ve Belge Yönetimine Giriş 117
Tablo 5.26: Bitirme Tezi 118
Tablo 5.27: Mesleki Etik 119
Tablo 5.28: Mesleki İngilizce/Akademik İngilizce 119
Tablo 5.29: Staj 120

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 2.1: Meslek Seçimini Etkileyen Faktörler 18
Şekil 2.2: Türkiye'de Eğitim Sistemi 20
Şekil 2.3: Bilgi Hiyerarşisi Piramidi ve Dönüşüm Süreci 22
Şekil 3.1: Bilgi profesyonelleri için SWOT analizi 45

1.GİRİŞ

1.1. Konu ve Önemi

Bireyler hayatlarını devam ettirmek için her zaman bir işle meşgul olmak zorunda kalmışlardır. İnsanoğlunun varoluşundan bu yana yaptıkları işler sürekli değişmiştir. Bu değişimler doğal bir süreç olmasına rağmen teknolojik ve bilimsel gelişmeler, bilgi toplumunun temelini çok fazla etkilemiştir (Bitri, 2016, s.53). Dönemine göre bazı meslekler öne çıkmaktadır. Bilgi toplumunda ise öne çıkan mesleklerden birisi de bilgi profesyonelliği mesleğidir. Özellikle üretilen ve tüketilen bilgi miktarındaki artış ve bunların kullanıcılara iletilmesindeki hız arttıkça bilgi profesyonelliği mesleğinin önemi artmaktadır.

Bilgi profesyonelleri, bilgi toplumuna uyum sağlamları için sürekli toplumun beklentileriyle ilgili olmaları gerekmektedir (Al-Hawandeh, ve Foo, 2001, s.2). Bilginin değerinin günden güne arttığı bilgi toplumunda, bilgi profesyonellerinin yetiştirilmesi önemlidir. Bilgi profesyonellerin eğitimi bilgi toplumuna uygun olmalıdır. Gelişmiş ülkelerde bilgi profesyonellerinin eğitimine önem verilmektedir.

Bilgi profesyonellerinin bilgi toplumunda sahip olmaları gereken beceriler çeşitlenmiştir. Eskiden görevi bilginin saklı olduğu basılı bilgi kaynaklarını sağlama, düzenleme, koruma ve hizmete sunma olan bilgi profesyonellerin, günümüzde görevleri çok değişmiştir. Bilgi profesyonelliği mesleğinin değişmesini, bilgi teknolojilerinin artması, bilgi yönetimin gelişimi ve kullanıcı beklentilerinin değişmesi gibi olaylar etkilemektedir (Tanloet ve Tuamsuk, 2011, s.123). Bilgi profesyonelleri bu etkilerin farkına varıp kendilerini sürekli geliştirmeleri gerekmektedir. Dolaysıyla bilgi profesyonelliği mesleğinin yetiştirilmesinde görevli olan BBY Bölümleri de müfredatlarını sürekli gözden geçirilmelidir. Beklentilere cevap verebilecek bir müfredat oluşturulmalıdır. Bu sayede bilgi profesyonellerinin istihdamı konusunda yaşanan sorunlar ortadan kalkacaktır.

Zira bilgi profesyonellerinin bilgi toplumunda çalışma alanları da çeşitlenmiştir. Önceden sadece kütüphanecilik ve arşivcilik alanında çalışma imkânı olan bilgi profesyonelleri günümüzde bilgi teknolojilerinin artması nedeniyle çalışma alanları genişlemiştir. Bilgi profesyonelleri Türkiye'de daha çok kamu alanında çalışma imkânı bulmaktadır. Fakat özel sektörde de çeşitli çalışma alanları mevcuttur. Genellikle kütüphanede iş bulabilen bilgi profesyonelleri, BBY Bölümü müfredatlarının çeşitlenmesi ve bilgi teknolojilerine daha fazla yer verilmesiyle kütüphane alanının dışında da iş imkânı bulabileceklerdir.

Yaşanan bilgi patlaması, kısa sürede bilgiye ulaşma isteği, bilgisayarların yaygınlaşması ve toplum beklentilerinin değişmesi bilgi profesyonelliği mesleğini değiştirmiştir. Bu nedenle bilgi profesyonelliği mesleğinin eğitimi değişmiş ve önem kazanmıştır.

Bu çalışma, bilgi profesyonellerinin günümüzdeki eğitimini konu almaktadır. Günümüz ve gelecekteki beklentileri karşılaması beklenen bilgi profesyonellerinin eğitimindeki dersler, bu beklentilere göre olmalıdır. Bu nedenle çalışma, günümüz müfredatında ki derslerin, çalışma hayatında aktif olarak çalışan bireylere ne kadar fayda sağladığını ölçmesi açısından önemlidir.

1.2. Amaç ve Hipotez

Kütüphanecilik ve arşivcilik mesleği eski bir meslek olsa da bilgi profesyonelliği mesleği yeni kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Temelinde kütüphanecilik ve arşivcilik olmasına rağmen bilgi toplumuna geçilmesi ile bilgi profesyonellerinin temel bilgi birikimleri ve becerilerinin de değişime uğraması kaçınılmaz olmuştur. Nitekim bilgisayarların yaygınlaşması ve her alanda kullanılması ile bilginin çok hızlı ve yüksek miktarda aktarılmasının sağlanması değişimin en büyük etkilerinden birisidir. Günümüzde bilgiler, basılı kaynaklardan çok elektronik kaynaklarda tutulur olmuştur. Bu durumda bilgi profesyonellerinin eğitiminde bilgi toplumundaki gelişmelerin yansıtılması gerekmektedir. Bu çalışmada ise, bilgi profesyonellerinin

eğitiminde kullanılan müfredatın çalışma hayatındaki işlerle ne kadar örtüştüğü tespit edilmeye çalışılmıştır. Diğer bir ifade ile meslekte çalışan bilgi profesyonellerinin, işlerini yaparken BBY Bölümü öğretim programlarında aldıkları bilgilerin ne kadar faydalı olduğunu ölçmeyi amaçlanmıştır.

BBY Bölümleri mesleki gelişim için sürekli kendilerini geliştirmelidir. Fakat bilgi toplumunun hızla ilerlemesi ve bilgi profesyonellerinden beklentilerin çeşitlenmesi müfredatın güncelliğini sürekli yitirmesine sebep olmaktadır. Bu nedenle çalışmanın ana hipotezi; "Bilgi profesyonelleri, mesleğin uygulanmasında öğrencilik döneminde aldıkları dersleri yeterli görmemektedir" şeklinde kurgulanmıştır. Alt hipotezler aşağıda sıralanmıştır.

- BBY Bölümleri arasında müfredat birliği bulunmamaktadır.
- BBY Bölümü müfredatları uygulamalı derslerden çok teorik derslerden oluşmaktadır.
- Bilgi profesyonelliği mesleği ile ilgili kanun ve yönetmelik gibi unsurlar müfredatta yeterince yer almamaktadır.

1.3. Kapsam

Bu çalışma ile genel olarak Türkiye'de yer alan BBY Bölüm müfredatlarının mevcutta çalışan bilgi profesyonellerinin çalışma hayatlarında yaptıkları işlerle ne ölçüde örtüştüğünü ortaya koymaya çalışılmaktadır.

1.4. Evren ve Örneklem

Günümüz bilgi toplumlarında bilgi profesyonellerinin önemi gittikçe artmaktadır. Bilgi profesyonelleri, genel olarak kütüphanelerde, arşivlerde ve bilgi teknolojilerinin olduğu yerlerde çalışma imkânı bulabilmektedir. Birden fazla çalışma alanı olan bilgi profesyonelleri hem kamu ve hem özel sektörde iş imkânı bulabilmektedir. Türkiye'de BBY Bölümü mezunlarının, kamu alımlarına ve özel sektördeki iş imkânları değerlendirildiğinde çalışan bilgi profesyoneli sayısının 10000 kişiyi aştığı kabul edilebilir.

Örneklem grubu oluşturulurken uygulanacak olan anket çalışması dikkate alınmıştır. Bu sebeple Yazıcıoğlu ve Erdoğan (2004, s. 50)'ın hazırladığı bilimsel anketler için örneklem hesaplama tablosuna göre evreni 10000 olan ve %95-%98 oranında güven verebilmesi için örneklem 370 kişiden oluşması gerekmektedir. Örneklemin ise %40'nı kütüphaneciler, %25'ini arşivciler, %25'ini bilgi teknolojileri ve %10'nu ise diğer alanlarında çalışanlardan oluşturulması planlanmıştır. Fakat Covid-19 pandemisinden dolayı bu oranlar düzgün şekilde oluşturulamamıştır.

1.5. Yöntem

Çalışmada, konunun önemini anlamak, ilgili diğer çalışmaları bilmek, içerik bakımından zenginleştirmek ve olağan durumu ortaya koymak adına basılı ve elektronik kaynaklardan kaynak taraması yapılmıştır. Çalışmanın kuramsal kısmını oluştururken betimleme yönteminden yararlanmıştır. Betimleme yöntemi, bir konuyu saptamak ve bir hipotezi test etmeye yarayan çalışmadır (Arlı ve Nazik, 2003, s. 6).

Çalışmada örneklem adına toplanacak verilerin elde edilmesinde dolaysız gözlem veri toplama tekniklerinden yaygın gözlem tekniği olarak tanımlanan anket tekniği kullanılmıştır. Anket kişilerin başlıca bir konudaki düşünceleri saptayabilmek için kullanılan bir veri toplama yöntemidir (Şenol, 2012, s.20). Ankette BBY Bölümlerindeki dersler uzman bir kişiden yararlanarak benzer dersler tek ders olarak adlandırılmıştır. Anket, pandeminin getirdiği kısıtlılıklar nedeniyle Google Formlar aracığıyla oluşturulup katılımcılara e-posta ve sosyal medya ile ulaştırılmıştır. Ankete 390 kişi geri dönüş yapmış olup uygun olan 370 kişinin anketi seçilmiştir. Anketten elde edilen veriler SPSS programı yardımıyla analiz edilip yorumlanmıştır. Anket verileri yorumlanırken ders içerikleri bakımından, uzman görüşü alınarak kütüphanecilik, arşivcilik, bilgi teknolojileri ve ortak olan dersler şeklinde gruplandırılmıştır. Sonunda elde edilen bulgular neticesinde BBY Bölümleri için önerilerde bulunulmuştur.

1.6. Düzen

"Türkiye'deki Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü Müfredatlarının İş Yaşamındaki Beklentileri Karşılama Düzeyinin Analizi" adlı yüksek lisans tez çalışması toplamda 6 bölümden oluşmaktadır.

"Giriş" olarak adlandırılan çalışmanın birinci bölümünde araştırmanın konusu ve önemi, amaç ve hipotezi, kapsamı, evren ve örneklemi, yöntemi başlıkları altında çalışmanın genel çerçevesiyle ilgili bilgiler yer almaktadır. Ayrıca araştırmanın konusuna ilişkin daha önce yapılmış olan ve konu bakımından önemli olarak değerlendirilen literatür bu bölümde özetlenmiştir.

İkinci bölümde, meslek kavramının üzerinde durulmuştur. Meslek standartları kapsamında bilgi profesyonelliği mesleğinin özellikleri açıklanmaya çalışılmıştır.

Çalışmanın üçüncü bölümünde ise konunun daha iyi anlaşılması ve yapılacak analizlerin daha nitelikli olması için bilgi toplumunda bilgi profesyonellerinin yeri tartışılmıştır. Olağan çalışma alanları anlatılmaya çalışılmıştır.

Çalışmanın dördüncü bölümde, değişen toplum beklentilerinin bilgi profesyonelliği mesleğine yansımaları anlatılmıştır. BBY Bölümleri tanıtılıp müfredatlarına yer verilmiştir.

Çalışmanın beşinci bölümde, anket çalışmasından elde edilen bulgular yer almaktadır. Bu bölümde bilgi profesyonellerinin, mesleğin uygulanmasında öğrencilik döneminde aldıkları dersleri yeterli görüp görmedikleri elde edilen bulgular ile analiz edilmiştir.

Son bölümü teşkil eden sonuç ve öneriler bölümünde ise elde edilen bulgular genel olarak değerlendirilmiş ve örneklem üzerinden elde edilen bulgulara göre bilgi toplumunda BBY Bölümlerinin bilgi profesyonellerini daha iyi yetiştirmelerine yönelik çeşitli önerilerde bulunulmuştur.

1.7. Literatür Özeti

İlgili literatürde çalışılan konu dağılımları incelendiğinde, yaygın olarak bilinen konulara nispetle Türkiye'de bilgi profesyonelliği mesleği ve eğitimi hakkında pek fazla çalışma bulunmadığı ifade edilebilir. Mevcut çalışmaların da konuyu genel olarak ele almadıkları daha spesifik konulara yoğunlaştıkları görülmektedir. Konuyu

çeşitli açılardan ele alan daha fazla çalışma bulunmaktadır ancak bu araştırmanın sınırları nedeniyle aşağıdaki çalışmalara yer verilebilmiştir.

Dişli ve Yılmaz (2020), "*Türkiye'deki Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümleri Ders Programlarının Düşünce Özgürlüğü Eğitimi Açısından Değerlendirmesi*" adlı çalışmalarında düşünce özgürlüğü ve sansür kavramlarını açıklamışlardır. Makalede bilgi merkezlerinin, düşünce özgürlüğü konusundaki yeri ve önemi anlatılmıştır. BBY Bölümlerinde düşünce özgürlüğü eğitimi değerlendirilmiştir.

Bakan (2019), "*Bilgi Toplumu Stratejileri Açısından Türkiye'de Kamu Sektöründe Çalışan Arşiv Personelinin Durum Analizi: Tapu Arşiv Personeli Örneği*" adlı yüksek lisans tezinin birinci bölümünde bilgi toplumunu ele almıştır. İkinci bölümde ise Türkiye'deki bilgi toplumu stratejileri anlatılmıştır. Üçüncü bölümde BBY bölümleri ve derslerine yer verilip çalışma alanları anlatılmaya çalışılmıştır. Dördüncü bölümde ise Tapu Kadastro Genel Müdürlüğü'nün arşiv ve personeli hakkında bilgi vermiştir. Sonuç bölümünde ise personel ile ilgili yaşanan sorunlar dile getirilip çözüm önerileri sıralanmıştır.

Şenses (2019), "*Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü Öğrencileri ile Tıbbi Dokümantasyon ve Sekreterlik Programı Öğrencilerinin Gelecekteki Benzer Mesleki Kaygıları*" adlı yüksek lisans tezinde BBY ve Tıbbi Dokümantasyon ve Sekreterlik Programı hakkında bilgi vermiştir. Çalışmada öncelikle Dünyada ve Türkiye'de BBY Bölümünün tarihsel gelişimi anlatılmıştır. Daha sonra ise meslek kavramının üzerinde durulup mesleki kaygıya değinilmiştir. Belirli kriterler neticesinde iki bölümünde benzer meslek kaygıları olduğu dile getirilmiştir.

Yılmaz (2018), "*Türkiye'de Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümleri Ders Programlarının Arşivcilik ve Belge Yönetimi Eğitimi Açısından Değerlendirilmesi*" adlı çalışmasında ilk önce BBY eğitimini 1923-1952, 1953-1987, 1988-2001 ve 2002 ve sonrası şeklinde dönemlendirerek kısaca anlatmıştır. Çalışmada BBY Bölümleri hakkında bilgi verilmiştir. Sonrasında ise Farklı değişkenler üzerinden bölüm müfredatlarının arşivcilik/bilgi yönetimi açısından değerlendirmeler yapılmıştır. Sonuç kısmında ise bölümlerin arşivcilik eğitiminde bir standardı olmadığı ifade edilmiştir.

Er-Koçoğlu (2018), "*Türkiye'de Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü Mezunlarının Özel Sektörde İstihdamına Yönelik Çevrim İçi Yayımlanan İş İlanlarının İçerik Analizi*" adlı çalışmasında kütüphanecilik alanında yapılan iş ilanları hakkında yazılan içerik analizi konulu makaleleri genel olarak anlatılmaya çalışmıştır. Çalışmada değişik kategorilerle iş ilanlarının analizi yapılmıştır. İş ilanlarında 91 farklı unvan kullanıldığı ortaya çıkarılmıştır.

Babalola ve diğerleri (2018). "*Reinvigorating Library and Information Science (LIS) Curriculum in a fast changing society"* adlı makalelerinde 21. yüzyılın getirdiği değişimler neticesinde kütüphane ve bilgi biliminin de değişmesi gerektiğini dile getirmişlerdir. Makalede istihdam edilebilecek şekilde müfredatın güncellenmesi dile getirilmiştir. Olması gereken dersler tartışılmıştır.

Kundak (2017), "*Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümleri Son Sınıf Öğrencilerinin Meslekleri Hakkında Görüşleri*" adlı çalışmasında meslek kavramının üzerinde durmuştur. Söz konusu çalışmada meslek seçimi, meslek memnuniyeti ve meslek farkındalığı gibi kavramlar anlatılmaya çalışmıştır. BBY'nin temel kavramları anlatılarak bilgi profesyonellerinin eğitiminden bahsedilmiştir. Sonucunda ise öğrencilerin meslek memnuniyetlerinin farklı nedenlerden dolayı az olduğu kanısına varılmıştır.

Elmborg (2014), "*Framing a Vision for 21st-Century Librarianship: LIS Education in Changing Times*" adlı makalesinde kütüphane ve bilgi biliminin değişimin kaçınılmaz olduğunu dile getirmiştir. Çalışmada bilgi teknolojilerinin etkisiyle kütüphaneciliğin daha fazla uzmanlık gerektiren bir alana dönüştüğü ifade edilmektedir. 21. yüzyılda var olmak için değişimin gerekliliği vurgulanmaktadır.

Öksüz (2013), "*Türkiye'de Bilgi ve Belge Yönetimi Eğitimine Kuramsal Bir Yaklaşım*" adlı yüksek lisans tezinde bilgi ve belge kavramlarını açıklamıştır. Çalışmada eskiçağ ve Türkiye'deki kütüphanelere değinmiştir. Daha sonra ise BBY Bölümleri tanıtılmıştır. Sonunda ise kütüphanecilik eğitimi ve bilgi profesyonellerinin bilgi toplumunda yeni nitelikleri anlatılmıştır.

Çakın (2012), "*Bilgi Profesyonellerinin Eğitiminde 40 Yıl: Hacettepe Üniversitesinin Lisans Programındaki Değişiklikler*" adlı makalesinde Hacettepe Üniversitesindeki öğretim programları değişiklerini (1974/75 - 1978/79), (1979/80 - 1992/93), (1993/94 - 2001/02), (2002/03 - 2010/11) ve (2011/12 ve sonrası) şeklinde sınıflandırıp anlatmıştır. Çalışmada Hacettepe Üniversite BBY Bölümünün kuruluşundan 2012'ye kadar olan ders programı değişimi detaylı olarak ele alınıp anlatılmaya çalışılmıştır.

Tonta (2012), "*Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü Lisans Programının Güncelleştirilmesi (2009-2011)*" adlı çalışmasında Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümünü teknolojinin çok fazla etkilediğini dile getirmiştir. Çalışmada Hacettepe Üniversitesi BBY Bölümü hakkında bilgiler verilmiştir. Ders programı güncellenmesi için çalışma grubu oluşturulup hangi derslerin müfredata eklenmesi gerektiğinin tartışıldığı aktarılmıştır.

Mahmood, (2012). "*LIS Curriculum Review Using Focus Group İnterviews of Employers*" adlı çalışmasında bilgi profesyonelleri işverenlerinin çeşitli olduğunu ve bu nedenle beklentilerinde çeşitli olduğunu dile getirmiştir. Bu nedenle bilgi profesyonellerinin eğitiminde işverenlerin beklentilerinin göz önünde tutulması gerektiğini söylemiştir. Çalışmada müfredatta yer alması gereken dersler hakkında görüşler öne sürülmüştür.

Chow ve diğerleri (2011), "*Changing Times and Requirements: Implications for LIS Education*" adlı makalelerinde bilgi ve teknolojinin dünyayı değiştirdiğini ifade etmişlerdir. Çalışmada bu değişimden kütüphane ve bilgi bilimin de etkilendiği belirtilmiştir. Öğrencilerin yüksek teknoloji odaklı ortamlara hazırlıklı olmaları gerektiği dile getirilmiştir.

2. BİLGİ PROFESYONELLİĞİ VE MESLEĞE DÖNÜŞMESİ

Bireyler hayatlarını devam ettirmek için bir takım kazanç getiren işlerle uğraşmak zorundadırlar. Maddi kazanç elde etmek için yapılan ve birtakım kuralları olan bu işler insanların mesleklerini oluşturmaktadır. Önce kent yaşamının yaygınlaşması, ardından da teknolojinin gelişmesi ile birlikte meslek sayısında artış yaşanmaya başlamış ve bu artış günümüzde de devam etmektedir. Meslek sayısının artışının yanında teknolojinin gelişmesi bazı meslekleri de ortadan kaldırmaktadır. Artık kol gücüne dayalı meslekler yok olurken, bilgiyi yoğun olarak işleyen meslekler doğmaktadır. Bilgi çağı olarak anılan günümüz de ise önemli ve gelecek vadeden mesleklerden biri de bilgi profesyonelliği mesleğidir. Bilgi profesyonelliği mesleği birçok mesleği altında barındırmaktadır. Bilgi profesyonelliği mesleği, bilginin esas alındığı kütüphanecilik, arşivcilik, veri tabanı uzmanı ve bilgi teknolojileri uzmanı gibi meslekleri altında barındıran çatı bir sözcüktür.

Çalışmanın bu bölümünde genel olarak bilgi profesyonelliği mesleği üzerinde durulmuştur. Meslek kavramı ayrıntılı olarak ele alınarak, bir iş kolunu meslek haline getiren unsurlar açıklanmıştır. Devamında ise bu unsurlar çerçevesinde bilgi profesyonelliği mesleği detaylı olarak ele alınmıştır. Son olarak, Türkiye'deki bilgi profesyonellerinin eğitim süreci üzerinde durulmuştur.

2.1. Meslek Kavramı

Literatüre bakıldığında meslek kavramının çok fazla tanımı yapıldığı görülmektedir. TDK'ye göre meslek "belli bir eğitim ile kazanılan, sistemli bilgi ve becerilere dayalı, insanlara yararlı mal üretmek, hizmet vermek ve karşılığında para kazanmak için yapılan, kuralları belirlenmiş iş" (Güncel Türkçe Sözlük, 2020a) olarak tanımlanmıştır. Özgüven ise, meslek kavramını bir bireyin hayatını sürdürmek ve geçimini temin etmek için sürekli yapılan iş olarak nitelemektedir (1999, s.128). Bu tanımlara bakıldığında, bireylerin hayatlarını devam ettirmeleri, maddi ihtiyaçlarını karşılamak için sürekli yapılan iş olmasının üzerinde durulduğu görülür.

Başka bir tanımda meslek, insanlara faydalı bir ürün ya da hizmet üretmek ve bu üretimin karşılığında ise para kazanmak, belirli bir eğitimin sonucunda kazanılan, sistemli olarak bilgi ve becerilere dayalı, kuralları toplumca sınırları çizilmiş bir dizi etkinliklerin bütünü olarak ifade edilir (Erdoğmuş'dan aktaran; Emirgil, Aca ve Işığıçok, 2014, s.142). Genel olarak tanımlamak gerekirse meslek, bireylerin kendisinin ve toplumun gereksinimlerini karşılanmasına olanak sağlayan, bilgi, yetenek, beceri ve bir eğitimin sonucunda öğrenilmiş, çalışmalarının karşılığında maddi gelir elde edilen hizmettir (Aytekin, 2005, s.22).

Yukarıda yapılan tanımlardan çıkarım yapılarak meslek kavramı ele alınacak olursa; belirli bir eğitimin sonucu ile oluşan bazı bilgi, beceri, ilgi ve yetenekler ile ortaya konulan mal ve hizmetler karşılığında maddi gelir elde etmek için yapılan sürekli iş olarak tanımlanabilir.

Çoğu zaman bireyler tarafından "meslek" ve "iş" kavramları birbiriyle karıştırılmaktadır. Devamlı birbiri ile aynı anlama geldiği sanılan bu iki sözcük aslında farklı iki kavramdır. İş kavramı, belirli bir iş yerinde yapılan benzer nitelikteki etkinlikler grubu olarak tanımlanmaktadır (Erdoğmuş'dan aktaran; Emirgil ve Diğerleri, 2014, s.141). Diğer bir tanımda ise iş kavramı "herhangi bir şey üretmek, ortaya koymak, bir verim, sonuç elde etmek için yapılan çalışma, etkinlik veya bir ürün ortaya koyan, bir değer yaratan emek" (Püsküllüoğlu, 1994, s.180) olarak tanımlanmaktadır. Bu tanımlardan anlaşılacağı üzere, meslek ve iş sözcükleri farklı iki kavramdır. İş kavramının tanımlamalarına bakıldığında belirli bir eğitim sürecinin olmadığı görülmektedir. Oysaki meslekte belirli bir eğitim söz konusu olmaktadır.

Yeşilyaprak ise iş ve meslek kavramlarının arasındaki farkı şu sözlerle ifade etmiştir. İş, kişilerin mesleklerini yaptıkları sürelerde gerçekleştirdikleri faaliyetler iken meslek kavramı ise, iş kavramından daha geniş kapsamlı, aynı veya benzer işlerin bir araya gelmesiyle oluşturulan geniş bir alandır (aktaran Yerlikaya, 2019, s.8). Bu ifade ile anlaşılacağı üzere meslek işin gelişmesiyle oluşmaktadır. İş, mesleğin temel yapı taşlarını oluşturmaktadır.

2.1.1. Meslekleşme Standartları

Mesleği var eden ve tanımlanmasını doğrudan etkileyen birtakım unsurların olduğu daha önce dile getirilmişti. Aynı şekilde işin gelişerek meslek haline dönüşmesini sağlayan birtakım standartlar da mevcuttur. Bu mesleki standartlar ile birlikte mesleği meslek yapan çerçeveler çizilmiştir. İşin mesleğe dönüşmesi için ilk standart 1915 yılında Flexner tarafından oluşturulmuştur. Bu standartlar şunlardır (aktaran Öztemiz, 20212, ss.19-20):

- "Meslekler üst düzeyde bireysel sorumluluk gerektiren zihinsel işlemler içerirler: Meslek akla dayalı yöntemlerle kazanılabilen ve bireysel yetilerle icra edilen özelliktedir.
- Mesleklerin üzerinde çalıştıkları materyaller bilim ve teknoloji kökenli olmalı.
- Bu materyaller uygulamaya yönelik belirli bir amaçla kullanılmalı: Mesleki materyaller teorik olmanın yanı sıra pratikte fayda sağlayacak amaçlarla kullanılmalı.
- Meslekler eğitim yoluyla aktarılabilir tekniklere sahip olmalıdır: Meslek, eğitim yoluyla öğrenilebilen ve öğretilebilen bir formda olmalıdır.
- Meslekler kendilerini örgütleme eğilimi taşımalıdır: Meslek mensupları arasında gelişmiş düzeyde birliktelik ve "grup" bilinci vardır.
- Meslekler çalışmalarını yaparken başkalarına yararlı olmayı amaçlamalı: Mesleki icraatlar toplum yararına sonuçlar içermeli."

Flexner standartları oluştururken; mesleği icra ederken bireyin akıl sahibi, mesleğin işleyişinde kullanılan materyallerin bilimsel bir temele dayanması, akla ve bilimselliğe dayalı oluşturulan materyalleri kullanılırken yapılan işe uygun, mesleği yaparken kullanılan teknikleri öğretebilmek için bir eğitimin, meslek dayanışmasının sağlanabilmesi için örgütlenmesi ve mesleklerin topluma bir faydası olması gerektirdiğini dile getirmiştir.

Diğer bir meslekleşme standardı, Gordon tarafından 1950 yılında belirlenmiştir. Bu standartlar aşağıda sıralanmıştır (Gordon, 1950, s.73):

- Meslek, bireyin düzenli ve sürekli yürüttüğü faaliyetlerdir. Sürekliliği olmayan işin meslek olması söylenemez.
- Mesleğin belli bir maddi getirisi olmalıdır. Meslek bir geçim kaynağı olmalıdır.
- Mesleğin kendisine ait bilgi birikimini olmalıdır. Mesleğin tanımı yapılabilmesi gerekmektedir.
- Mesleğin öğretilmesi için bir eğitimden geçmesi, uygulanabilir olması ve bireysel beceriye dayalı olması gerekmektedir.
- Mesleğin bireysel çıkarların ötesinde mesleki çıkarları taşıyan mesleğe ait standart bir davranış olması gerekmektedir.
- Mesleğin kendine ait birtakım kuralları, etiği ve disiplini olması gerekmektedir.

Gordon meslekleşme ile ilgili standartlarında; meslek mensuplarını işini devamlı yapması, yapılan işin sonunda meslek mensuplarının geçimini sağlaması için maddi getirisini, mesleğin yapılabilmesi için belli bir bilgi birikimi, oluşan bilgi birikimi meslek mensuplarına aktarabilmek için bir eğitimden geçmesi, mesleğin kişisel çıkarların ötesinde mesleki itibarını koruyacak bir şekilde mesleki çıkarının olması ve yapılan işlerin bir düzen içinde işleyişine devam etmesi için birtakım mesleğe ait etik kurallar olması gerektiğine işaret etmiştir.

Barber, mesleğin 4 temel özelliği olduğunu ifade etmiştir. Bu 4 temel özellik şu şekildedir (1996, s.46):

- İyi bir şekilde elde edilmiş genel ve sistematik bir bilgi birikimi,
- Bireysel yarardan ziyade daha çok toplum yararına olması,
- Özerk yapıda dernekler ile birlikte oluşturulan etik ilkeler ve bu etik ilkeler sayesinde kendi davranışlarını belirleme,
- Bireysel yararların yerine gelmeyecek şekilde başarılarını ifade edecek bir ödül sistemi olması.

Barber standartlarında detaya girmeyip özetle meslek standartlarını, mesleğinin oluşumundan bu yana bilgi birikimi, işin yapıldığından kişisel çıkar olmaması ve toplumunun yararına olması, mesleğin faaliyetlerinde yapılan işlerin mesleğe ait bir dernek tarafından oluşturan etik kurallar çerçevesinde yapılmasını ve kişisel çıkar gözetmeden çalışanları teşvik etmek amaçlı ödüllerin olması gerektirdiği şeklinde sıralamıştır.

Diğer bir standardı ise Kelly 1981 yılında yapmıştır. Bu standartlar aşağıdaki gibidir (Kelly'den aktaran Korkmaz, 2011, s.60):

- Toplum sağlığına yarar sağlamalı,
- Kendini sürekli geliştiren bir bilgi birikimi sağlamalı,
- Kişiler bireysel sorumluluklarını üstlenmesi gerekmeli,
- Bireyler bir yükseköğretim eğitiminden geçmeli,
- Bireyler bağımsız olarak kendi kararlarını kendileri verebilmeli,
- Bireylerin verdikleri hizmet onları teşvik etmeli,
- Mesleğin kendine ait etik kuralları olmalı,
- Mesleği destekleyen mesleki örgütler olmalı.

Kelly mesleğe ilişkin standartları belirlerken, yapılan işin sonucunda topluma bir fayda getirmesini, mesleğin devamlı yeni bilgiler elde ederek bunu mesleğin bilgi birikimi olarak kullanılmasını, bireyler mesleklerini icra ederken mesleğin getirdiği sorumlulukları benimseyerek hareket etmelerini, bilgi birikimini aktarabilmek için bir eğitimden geçmesi gerektiğini, bireyler aldığı sorumlulukları daha yararlı bir şekilde gerçekleştirebilmesi için kendi kararlarını vermesi gerektiğini, verdikleri hizmetler sonucunda bireylerin kendini tatmin edici bir şekilde teşvik edici olması, mesleğin faaliyetlerini yaparken düzenli çalışabilmek için etik kuralların olmasını ve dayanışma içinde olabilmek için mesleğe ait derneklerin olmasını gerektiğini belirmiştir.

Meslekler sürekli gelişim ve değişim halindedir. Değişim ve gelişim nedeniyle meslekler bazen yok olmakta ve yerini yeni başka mesleklere bırakmaktadır. Yeni oluşan mesleklerin yeni bir meslek olduğunu kanıtlamak için standart çerçevesinin

olması gerekmektedir. Önceden oluşturulan standartlara bakıldığında mesleğin belirli bir geçmişi olmalıdır. Deneyim ile elde edilen bilgiler mesleğin bilgi birikimini oluşturmalıdır. Zaman içinde biriktirilen bilgiler meslek mensubu olmak isteyen kişilere aktarılmalıdır. Bu nedenle bir mesleki eğitim söz konusudur. Mesleği yapacak kişilerin eğitimden geçip mesleğe başlaması gerekmektedir. Belli bir eğitimden geçen kişiler yaptığı işlerle diğer kişilere fayda sağlayacaktır. Diğer kişilere faydası olmayan bir meslek varlığı sürdüremeyerek varlığı ortadan kalkacaktır. Birliktelik meslek içerisinde mesleğin gelişimi açısından son derece önemlidir. Mesleki örgütlenme ile mesleğin geleceği hakkında ve insanlara verilen hizmetin kalitesinin artırılması için fikir birliğine varılarak ortak hareket etmelerini sağlar. Genel etik kurallar olsa da her mesleğin işleyişi açısından farkı etik ilkeleri olması gereklidir. Meslek sürekli gelişim halinde olması sebebiyle yeni bilgi ve beceriler mesleğe kazandırılmaktadır. Bilgi ve becerileri meslekte çalışan kişilere ulaştırmanın yolu bilimsel yayınları meslek mensuplarına aktarmaktan geçmektedir. Bu nedenle her mesleğin kendine has bilimsel yayınları olması gerekmektedir. Kısaca özetlemek gerekirse bir iş alanının meslek olarak tanımlanabilmesi için ortak olarak bahsedilen ölçütler şu şekildedir:

- Mesleğe özgü bilgi birikimi: Mesleğin kendine özgü bilgi birikimi olmalı ve başka bireyler tarafından yapılamaması gerekmektedir.
- Mesleki eğitim: Mesleğin yapılabilmesi için gerekli olan bilgi ve becerileri bir yükseköğretimde düzeyinde öğretilmesi gerekmektedir.
- Bağımsız örgütlenme: Mesleğin kendi üyeleri arasında dayanışma, fikir alışverişi ve haklarını koruma adına bağımsız bir örgütlenmesi gerekmektedir
- Mesleğe özgü etik değerler: Genel etik kuralları çerçevesinde mesleğin kendine özgü etik kuralları olmalıdır.
- Toplumsal fayda: Toplumun ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde belirli hizmetleri olmalıdır.
- Mesleğe ait bilimsel yayın: Meslek üyelerinin bilimsel çalışmalarını yayımlayabileceği bilimsel yayınlar olmalıdır.

2.1.2. Meslek Seçimi ve Önemi

İnsanoğlu varoluşundan bu yana yaşamını devam ettirmek için sürekli bir uğraşın içinde olmuştur. Teknolojinin azlığı sebebiyle insanoğlu, ilk zamanlarında sadece doğanın onlara sundukları ile geçimini sağlamıştır. Avcılık ve toplayıcılık ile uğraşan insanoğlu, geçimini sağlamak için çok fazla işle uğraşmamıştır. Avcılık ve toplayıcılık, nüfusun fazla olmaması, yerleşik yaşama geçilememesi ve bireylerin ihtiyaçlarının fazla olmaması nedeniyle bireylerin yaşamlarını sürdürmesi için yeterli olmuştur. Fakat sonra bu koşulların değişmesi ile doğanın insanoğluna verdikleri, bireylerin ihtiyaçlarını karşılamada yetersiz kalmıştır. İnsanlar zorunlu olarak yerleşik yaşama geçmiş ve toprakları işleyerek ihtiyaçlarını topraktan karşılamaya başlamıştırlar. Tarım toplumu olarak adlandıran bu dönemde çalışma alanları avcılık ve toplayıcılığa göre çeşitlenmiştir. Bu duruma en büyük etki; gereğinden fazla üretilen malların satılması ve gereksinimlerin çeşitlenmesi gibi nedenleredir. Buharlı makinelerin keşfiyle kas gücüne dayılı tarım toplumundan sanayi toplumuna geçilmiştir. Sanayi toplumunda kas gücüne gerek kalmadan makinelerle üretim yapılmıştır. Bu durum çalışan sayısını azaltırken çalışma alanlarını çeşitlendirmiştir. 20. yüzyılın sonlarına doğru teknolojinin olağanın dışında gelişmesi ile birlikte toplumdaki yapılar değişime uğramıştır (Fidan, 2019, s.1). Bilgisayar ve internetin toplumun her kesimi tarafından ulaşabildiği hale geldiği günümüzde bilgi, toplumun her kesiminde etkisini göstermektedir. Bu durum sanayi toplumunun etkisinin azalmasına ve bilgi toplumuna geçişi ortam hazırlamıştır. Bilgi toplumuna geçişte bilgisayar ve internetin sağladığı olanaklar sayesinde bilgi, daha fazla üretilir ve kullanılır hale gelmiştir. Toplumlar açısından bilgi bir rekabet ortamı yaratarak bilgi ekonomisini ortaya çıkarmıştır. Bu durum toplumsal yapıda ve toplumun dinamiklerini belirleyen unsurlarda yaşanan değişim sosyal ve ekonomik yaşamı da etkilemiş, buna bağlı olarak bazı meslekler anlamını yitirip insanlık sahnesinden çekilirken, bunların yerine yeni ve daha önemli gereksinimleri giderdiği düşünülen meslekler oluşmaya başlamıştır. Mesleklerinin sayısının artması meslek seçiminin önemini arttırmıştır.

Çoğunlukla bireyler geçimlerini sağlamak için meslekler arasında seçim yapmak zorunda kalırlar. Oysa meslek seçiminde çok farklı etkenler var olmaktadır. Meslek

seçimini Arslan, Güripek ve İnce "bireylerin çeşitli meslekler arasından kendisini uygun olanını seçmesi ve seçtiği meslekte uyum sağlamaya çalışması" şeklinde tanımlamıştır (aktaran Yerlikaya, 2019, ss.8-9). Meslek seçimi bir anda olmaması gerekmektedir. Birtakım süreçlerin sonunda çok yönlü düşünülerek meslek seçimi gerçekleştirilmelidir. Bu süreçler, araştırma, hayal kurma ve belirleme olarak belirtilmektedir. (Deniz, 2001, s.3). Bireyler meslek seçimini yaparken süreçlerin hepsini düşünmeli ve kendisine en uygun mesleği seçmelidir. Fakat ülkemizde bu süreç sağlıklı bir şekilde işlememektedir. Gençler, lise son sınıf da mesleklerin popülerliğine göre mesleklere yönelik tercihlerini o yaştaki bilinçlilikleri ile olgunlaştırmaktadır. Hatta üniversite sınav sonuçları ülkemizdeki gençlerin isteler de istemeseler de meslek tercihini belirleyebilmektedir.

Bireyler gençlik zamanlarında yapmak istedikleri mesleği seçer ve bu meslek hakkında sorumluluklarını üstüne almaya başlar. Birey meslek seçimini yaparken meslek hakkında bilgi edinmesi son derece önemlidir. Bu bilgileri edinirken bazı sorular sorulması gerekmektedir. Bu sorular şu şekildedir:

- Meslekte yapılacak olan işin özünü içerecek temel bilgiler nelerdir?
- Mesleğin yürütüleceği çalışma koşulları ve ortamı nelerdir?
- Mesleği yürütürken çalışanlarında aranan özellikler nelerdir?
- Meslek eğitimi nasıl yapılmaktadır?
- Mesleğin maddi ve manevi getirisi nasıldır? (Eryetiş, 2016, s.14).

Meslek seçimi bireylerin yaşamlarındaki en önemli seçimlerden biridir. Çünkü bireyler yaşamlarının yarısından fazlasını mesleklerini yaparak geçireceklerdir. Bireylerin meslek seçiminde vereceği karar, yaşamları boyunca mutlu olup olmayacağını belirlemektedir. Bu nedenle bireyler mesleklerini seçerken kendine uygun olan meslekleri seçmelidir. Kendine uygun meslekleri seçen bireyler, meslek yaşamları boyunca işini severek, mutlu ve verimli geçirirler (Sarıkaya ve Khorshid, 2009, s.395). Mutlu bireyler toplum huzuru için son derece önemlidir. Mesleklerinde mutlu bir şekilde çalışan bireyler işlerini de daha verimli yapacakladır. Toplumun o meslekten beklentilerini karşılama düzeyi yüksek olacaktır. Toplumsal açısından

diğer bir önemli bir husus ise toplumsal gereksinimlere göre bireylerin meslek seçmesidir. Bu şekilde bireylerden en etkili şekilde faydalanılmaktadır (Yeşilyaprak, 1986, ss.30-31).

Meslek seçimi bireylerin yaşamlarını her yönden etkilemektedir. Bireyler meslek seçimini yaparken dikkatli davranmalıdırlar. Meslek seçimi bireylerin;

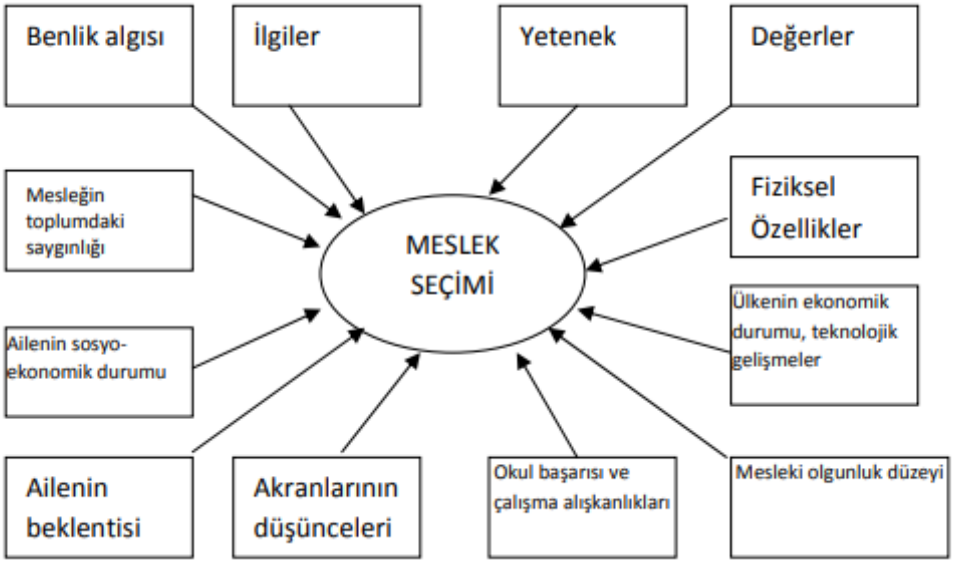
- Yaşamlarını boyunca iş sahibi olup olmayacağını,
- Yaşamlarını başarılı bir şekilde devam ettirip ettirmeyeceğini,
- Sürekli iletişimde olacağı çevresini belirlemede,
- Yaşayacağı çevrenin özelliklerini,
- Ailesinin maddi gelirini,
- İşini severek yapıp yapamayacağını,
- Sorumluluk sahibi olup olmayacağını,
- Yaşamından beklentilerini karşılayıp, mutlu olup olmayacağını etkileyeceği için son derece önemlidir (Tan'dan aktaran Aytekin, 2005, s.63).

Her mesleğin kendine özgü maddi ve manevi yönleri bulunmaktadır. Meslek seçimi yaparken maddi ve manevi yönlerini dikkate alarak seçim yapılması önemlidir. Bilgi profesyonelliği mesleğinin seçiminde de bireylerin her yönden "mutlu olabilir miyim?" düşüncesi ile hareket etmeler gerekmektedir. Bilgi profesyonelliği mesleğinin önemi özelikle günümüz bilgi toplumunda gün geçtikçe arttırmaktadır. Bilginin yoğun olarak hayatın her alanında hissedildiği bilgi toplumunda, bilgi profesyonellerine büyük sorumluluklar yüklenmektedir. Bilgi profesyonelleri bilgi toplumunun gereksinimleri karşılamak için yetiştirilmektedir. Çalışmanın diğer bölümlerinde bilgi toplumunda bilgi profesyonellerinden beklenenlerin üzerinde durularak, bilgi profesyonelliği mesleğinin önemi vurgulanmaya çalışılmıştır.

2.1.3. Meslek Seçimini Etkiyen Faktörler

Bireyin meslek seçimi, içinde yaşadığı toplum için çok önemlidir. Birey mesleğini yaparken başarılı olması için yapacağı önemli şeylerden bir tanesi mesleği kendi isteği ile seçmesidir. (Özdemir ve Şahin, 2016, s.29). Meslek seçimi yapılırken

bireyleri etkileyecek çok fazla faktör bulunmaktadır. Bireylerin iyi bir şekilde seçim yapması için etki eden faktörleri inceleyip ona göre bir seçim yapması gerekmektedir. Birey faktörleri inceleyip kendisine uygun bir meslek seçtiği ölçüde mutlu olacaktır. Meslek seçimini etkileyen faktörler genel olarak Şekil 1'de gösterilmiştir (Çınar, 2010, s.4).

Şekil 2.1: Meslek Seçimini Etkileyen Faktörler

Super ve Knasel'e göre meslek seçimini etkileyen faktörler şunlardır:

- Biyolojik Faktörler: Fiziksel özellikler, yaş ve cinsiyet
- Sosyolojik Faktörler: Sosyal sınıf, duygu ve değerler, baskılar
- Psikolojik Faktörler: Tutum, değer ve yetenekler
- Ekonomik Faktörler: Aile ve ülkenin ekonomik durumu
- Politik Faktörler: Mesleğe başlama olanakları, eğitim ve gelişim fırsatları
- Şans Faktörü: Doğal afetler ve beklenmedik olaylar (Aktaran Ensari ve Alay, 2017, s.411).

Meslek seçimini etkileyen faktörlere bakıldığında bireysel faktörlerden daha fazla çevresel faktörlerin etkili olduğu görülmektedir. Bu durum bireyin yaşamının çoğunda icra edeceği mesleğinde olumsuz sonuçlar doğurabilmektedir. Birey meslek seçimini yaparken kendisine en uygun olan mesleği seçmeli ve çevresinin etkisinden

uzak durmalıdır. Bilgi profesyonelliği mesleğini seçecek olanlar, okuma ve araştırmayı sevme, insanlarla iyi iletişim kurabilme, bilgi teknolojilerine ilgili olma ve toplum yararına çalışma gibi faktörleri göz önünde tutarak seçmelidir. Çünkü bilgi profesyonellerinin çalıştığı alanlar, genellikle insanlarla diyalog içinde, bireylerin bilgi ihtiyaçlarını karşılarken gerekli teknolojik unsurları kullanarak hizmet verilen alanlardır.

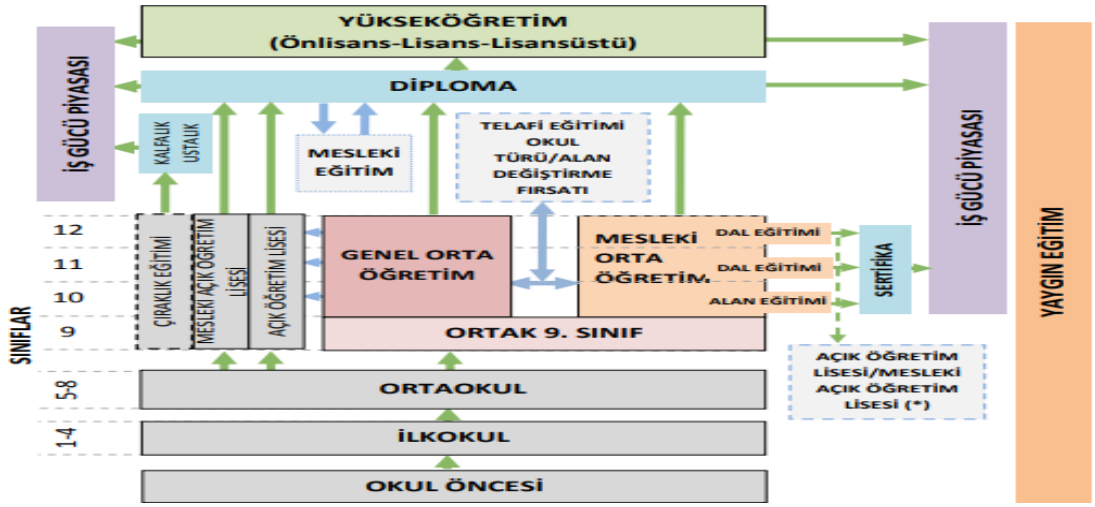
2.1.4. Meslek Eğitimi

Bireyler mesleklerini yapmaya başlamadan önce belirli bir eğitimden geçmelidir. Bu eğitim ile birlikte meslek çalışanları yapacakları işler hakkında bilgi ve beceriler kazanmaktadırlar. Meslek eğitimi, bireyin çalışma yaşamındaki yapacağı işlerle ilgili bilgi ve becerileri aktaran ve kişinin yeteneklerini geliştirmesine fayda sağlayan eğitimdir (Alkan ve Diğerlerinden aktaran Çakal, 2015, s.20). Şahinkesen, meslek eğitimini, meslek ve eğitimin bir araya getirilerek oluşturulmuş eğitim süreci ve bireyin gelişmesini sağlama olarak tanımlamaktadır (1992, s.691).

Çavdar (2007, s.15) meslek eğitimini açıklarken şu ifadeleri kullanmıştır:

> *"Meslek eğitimi, birbiri ile yakın ilişkili üç ayrı aşamadan oluşmaktadır. Birincisi, bireyin meslek seçimi ve meslek eğitimine girişi öncesinde çalışma yaşamını tanıma, uygun meslek seçimi için deneyim kazanmasına dayalı zorunlu eğitimin parçası durumuna getirilen "İş Eğitimi" ya da "Teknoloji Eğitimi"dir. İkicisi ise, bir mesleğe hazırlanma ve o meslekle ilgili temel bilgi ve becerilerin kazandırılmasına yönelik "Mesleğe Hazırlık Eğitimi"dir. Üçüncüsü, genellikle iş yerinde yürütülen kişinin meslek içinde ilerlemesine yardımcı olan "İşbaşı Eğitimi"dir. Meslek eğitimi ile, bir yandan bireyin toplumsal iş bölümüne katılımı sağlanmakta, öte yandan, bireyin meslek edinme gereksinimi karşılanarak toplumsal etkinliklerde sorumluluk üstlenebilecek biçimde yer almasına olanak sunmaktadır."*

Tarih boyunca dünyaya hükmeden devletlerin ortak özelliği olarak ekonomik güçleri görülmektedir. Ekonominin güçlü olması ise devletlerin dönemine uygun olarak nitelikli insan gücüne sahip olmaları ile sağlanmaktadır. Nitelikli insan gücü ise ancak meslek eğitimine önem verilerek bireylerin mesleklerine ait olan bilgi ve becerileri her yönden öğretilmesi ile olacaktır. Bu bilgi ve beceriler ancak çağdaş eğitim sistemi ile sağlanabilmektedir. Türkiye'deki eğitim sistemi Şekil 2'de gösterilmiştir (MEB, 2014, s.16).

Şekil 2.2: Türkiye'de Eğitim Sistemi*

Bilgi çağı olarak adlandırılan günümüzde bilgi profesyonelliği mesleği eğitimi son derece önemlidir. Çünkü günümüzde bilgi toplumu yaşanmaktadır. Bilgi toplumunda bireylerin en fazla ihtiyaç duydukları bilgiyi onlara sunacak olanlar bilgi profesyonelleridir. Türkiye'de bilgi profesyonellerine mesleki eğitimi BBY Bölümü tarafından verilmektedir. Bilgi profesyonellerinin meslek eğitimi çalışmanın diğer bölümlerinde detaylı olarak ele alınmıştır.

2.2. Meslek Olarak Bilgi Profesyonelliği

Çalışmanın ana konularından biri de bilgi profesyonelliği mesleğidir. Bilgi profesyonelliği mesleğini daha iyi anlamak için bilgi ve profesyonellik kavramlarını açıklamak akıllıca olacaktır. Bu iki kavramı açıkladıktan sonra, bilgi profesyonelliği

* (*): Çeşitli nedenlerden dolayı örgün eğitimden ayrılmak zorunda kalıp 12 yıllık zorunlu eğitimden dolayı açık liseye ya da mesleki açık öğretim lisesine devam ederler.

mesleğini anlamak ve anlatmak kolay hale gelecektir. Bu kapsamda önce bilgi profesyonelliği mesleği ele alınmış sonra meslekleşme standartları çerçevesinde bilgi profesyonelliği mesleğinin ne olduğu tam olarak ortaya konulmaya çalışılmıştır.

2.2.1. Bilgi

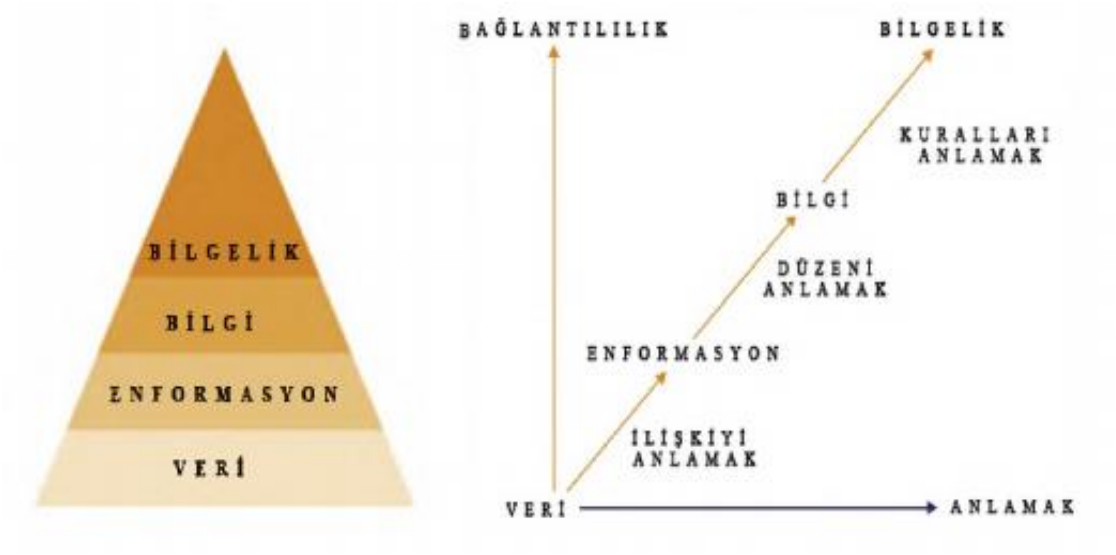
İnsanlığın varoluşundan bu yana insanlar sürekli bir gelişim ve değişim halindedirler. İlkel çağdan günümüz bilgi çağına kadar olan sürede insanlar yaşamlarını sürdürebilmek için bulunduğu çağa uyum sağlamak zorunda kalmışlardır. Çağın o zamanki gerekliliklerini yerine getirmek zorundadırlar. Bilgi çağına uyum sağlamak için ise bilginin üstünde durulup bilgiyi elde etmek ve kullanmak kaçınılmaz bir hal almıştır. Çünkü bilgi çağında gücü temsil eden unsur bilgidir (Akkaya, 2010, s.5). Bireyler, kurumlar ve ülkeler bilgi çağına uyum sağlamak için bilginin öneminin farkına varmak zorundadırlar. Bilgi çağının sosyal ve ekonomik boyutları bilgi çevresinde gelişmektedir.

Günümüzde bireylerin ihtiyaçları sürekli değişmektedir. Değişimin hızına ise yeniliklerle yetişebilir. Yeniliklerin temelini ise bilgi oluşturmaktadır. Bu sebeple Odabaş, bilginin bugüne olan etkisini "içinde bulunduğumuz çağ bilgi çağı, toplum bilgi toplumu, insanlar ise bilgi çalışanı olarak adlandırılmaktadır" (2003, s.358) şeklinde ifade etmiştir.

Dünyada ki tüm disiplinler bilgi üzerine kurulmuştur. Bilgi ile ilişkisi olmayan bir disiplin düşünülemez. Bilgi profesyonellerinin yetiştirilmesindeki disiplin olan ve günümüzde Türkiye'de BBY adı ile bilenen, dünyada ise Kütüphane ve Bilgibilimi, Kütüphane ve Bilgi Çalışmaları, Kütüphane ve Bilgi Hizmetleri gibi adlandırmaları olan bilgibilim disiplini, bilginin bilim açısından taşıdığı önemi en doğru anlayan ve ifade eden disiplindir.

Türkiye'de bilgi kavramı bilginin, farklı alt türlerini ve özelliklerini içiren genel anlamıyla kullanılmaktadır. Oysa dilimizde hepsi "bilgi" olarak tanımlanabilen veri (data), enformasyon (information), bilgi (knowledge) ve bilgelik (wisdom) kavramları birbiriyle ilişkili olmasına karşın farklı kavramlardır. Bu kavramlar

hiyerarşi içinde olup, sırası ile birbirine dönüşebilmektedir. Şekil 3'de kavramların piramidi ve dönüşüm süreci gösterilmektedir (Gülseçen, 2014, s.64).

Şekil 2.3: Bilgi Hiyerarşisi Piramidi ve Dönüşüm Süreci

Veri, bilgi hiyerarşisinin temelini oluşturmaktadır. Öğüt, veriyi çeşitli şekillerde ifade edilen, henüz işlem görmemiş gerçekler veya izlenimler olarak tanımlamaktadır (2001, s.11). Kısaca veri ilkel semboliklerden oluşur (Zins'den aktaran Liew, 2013, s.49). Diğer bir görüşe göre veri bilgisayarların hafızalarında tutulan kayıtlar olarak ifade edilmektedir (Buckland, 1991, s.353). Durna ve Demirel (2008, s.132), bu bilgi türünü "veri işlenmemiş, ham enformasyon parçacıklarıdır" şeklinde tanımlamıştır. Buradan anlaşılacağı üzere veri enformasyonun ham maddesidir. Veri kendi başına anlam ifade etmezken işlenip anlam yüklenerek enformasyona dönüşmektedir.

Bilgi piramidinin ikinci basamağında enformasyon yer almaktadır. Enformasyon ham halde bulunan verinin işlenerek, yapılandırılarak ve gözden geçirilerek anlam yüklenmesidir. Enformasyon verilerden anlam çıkarmak için verilerin düzenli hale gelmiş şeklidir (Boisot ve Canals, 2004, s.47). Veri bir anlam ifade etmezken enformasyonun bir anlamı vardır. Enformasyon veriye kıyasla içeriği zengin olan yazılı, sözlü ve görsel formatta olabilen bir mesajdır (Akkaya, 2010, s.13). Enformasyonun amacı kullanıcısının karar vermesine ve problemlerini çözmesine yardımcı olmaktır (Liew, 2013, s.50). Dolayısıyla enformasyon alıcısını

şekillendirmelidir; bakış açısını veya fikirlerini değiştirmelidir (Davenport ve Prusak'dan aktaran Alkan, 2003, s.125). Enformasyonun alıcısı enformasyonu kendine göre içselleştirerek bilgiyi oluşturur.

Bilgi piramidinde enformasyondan sonraki basamak ise bilginin kendisidir. Bilgi hakkında çok fazla tanım yapılmıştır. Uçak bilgiyi "çeşitli kaynaklardan farklı kanallarla belirli bir amaç için elde edilen özümsenen ve daha önce var olan bilgide değişiklik yaratarak, bir etkinlik için kullanılabilen ve başkalarına iletilebilmek üzere farklı ortamlara kaydedilebilen olgudur" şeklinde tanımlamıştır (2000, s.151). Bilgi anlamlı verilerin bireye mesaj vermek için bir araya gelmesidir (Çiçek, 2015, s.30). Bilgi bireyin yaşamında öğrendikleri ve deneyimlerinin bir bütünüdür. (Atılgan, 2009, s.202). Özdemir bilgiyi "bilgi genel anlamda; düşünme, yargılama, akıl yürütme, okuma, araştırma, gözlem ve deney sonucunda elde edilen düşünsel ürün ya da öğrenilen şeydir" (2006, s.5) olarak tanımlamaktadır. Genel ifade ile bilgi bireyin zihninde oluşan fikir, düşünce, değer ve yargıların bütünüdür.

Bilgi, enformasyonu kullanma becerisidir. Veri ve enformasyon bir yerlerde kayıtlı veya yazılı haldedir. Fakat bilgi, bireyin zihnindedir (Zins, 2007, s.479). Bu nedenle veri ve enformasyon kalıcı olabildiği halde bilgi geçicidir. Bilgi bireylerin zihinlerinde değişime uğrayarak kalıcılığını kaybetmektedir. Bireyin zihnindeki bilgi, diğer bireylere aktarıldığında yeniden veri, enformasyon ve farklı bir bilgi olabilmektedir. Bilgi piramidinde bu gibi dönüşümler olabilmektedir.

Bilgi piramidin en tepesinde bulunan kavram bilgeliktir. Bilgelik, bilginin kullanılabileceği en üst basamaktır. Bilgelik kavramı yapılan bir eylemin uzun sürede çıktılarını görebilme ve değerlendirme yeteneğidir (Bernstein, 2009, s.68). Bilgelik doğru ve yanlış gibi kavramları ayırt etme ve yargılama sürecidir (Bellinger, Castro ve Mills, s.2004). Shiksha bilgelik kavramını "aklın bilgisi, kapasitesi ve yanılgıları, vücudun gücü ve dayanıklılığı, kalbin sevinç ve üzüntüleri gibi yaşam deneyimleri ile ilişkili yaşam birikimleri" olarak tanımlamıştır (aktaran Abukan, 2014, s.7).

Yukarıda açıklanan veri, enformasyon, bilgi ve bilgelik kavramlarını daha iyi anlamak için "kitap" üzerinden yapılacak bir örneklendirmeden yararlanılabilir. Buna

göre veri kitapların içinde yazılı halde bulunan kelimeler, rakamlar ve noktalama işaretleridir. Bunlar tek başlarına bir anlam ifade etmezler. Kelime, rakam ve noktalama işaretlerinin anlamlı bir şekilde bir araya getirilmesiyle birlikte cümle oluşmaktadır. Cümlenin bir anlamı vardır ve bir mesaj bildirmektedir. Cümleler ise enformasyonu oluşturmaktadır. Okuyucunun okuduğu cümlelerden elde ettiği düşünce, fikir ve yargılar vardır. Yargılar bilgi piramidinde bilginin kendisidir. Bilgelik ise elde edilen düşünce, fikir ve yargıların doğru olup olmadığı, iyi olup olmadığının anlaşılmasıdır.

Günümüzde bilgiye olan ihtiyaç sürekli artmaktadır. Buna paralel olarak bilgi üretimde de önemli derecede yükseliş olmaktadır. Teknolojinin artması bireylerin bilgiye ulaşımının kolaylaşmasıyla birlikte bilginin doğruluğu, geçerliliği ve güncelliği önem arz etmektedir. Bireyler yaşamlarını devam ettirmeyi, ihtiyaçlarını karşılamayı, hayatı anlamayı ve diğer bireylerle doğru iletişim sağlamayı sürdürebilmek için bilginin doğruluğu, geçerliliği ve güncelliğinden emin olmalıdır. Bu doğrultuda temel ilgi alanı bilgi olan bilgi profesyonelliği mesleği, bireylerin bilgi ihtiyaçlarını karşılamada kilit öneme sahiptir.

2.2.2. Profesyonellik

İnsanoğlu doğası gereği toplumsal yaşam süren ve bu yaşam formunun kuralları çerçevesinde sosyalleşebilen bir varlıktır. İnsanın değişimine paralel olarak parçası olduğu toplumlar ve bu toplumların dinamikleri de sürekli bir değişimin içinde yer alır. Gelişen toplumda bireylerin gereksinimleri ve beklentileri de çeşitlenmiştir. Değişen, gelişen ve özellikli hale gelen gereksinimler ve beklentileri karşılamak için yapılan işlerde özel uzmanlık alanlarına ihtiyaç duyulmaktadır. Bu özel alanlar profesyonellik olarak adlandırılmaktadır. Profesyoneller bireylerin gereksinimleri karşılandığı için genellikle toplumda saygı duyulan kişilerdir. (Cruess ve Cruess, 2006, s.205). Bireyler meslektaşlarından kendilerini ayırmak için profesyonelliği seçmektedir. Bu sayede işlerinde daha fazla maddi ve manevi kazanç elde etmektedir.

Profesyonellik, bireylere sunulan hizmetin kalitesini arttırmak ve sürekli ilerleme ile birlikte özgün olmak için sürekli çaba göstermektir (Adıgüzel ve diğerleri, 2011, s.240). Yapılan işin tüm detaylarını kavrayarak işin beklentilerin üzerinde yapılmasıdır. Profesyonellik herhangi bir alanda yapılan işin içeriğini, işin getirdiği sorumlulukları, temel işlevlerini ve iş için gerekli olan bilgi ve becerilerin işi yaparken kullanılmasıdır (Evans, 2008, s.25). Diğer bir tanımda ise profesyonellik bir alanda "yüksek oranda uzmanlık, bilgi, beceri tutum ve davranış biçimi" olarak tanımlanmıştır (Gökçora'dan aktaran Korkmaz, 2018, s.5). Asıl görevi toplumun ve çalıştığı kurumların bilgi ihtiyaçlarını karşılamak olan bilgi profesyonellerinin yaptığı işlerde profesyonelleşmesi gerekmektedir. Profesyonelleşmezlerse yaptığı mesleğin adlandırılırken kullanılan profesyonel kelimesinin bir anlamı kalmamaktadır. Yüklenilen görevler neticesinde bilgi üzerinde profesyonelleşmesi gereken bilgi profesyonelleri, ihtiyaç duyulan bilgiyi en kısa sürede toplayıp, saklayıp ve ulaştırması gerekmektedir.

2.2.3. Bilgi Profesyonelliği

Geçmişten günümüze insanlar köklü değişimler yaşamışlardır. Bunlardan ilk ikisi tarım ve sanayi toplumlarıdır. Tarım ve sanayi toplumunda insanların kas gücü ve makineler önemli sermaye olarak görülmüştür. Günümüzde ise bilginin temel sermaye olarak görüldüğü bilgi toplumuna geçiş yapılmaktadır. Bilgi toplumunda bilgi üretimi ve bilgiyi etkin bir şekilde kullanmak önem kazanmıştır. Bilgi toplumunda bireyler bilgiye bağımlı hale gelmektedir. Bununla birlikte bilgi hizmetlerinden yüksek kazanç elde edilir hale gelmiştir (Elliott ve Jacobson, 2002, s.75). Bu sayede insanların kas gücüne fazla ihtiyaç duyulmayan, bilginin değerinin fazla olduğu bilgi ekonomisi doğmuştur.

Önceleri beden gücüne dayılı meslekler mavi yakalı, beyin gücüne dayalı olan meslekler ise beyaz yakalı olarak adlandırılmaktaydı. Bilgi ekonomisi ile birlikte yeni bir işçi sınıfı ortaya çıkmıştır. Yeni olan bu işçi sınıfı ise altın yakalılar olarak adlandırılmaktadır. Yeni bir işçi sınıfı olan altın yakalı kavramı " beyaz yakalı işçinin

kafasını, mavi yakalı işçinin kolunu birleştiren, yüksek vasıflı ve çok yönlü işçi" şeklinde ifade edilmektedir. (Keser, 2005, s.372). Altın yakalı işçiler bilgiyi yoğun olarak kullanan işçilerdir.

Altın yakalı işçiler farklı biçimlerde ifade edilmektedir. Bunlar bilgi işçisi, bilgi çalışanı, bilgi yöneticisi ve bilgi profesyoneli gibi çeşitli ifadeler kullanılmaktadır. Bu ifadelerden en fazla kullanılanları bilgi işçileri ve bilgi profesyonelidir. Bilgi işçisi "görevi bilgiyi yaratmak ve kullanmak olan çalışanlar" olarak ifade edilmektedir (Davenport'dan aktaran Gökhan, 2017, s.14). Diğer bir tanımda ise bilgi işçilerini "emeğin hammaddesi ve ürünü bilgi ve enformasyon" olan işçiler olarak tanımlanmaktadır (Zaim ve Koçak, 2010, s.2986). Bilgi profesyonelleri ise özel olan becerilerini, doğru bilgiyi zamanında doğru kullanıcıya uygun bir maliyetle kullanıma sunmayı amaçlayan çalışanlardır. Bu nedenle bilgi profesyonelleri, bilgiyi profesyonel bir şekilde kullanıcılara iletilmesini, organize edilmesini ve yayılmasını sağlayan kişilerdir (Biddiscombe, 2001, s.157).

Bilgi işçisi ve bilgi profesyonelliği kavramı birbirine yakın iki kavram olarak görülmektedir. İkisinde de temel sermaye bilgi olmasına rağmen farklı kavramlardır. Bilgi işçisinin görevi, daha çok bilgiyi yoğun kullanıp yeni bir bilgi üretmek iken bilgi profesyonelinin görevi, bilginin elde edilmesi, organize edilmesi ve bunları bilgi teknolojilerinin yardımıyla kullanıcılara iletmesidir. Bu sebeple çatı bir kavram olan bilgi profesyonelliği bünyesinde, kütüphaneci, arşivci, veri tabanı yöneticisi, bilgi teknolojileri uzmanı, belge yöneticisi ve bilgi yöneticisi gibi meslekleri barındırır.

2.2.4. Meslekleşme Standartları Kapsamında Bilgi Profesyonelliği

Bir işin meslek haline dönüşebilmesi için oluşturulan birtakım standartlarından bahsedilmiştir. Bu standartlarından ortak olanlar mesleğe özgü bilgi birikimi, mesleki eğitim, bağımsız örgütlenme, mesleğe özgü etik değerler, toplumsal fayda ve mesleğe ait bilimsel yayın şeklindedir. Nispeten yeni bir meslek olarak görülen bilgi

profesyonelliği mesleğini bu standartlara uyup uymadığını açıklamak gerekmektedir. Aynı zamanda gereklilik olarak görülecek söz konusu standartlar sırasıyla aşağıda ele alınmıştır.

2.2.4.1. Mesleğe Özgü Bilgi Birikimi

Bilgi profesyonellerinin meslekte çalışacakları sürede kullanacakları özel bilgi ve beceriler genellikle bilgiyi, sağlama, düzenleme, koruma, yerleştirme ve dokümanların kullanıma hazırlama ile birlikte kullanıcıların bilgi gereksinimlerini karşılamak için erişim araçlarını geliştirmektir (Fenerci, 2003, s.288). Geçmişten günümüze ve hatta gelecekte var olması muhtemel olan bu bilgi ve becerilerinin yanında yeni oluşan özel ilgi alanları bulunmaktadır. Bunlar bireylerin bilgi ihtiyaçlarını karşılarken kolaylık sağlayacak olan bilgi okuryazarlığı ve konu uzmanlığı gibi alanlarıdır. Gelecekte de var olmak için bunlar gibi bilgi profesyonelleri kendilerine has özel bilgi ve becerileri kazanmalıdırlar.

2.2.4.2. Mesleki Eğitim

Bir mesleği icra ederken önceden kazanılmış olması gereken bilgi ve beceriler için birey, bir mesleki eğitim alması gerekmektedir. Mesleki eğitimde, o meslekte çalışacak kişilere mesleklerinde yapması gereken işler ile ilgili bilgi ve beceriler kazandırılmaktadır. Meslek eğitimi almayan birey mesleğe özgü bilgi ve becerileri öğrenmediği için tam anlamıyla meslek erbabı olamaz. Bu nedenle bir meslekte çalışacak olan birey çalışacağı mesleğe özgü bilgi ve becerileri öğrenebilmesi için o mesleğe ait bir mesleki eğitimden geçmesi gerekmektedir.

Bilgi profesyonellerinin mesleki eğitimlerini dünya genelinde çoğunlukla "Kütüphane ve Bilgi Bilimi" adı ile verilirken Türkiye'de ise BBY Bölümleri tarafından verilmektedir. BBY Bölümü bilgi profesyonelliği mesleği için gerekli olan bilgi ve becerileri kazandırmak için 4 yıllık lisans eğitimi vermektedir. Lisans eğitimin yanında kendini geliştirmek ve akademik kariyer düşünen bilgi profesyonelleri için yüksek lisans ve doktora programları da mevcuttur.

2.2.4.3. Bağımsız Örgütlenme

Bireyler iş yaşamlarında birtakım sorunlar ile karşılaşabilmektedir. Bunun yanında toplumun mesleklerden beklentiler değişmektedir. Bu sebeple bireyler mesleki sorunlarını çözmek ve toplumdan beklentileri anlayıp çözüm üretebilmek için örgütlenmeleri gerekmektedir. Örgütlenme ise dernekler sayesinde olmaktadır. Dernek TDK'ye göre " belirli ve ortak bir amacı gerçekleştirmek için kurulan yasal topluluk, cemiyet" olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2020b).

Kütüphanecilerin ilk derneği Amerika Birleşik Devletleri'nde Amerikan Kütüphane Derneği (American Library Association [ALA]) adı ile kurulmuştur. Daha sonra ise çeşitli kütüphane dernekleri ALA'ya bağlanmıştır. ALA'yı örnek alarak diğer ülkelerde kendi kütüphanecilik derneklerini kurmuşlardır (Toplu, 2009, ss.683-689). Dünya geneline hitap eden dernek ise 1927 yılında İskoçya'da Uluslararası Kütüphane Dernekleri ve Kurumları Federasyonu (International Federation of Library Associations Institutions [IFLA]) adı kurulmuştur. IFLA'nın günümüzde 150'den fazla ülkeden 1500'den fazla üyesi bulunmaktadır (IFLA, 2020a). Arşivcilerin ise ilk derneği kütüphanecilerde olduğu gibi Amerika'da gerçekleşmiştir. 1936 yılında Kuzey Amerika'nın arşivcilerinin çıkarlarını korumak için Amerikan Arşivciler Derneği (Society of American Archivists [SAA]) adı ile ilk dernek kurulmuştur (SAA, 2020). Uluslararası düzeyde ise 1948 yılında Uluslararası Arşiv Konseyi (International Council on Archives [ICA]) kurulmuştur. Günümüzde 199 ülke ve 1900 üyesi bulunmaktadır (ICA, 2020).

Türkiye'de ilk dernek olan Türk Kütüphaneciler Derneği (TKD) 1949 yılında Adnan Ötüken öncülüğünde oluşturulmuştur. Türk Kütüphaneciler Derneği kütüphanecilerin yanında arşivci ve bilgi bilimcileri de kapsayan bir oluşum halini almıştır (TKD, 2020). 1991 yılına gelindiğinde TKD'nin ardından Üniversite ve Araştırma Kütüphaneciler Derneği (ÜNAK) kurulmuştur (ÜNAK, 2020). Kütüphanecilerin sayısı artması ve iş birliğinin öneminin anlaşılmasıyla son zamanlarda kurulan derneklerin sayısında artış olmuştur. Bu dernekler 2009 yılında Balkan Kütüphaneleri Birliği (Balkan Libraries Unıon [BLU]), (BLU, 2020), 2010 yılında Okul Kütüphanecileri Derneği (OKD), (OKD, 2020). 2011 yılında Avrasya

Kütüphaneciler Birliği (AKB), (Külcü ve Dalkıran, 2013, s.341), 2012 tarihinde Anadolu Üniversite Kütüphaneleri Konsorsiyumu (ANKOS), (ANKOS, 2020), şeklindedir. Kütüphaneciler dışında arşivciler kendilerine özgü derneği 1998 yılında Osmanlı Arşivlerinde çalışanların girişimi ile Türk Arşivciler Derneği (TAD) adı ile kurmuşlardır (TAD, 2020a).

2.2.4.4. Mesleğe Özgü Etik Değerler

Toplumların bir arada huzurlu ve mutlu yaşabilmeleri için birtakım kurallar mevcuttur. Devletin koyduğu kurallar dışında toplumların kendi oluştukları ahlaki ve etik değerler bulunmaktadır. Ahlak kişisel ve dine bağlı olmasına karşın etik toplulukların oluştukları davranış kurallarıdır. Mesleklerin toplumda itibar sahibi olmaları için birtakım mesleki etik kuralları oluşturmaları gerekmektedir. Mesleğe ait olan etik kurallara çalışanların tümünün uyması gerekmektedir. Çünkü meslek çalışanları mesleklerine ait etik kuralları önemseyip uymazsa mesleğine ve toplumuna zarar verir. Meslek çalışanları mesleğin etik kurallarına uymadığı zaman kişisel çıkarlarını ön planda tutacaklardır (Akkaya, 2014, s.257). Bu nedenle çalışanların mesleki etik kurallara uymaya özen göstermeleri gerekmektedir. Her mesleğin kendine özgü etik kuralları bulunmaktadır. Bilgi profesyonellerinde uyması gereken mesleki etik kuralları dernekler tarafından oluşturulmuştur. Kütüphanecilerin uluslararası derneği olan IFLA'nın kütüphaneciler ve diğer bilgi çalışanları için kabul ettiği etik kurallar şu şekildedir:

- Bilgiye Erişim: Kütüphaneciler ve diğer bilgi çalışanları her durumda sansüre karşı olmalıdır. Dermelerini ücretsiz sunmalıdır. Bu mümkün değilse olabildiğince en az miktarda olmalıdır. Dermeleri kullanıcılarına ulaştırmak için en etkili yolları bulmalıdır.
- Bireyler ve Topluma Karşı Sorumluluk: Bir sınıflama belirlemeden tüm kullanıcılara eşit miktarda hizmet etmelidir. Kullanıcılara bilgi okuryazarlığını hakkında bilgilendirmelidir.
- Mahremiyet-Gizlilik ve Şeffaflık: Kişisel bilgilerin korunmasına özen gösterilmelidir. Kütüphane ve kullanıcı arasındaki bağlantıyı gizlilik politikasına göre kurmalıdır.

- Açık Erişim ve Telif Hakları: Kullanıcılara bilgiyi adil, hızlı, ekonomik ve etkili bir şekilde sunması için açık erişim ve açık kaynak gibi prensiplere uygun hareket etmelidir. Yazarların telif haklarını kabul etmeli ve buna uygun hareket etmelidir.
- Tarafsızlık-Dürüstlük ve Profesyonel Beceriler: Bilgiye erişim ve hizmetlerinde tarafsız olunmalıdır. Kütüphaneye ilişkin politikaları yayınlamalıdır. Mesleğini geliştirmek için mevcut bilgi ve becerilerini koruyup sürekli geliştirmelidir.
- Meslektaş ve İşveren/Çalışan İlişkisi: Meslektaşlarını arasında ayrım yapmamalıdır. Diğer meslektaşları ile sürekli fikir alışverişinde bulunmalıdırlar (IFLA, 2020b).

TKD'nin bilgi hizmetlerinde çalışanlar için sorumlukları açısından rehberlik ve yardımcı olması için 1996 yılında hazırlanıp yürürlüğe koyduğu ve 2010 yılında gözden geçirip hazırladığı mesleki etik ilkeler şu şekildedir:

- "İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi ve diğer uluslararası sözleşmelerle, TKD Düşünce Özgürlüğü Bildirgesi'nde yer alan bilgi erişim hakkını, toplumun tüm bireyleri için savunur ve gereklerini yerine getirmeye çalışırlar.
- Düşün ve sanat ürünlerine yönelik sansüre karşı çıkar ve düşünce özgürlüğünü savunur.
- Kullanıcılara hiçbir ayrım gözetmeksizin eşit davranırlar.
- Mesleki politika ve standartları geliştirilmesinde ve uygulamasında etkin çaba harcarlar.
- Doğru ve yeterli bilgiyi zamanında sunarak, görevini mesleğe değer katacak biçimde gerçekleştirir.
- Telif haklarına saygı duyar ve bu hakları korurlar.
- Kullanıcıların yaptığı araştırmaları, ödünç aldığı ve/veya yararlandıkları bilgi kaynaklarını neler olduğunun gizliliğini garanti eder, onların kişisel bilgilerini yasal gereklilik dışında kimseyle paylaşmazlar.
- Nesnel verilere dayanmayan, haksız karalamalarla meslek elemanlarının, genel olarak meslek grubunun ya da bilgi merkezinin saygınlığını zedeleyecek söylem ve davranışlarda bulunmazlar.

- Mesleki görev ve sorumluluklarını yerine getirirken kişisel çıkar sağlamazlar.
- Mesleki iş birliği ve dayanışmaya özen gösterirler.
- Mesleki gelişimleri konusunda duyarlı davranır, kendilerini bu açıdan sürekli olarak geliştirir ve bunu hizmetlerine yansıtırlar.
- Mesleki ve yönetsel ilişkilerinde adli ve dürüst davranırlar (TKD, 2010).”

Türk Arşivciler Derneği’nin hazırladığı mesleki etik kuralları ise şu şekildedir:

- “Arşivcilik alanında yürütülen her türlü çalışmaları mesleki prensipler ve yasalar çerçevesinde yerine getirmek,
- Mesleki gelişmeleri takip etmek ve bu hususta öneriler geliştirmek,
- Şahıs, devlet ve millet haklarının korunması ve bunları düzenleyen yasalara bağlı kalmak,
- Arşiv malzemesine bilgi edinmeye sunumunda din, dil, ırk, cinsiyet gibi nedenlerden hiç kimseye ve zümreye ayrım yapmamak bu alandaki kriterlere bağlı kalmak,
- Arşiv malzemesinin hizmete sunum önceliği konusunda bireysel taleplerden ziyade kamuoyu ve devletin taleplerini ön plana almak,
- Ülke ve dünya arşivlerinin savaş, yangın, sel vb. nedenlerle yok olma ya da yağmalanma gayretlerinin önlenmesine yönelik her türlü tedbir ve faaliyetin içerisinde yer almak (TAD, 2020b).”

2.2.4.5 Toplumsal Fayda

Kâr amacı gütmeyen kurumların topluma olan faydası ancak topluma verdikleri hizmetler doğrultusunda görülmektedir. Bilgi profesyonellerinin çoğunlukla çalıştığı kurumlar arasında yer alan kütüphaneler ve arşivler gibi bilgi merkezleri istisnalar haricinde genellikle kâr amacı gütmeyen kurumlardır. Bu kurumların en önemli faydası, toplumdaki dil, din, ırk, ideoloji ve bölge gibi ayrımları ortadan kaldırarak toplumda fırsat eşitliği sunarak herkesin eşit olanaklarda hizmet almasını sağlamasıdır. Sınıfsal farklılıkların ortadan kaldıran bilgi merkezleri demokratikleşme sürecinde en önemli kurumların başında gelmektedir.

Bilgi toplumunda yaşam boyu öğrenme becerilerine sahip olan bireylere ihtiyaç duyulması (Polat ve Odabaş, 2008, s.597) ile birlikte kütüphanelere topluma yaşam boyu öğrenme için gerekli olan becerileri kazandırılmasında önemli görevler düşmektedir. Diğer yandan çocuk kütüphaneleri, okul kütüphaneleri ve halk kütüphaneleri erken yaşta okuma alışkanlığı kazandırmada önemli görevler üstlenmektedir. Kütüphaneler, bilginin depolanması, düzenlenmesi ve korunması görevlerini gerçekleştirirken, elindeki tuttukları bilgileri paylaşmasıyla toplumun bilgi ihtiyaçlarını karşılayan toplumsal kurumlardır. Benzer görevleri yüklenen arşivler ise, bir milletin hafızası olarak adlandırılmaktadır. Milletleri bir arada tutmaya yarayan kültür varlıklarını koruyan kurumlar arşivlerdir (Rukancı, 2009, s.896). Arşivler kültür varlıklarını muhafaza etmesi ile birlikte geçmişle geleceğin arasında bir köprü görevi görmektedirler. Kütüphaneler hizmetlerini verirken toplumun belleği olma rolünü üstlenir (Odabaş, Akkaya ve Polat, 2020, s.34) ve bu durum aynı şekilde arşivler içinde geçerlidir. Toplumsal hafızanın kaydının korunduğu ve gelecek kuşaklara aktarıldığı bilgi merkezleri bu özellikleri ile en önemli kültür kurumlarından biridir. Toplumsal uyum ve sürekliliğin anahtarı olan kültür ortaklığına sağladıkları katkı, bilgi merkezlerinin en somut toplumsal fayda sağladıkları alandır. Yanı sıra, bilgiye gereksinim duyanlar ile bilgi kaynaklarını bir araya getirme misyonu da kütüphanelerin toplumsal düzlemdeki doğrudan ve dolaylı bir dizi faydasının başlangıç noktasıdır.

2.2.4.6. Mesleğe Ait Bilimsel Yayın

Bilginin gücü günümüzde giderek artmaktadır. Çalışmalarla üretilen bilgiler paylaşılmazsa bir anlam ifade etmemektedir. Bir disiplinin gelişmesi için sürekli bilimsel bilgi üretmesi gerekmektedir. Bir meslekte çalışanlar ise kendilerini geliştirebilmeleri için bu bilimsel bilgileri okuyup, anlamaları ve uygulamaya geçirmeleri gerekmektedir. Bilimsel bilginin meslek çalışanlarına ulaştırmada en çok kullanılan yayın organı dergilerdir. Dergiler, bireyler için mesleklerinde bir rehberlik görevi görmektedirler. Rehberlik vazifesinde bulunan dergiler bireylerin mesleki gelişimlerinde en büyük danışma kaynaklarından birisi olduğu kesindir. Çünkü

bilimsel bilgilerin yayınlandığı dergilerdeki makaleler bir değerlendirmeden geçerek okuyuculara ulaşmaktadır. Bilgi profesyonellerinin faydalanacağı Türkçe dergiler şu şekildedir:

- Türk Kütüphaneciliği: TKD'nin 3 ayda bir yayımladığı dergidir. BBY alanıyla ilgili Türkçe veya İngilizce olarak bilimsel yayınlara yer vermektedir. Türk Kütüphaneciliği 1952 yılından bu yana yayın hayatına aralıksız devam etmektedir (Türk Kütüphaneciliği, 2020).
- Bilgi Dünyası: ÜNAK'ın 2000 yılından beri senede iki kere, haziran ve aralık ayında yayımladığı dergidir (Bilgi Dünyası, 2020).
- Bilgi ve Belge Araştırması Dergisi: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü'nün altı ayda bir yayımladığı bilimsel dergidir (Bilgi ve Belge Araştırması Dergisi, 2020).
- Bilgi Yönetimi: Ankara Üniversitesi Bilgi Yönetim Sistemleri Belgelendirme ve Bilgi Güvenliği Merkezi (BİL-BEM) tarafından yılda iki defa elektronik olarak yayımlanmaktadır (Bilgi Yönetimi, 2020).
- LAMRE (Library, Archive and Museum Research Journal): İstanbul Medeniyet Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü'nün resmi yayın organı olarak yılda tek cilt üç sayı olarak yayımlanmaktadır (LAMRE, 2020).
- Arşiv Dünyası: Türk Arşivciler Derneği tarafından yılda iki kez haziran ve aralık aylarında yayımlanmaktadır (Arşiv Dünyası, 2020).
- Balkan Kütüphaneleri Birliği Dergisi: Kütüphane bilimi, e-yayıncılık, dokümantasyon ve bilgi bilimindeki teorileri, kavramları, modelleri, çerçeveleri ve felsefelerini kapsayan akademik dergidir (Balkan Kütüphaneciler Derneği, 2020).

2.3. Türkiye'de Bilgi Profesyonellerinin Eğitimi

Önceden oluşturulan standartlara bakıldığında hepsinde ortak olan unsurlar mesleki eğitim ve bilgi birikimidir. Bilgi birikiminin aktarılmasında en önemli rol ise mesleki eğitimindir. Bireylerin mesleklerini icra ederken kullanılacakları bilgi ve becerileri kazandırılması mesleki eğitiminden geçmektedir. Mesleki eğitimi almayan bireyler

yapacakları işlerde verimli olması düşünülemez. Bu durum aynı şekilde bilgi profesyonelleri içinde geçerlidir. Bilgi profesyonellerinin meslek eğitimleri Türkiye'de BBY Bölümü tarafından verilmektedir. Bilgi profesyonellerinin eğitimi yıllar içinde değişim ve gelişim göstermiştir.

Cumhuriyetten önce hemen hemen her meslek gibi bilgi profesyonelliği mesleğinin temeli olan kütüphanecilik ve arşivcilik mesleği usta çırak ilişkisi ile yürütülmektedir. Cumhuriyetin kurulması ile birlikte bilgi ve belge hizmetlerinde iyileştirmeye ihtiyaç duyulmuştur. Bu ihtiyaç dâhilinde yurt dışından John Dewey Türkiye'ye davet edilmiştir. John Dewey 1924 yılında Türkiye'deki kütüphanelere nitelikle insan yetiştirilmesinin gerekli olduğunu ifade ettiği ilk raporu yayımlamıştır. İkinci rapor ise Hamit Zübeyr Koşay tarafından hazırlanarak Darülfünün'da kütüphanecilik bölümü açılmasının gerekli olduğu dile getirilmiştir. Söz konusu raporlardan yola çıkarılarak yurtdışına kütüphaneci yetiştirilmek üzere öğrenciler gönderilmesine karar verilmiştir. Yurtdışına gönderilen ilk öğrenciler olan Fehmi Ethem Karatay ve Adnan Ötüken Türkiye'ye döndüklerinde ilk iş olarak kütüphanecilik kurslarını açmışlardır (Çakın, 2005, s.9). Böylece Türkiye'de kütüphanecilik mesleğinin ilk ciddi çalışmaları başlamıştır (Atılgan, 1999, s.145). Bu kursların devam edememesine rağmen kütüphanecilik eğitiminin başlangıcı olarak görülmesi açısından büyük önem göstermektedir.

Belirli bir süre kurslarla kütüphaneci yetiştirilmeye çalışılmışsa da değişen koşullar ve şartlar altında bu mümkün olmamıştır. İlk uzun süreli kütüphanecilik kursu Adnan Ötüken tarafından Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi'nde 1943 yılından 1952 yılana kadar sürmüştür (Ötüken, 1957, ss.15-23). Adnan Ötüken öncülündeki bir grup kişi tarafından Dil-Tarih ve Coğrafya Fakültesi'nde Türk Dili ve Edebiyat Bölümü'ne seçmeli ders olarak konulmuştur. Daha sonra ise 1954 yılında Kütüphanecilik Enstitüsü kurulmuştur (Anameriç ve Rukancı, 2017, s.54). Bununla birlikte Türkiye'de ilk kütüphanecilik bölümü kurulmuştur. 1964 yılına gelindiğinde ise İstanbul Üniversitesi'nde ikinci Kütüphanecilik Kürsüsü kurulmuştur. Üçüncü olarak ise Hacettepe Üniversitesi lisansüstü eğitimiyle başlayıp daha sonraları Kütüphanecilik, Arşivcilik ve Dokümantasyon-Enformasyon Anabilim Dalları ile eğitime devam etmiştir (Atılgan, 1995, ss.13-14).

Üç ayrı anabilim dalı olarak verilen Kütüphanecilik, Arşivcilik ve Dokümantasyon-Enformasyon Anabilim Dalları özünde bilginin organize edilmesine dayanmaktadır. Fakat ayrı anabilim dalları olarak eğitim verilmesi birtakım sorunları ortaya çıkarmıştır. Bu sebeple Hacettepe Üniversite öncülüğünde bölüm başkanları toplanıp anabilim dallarını birleştirilip "Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü" olarak adlandırılmasına karar vermişlerdir. Yüksek Öğretim Kurumu (YÖK) tarafından onaylanıp 2002-2003 öğretim yılından itibaren Kütüphanecilik, Arşivcilik ve Dokümantasyon-Enformasyon Anabilim Dalları birleştirilip Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü olarak öğrenci almaya başlamıştır (Tonta, 2012, s.246).

Günümüzde bilgi profesyonellerinin yetiştirildiği BBY Bölümü Ankara Üniversitesi, İstanbul Üniversitesi, Hacettepe Üniversitesi, Marmara Üniversitesi, Atatürk Üniversitesi, Çankırı Karatekin Üniversitesi, Kastamonu Üniversitesi, Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, İstanbul Medeniyet Üniversitesi, Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi, Bartın Üniversitesi ve İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi ve 29 Mayıs Üniversitelerinde eğitim ve öğretimine devam etmektedir. Bunların yanında bazı üniversitelerde bölüm kurulmuş halde olup akademisyen yetersizliği sebebiyle eğitim ve öğretimine başlayamamıştır.

Bireyler yaşamlarını devam ettirebilmek için birtakım işlerle uğraşmak zorunda kalmaktadır. İş şu anda yapılan eylemleri ifade ederken meslek kavramı, bu işlerin toplamı ve genelidir. Meslek, işlerin genel ifadesi olması nedeniyle detaylı incelemek gerekmektedir. Meslekler süreç içinde varlığını kaybedip yerini başka mesleklere bırakabilmekte ve yeni gereksinimlerin doğmasıyla ortaya yeni meslekler çıkabilmektedir. Bireyler yaşamının çoğu vaktini geçireceği mesleği seçerken çok dikkatli olup kendilerini mutlu edecek mesleği seçmeleri önemlidir. Mesleği seçen bireyler birçok etkinin altında kalabilmektedir. Meslek seçimi yapılırken bu etkilerin kendine göre çözümleyip seçimi yapılmalıdır. Mesleği icra etmek isteyen bireyler yapacağı işlerde kullanılacakları bilgi ve becerileri kazanması için mesleki eğitimden geçmesi gerekmektedir. Yeni ortaya çıkan mesleklerin kabul edilmesi için bazı meslek standartları geliştirilmiştir. Birden fazla geliştirilen bu standartların ortak özellikleri mevcuttur. Temelde bilgi ve bu bilgiyi profesyonel bir şekilde yönetmek

olan bilgi profesyonelliği mesleği kabul edilmesi için bu standartları karşılaması gerekmektedir. Meslek standartlarının arasında en temel unsur şüphesiz mesleğin öğretilmesidir. Mesleği yapacak bireylere mesleği öğretmenin en iyi yolu, mesleki eğitimdir.

Her birey aldığı meslek eğitimin sonucunda ilgili işlerde çalışmak ister. Bilgi profesyonelleri aldığı mesleki eğitim sonucunda çeşitli alanlarda iş bulabilmektedir. Bilginin bulunduğu her iş bilgi profesyonellerinin çalışma alanı olabilmektedir. Çünkü bilgi, tüm zamanlardan daha değerli olmaya başlamıştır. Bilgi toplumu olarak anılan günümüzde temeli bilgi olan bilgi profesyonellerine büyük ihtiyaç duyulmaktadır. Sonraki bölümde bilgi toplumu ne olduğu ve bu bilgi toplumunda bilgi profesyonellerin çalışma alanları detaylı olarak ele alınmıştır.

3. BİLGİ TOPLUMUNDA BİLGİ PROFESYONELLERİNİN ÇALIŞMA ALANLARI

İnsanoğlu var oluşundan bu yana sürekli gelişim ve değişim içinde olmuştur. Avcılık-toplayıcılık ile başlayan insanoğlunun hayatı o zamanlardan bu zamana kadar sosyal, kültürel ve ekonomik açıdan sürekli değişim ve gelişim halinde olmuştur. Tarım ve sanayi toplumunu yaşayan bireyler yeni bir toplum sayılabilecek bilgi toplumuna adapte olmaya çalışmaktadır. Bilgi toplumuna adapte olmak için topluma en faydalı mesleklerden birisi de bilgi profesyonelliği mesleği olduğunu söylemek yanlış bir ifade olmayacaktır. Çünkü bilgi toplumunda bilgiyi elinde tutup bireylere ulaştıracak olan kişiler bilgi profesyonelleridir. Bilgi profesyonellerine kütüphane ve arşivin dışında bilginin var olduğu her yerde ihtiyaç duyulmaktadır.

Çalışmanın bu bölümünde, bilgi toplumu genel hatlarıyla ortaya konulmaya çalışılmıştır. Bilgi toplumunda bilgi profesyonellerinden beklenen özelliklerin üzerinde durulmuştur. Daha sonra bilgi profesyonellerinin çalışma alanları detaylı ele alınıp incelenmiştir.

3.1. Bilgi Toplumu ve Bilgi Profesyonelleri

Tarih boyunca bilginin önemi günümüzde olduğu kadar önemli hale gelmemiştir. Bilgi, her zaman önemli olsa da günümüzde hemen hemen her alanda ihtiyaç duyulan temel gereksinim halini almıştır. Bireylerin gereksinim duyduğu bu bilgileri karşılayacak olanlar ise bilgi profesyonelleridir. Bilgi toplumu olarak anılan bu dönemde bireylerin gereksinimleri ve bekledikleri hizmetler sürekli değişmesiyle bilgi profesyonellerine büyük sorumluluklar düşmektedir. Bu nedenle bilgi profesyonelleri eski özelliklerinin yanında bilgi toplumunun ihtiyaçlarını karşılayabilecek şekilde kendini sürekli geliştirmelidir. Bu sayede mesleklerinin itibarını artırarak gelecekte de var olmasını sağlayacaklardır.

3.1.1.Bilgi Toplumu

İhtiyaçların sürekli çeşitlenmesi değişimin itici gücünü ortaya çıkarmıştır. İnsanlar sürekli bulunduğu çağın ilerisini hedef alarak gelişim için çaba göstermiştir. Bu çabalar sayesinde insanlar büyük köklü değişimler yaşamıştır. İnsanlık tarihinin başlangıcından bu yana önemli üç büyük toplumsal değişim olduğu söylenmektedir. Bunlar genellikle avcılık toplayıcılıktan tarım alanlarının işlenmesiyle birlikte yerleşik hayata geçiş olan tarım toplumu, buharlı makinelerin bulunması ve sanayinin gelişmesi ile birlikte sanayi toplumu ve son olarak günümüzde bilginin önemli unsur haline gelmesi ile birlikte bilgi toplumudur.

İnsanlık tarihinde ilk en büyük değişim tarım toplumuna geçmesiyle yaşanmıştır. Sadece doğanın sundukları insanlara yetmediği zaman toprağı işleyip yaşamları sürdürmeye çalışmışlardır. İnsanlar elindeki az miktardaki bilgiyi kullanarak toprağı işlemişlerdir. Sınırlı sayıdaki teknoloji ile toprağı işlemeye devam edip refahlarını artmaya çalışmışlardır (Arklan ve Taşdemir, 2008, s.68). Bilgi her dönemde var olmuş ve sürekli üstüne koyarak niteliğini ve miktarını arttırmıştır. Fakat tarım toplumunda bilgi önemsenmeyecek kadar azdır. İnsanların bilgiye duyduğu ihtiyaç da azdır. Tarım toplumunda genellikle deneme yanılma yoluyla elde edilen bilgiler bilimsellikten uzak olsa da günümüzdeki bilgilerin temelini oluşturması açısından önemlidir.

Buharlı makinenin bulunması ile birlikte tarım toplumundan sanayi toplumuna geçiş yapılmıştır. Sanayi toplumunda, tarım toplumuna göre siyasi, ekonomik ve teknoloji bakımından çok değişim olmuştur. Yerleşik hayata geçişin temeli olan köyler yerine insanlar fazla nüfuslu şehir hayatına adapte olmuşlardır. Bu nedenle insan hayatında çok köklü değişimler yaşanmıştır. Tarım toplumunda gücün göstergesi olan toprağın gücü azalmış, sermaye ve ham maddenin önemi giderek artmıştır. Sanayi toplumunda, bilgi toplumunun temelini oluşturacak olan bilginin ve teknolojik gelişmelerin temeli oluşturulmuştur. Özellikle II. Dünya Savaşı ve ardından gelen soğuk savaş dönemlerinde teknoloji ve bilginin gücü anlaşılmıştır. Ülkeler arası rekabetin temel unsuru olmaya başlayan bilgi ve teknolojinin öneminin

anlaşılmasıyla ülkeler bu alanlara yatırımlarını arttırıp bilgi toplumuna geçişi kolaylaştırmıştır.

Sanayileşmelerini tamamlayan toplumlar 2000'li yılların başlarında bilgi toplumuna geçmeye başlamıştır (Sarıgöz, 2012, s.72). Bilgi toplumuna geçilmesiyle sanayi toplumunda ön plana çıkan sanayileşme ve fabrika gibi kavramlar yerini, bilginin üretilmesi, saklanması ve yönetilmesi gibi kavramlara bırakmıştır (Yüksel, 2014, s.7). Sanayi toplumunda hammaddeden yeni maddeler üretilerek insanlığa sunulmuştur. Fakat bilgi toplumunda bilgiden bilgi üretilerek insanlığın kullanımına sunulmaktadır. Bilgi toplumu özünde bilginin, bir toplumda sosyal, politik ve kültürel yaşamında giderek daha önemli hale gelmesidir (Bornman, 2016, s.264). Selvi, bilgi toplumunu "her türlü bilginin yeni iletişim teknolojileri vasıtasıyla kişilerin bu teknolojilere ulaşabilme ve bu teknolojileri kullanabilme imkânının sağladığı toplumdur" (2012, s.195) şeklinde ifade etmektedir. Bilgi toplumunda bilgi, tarım ve sanayi toplumlarında olduğu tek kişi veya belli zümrenin elinde değil sıradan insanların da elinde ve kolay ulaşabileceği bir hal almıştır.

Bilgi toplumunun oluşmasında en büyük etken şüphesiz bilgi teknolojilerinin çok hızlı şekilde gelişmesidir. Bilgi teknolojilerinin gelişmesi ile birlikte dünyanın bir ucunda bulunan bilgi, dünyanın diğer ucuna anında iletilebilmektedir. Bu nedenle dünya artık küçülmüş ve küresel köy denilmesi yanlış ifade olmayacaktır. İnsanlar dünyanın herhangi bir yerinde olup biteni çok kısa sürede ve ücretsiz bir şekilde öğrenebilmektedir. Teknik ve teknolojinin bu denli gelişmesi bilgi toplumun oluşmasındaki en büyük etkendir (Webster, 2005, s.443).

Bilgi toplumuna geçilmesi ile birlikte bireylerin bilgiyi olan ihtiyacı da değişmiştir. Önceki toplumlarda bireyler fazla bilgiye ihtiyaç duymamıştır. Çünkü yaptıkları iş kas gücü veya makine ile yaptıklarından dolayı bilgiye olan gereksinimleri azdır. Günümüzde ise yapılan işlerin çoğunda bilgi gerekmektedir. Gereksinim duyulan bilgiye erişimdeki en çok kullanılan yol ise internettir. Bireyler internette buldukları bilgileri kullanarak işlerini yapmakta ve yeni bilgileri üreterek diğer bireylere iletebilmektedir. Bilgi alışverişi sayesinde değişim çok hızlı olmaktadır. Bu nedenle internet her şeyi değiştirilebilmektedir (Becker, 2016, s.123). İnternete hızlı ve kolay

erişim bilgi toplumuna geçişi hızlandırmaktadır. Bilgi patlamasının yaşandığı günümüzde bilgiye erişim önem arz etmektedir. Fakat ülkelerin arasındaki ekonomik ve sosyal farklılıklar yüzünden aralarında bilgiye erişimde eşitlik olmamaktadır. İnternete erişimin dünyanın her yerinde aynı değildir. Ekonomik açıdan geliri yüksek olan ülkelerde internete olan erişim fazladır. Bu ülkeler bilgi toplumuna geçişi hızlı olan ülkelerdir.

Toplumlar her zaman gelişmeyi, ileri toplum olmayı hedef olarak belirlemişlerdir. Bu hedef doğrultusunda çalışmalarını ilerletmektedirler. Günümüzde ise bilgi toplumu ulaşılması beklenen ideal toplum olarak görülmektedir (Kaypak, 2011, s.117). Hedeflenen bu bilgi toplumuna ulaşmada en değerli unsur insandır. Çünkü bilgiyi işleyip yeni bilgi üretecek olanlar insanlardır. Gelişmiş toplumlarda bilgiyi üreten insana büyük değer verilmektedir ve bu ülkelere beyin göçü olmaktadır.

Her toplumun kendine özgü özellikleri bulunmaktadır. Bilgi toplumunun genel özellikleri ise şu şekildedir.

- "Toplumsal yaşamın her alanında bilginin geçmişle kıyaslanamayacak kadar fazla ve belirleyici biçimde kullanılması;
- Bilginin üretim hızının öncesine göre anlamlı düzeyde yüksek olması;
- Bilgi ekonomisi olarak adlandırılan ekonomik yapıda hizmetler sektörünün tarım ve sanayinin ötesinde bir paya sahip ve hizmet sektörü içinde de bilgiye dayalı etkinliklerin ağırlıklı olması;
- Özellikle bilgisayar ve internette simgelenen ve bilginin, üretim, depolanma ve erişimini niteliksel olarak farklılaştıran bilgi ve iletişim teknolojilerindeki çok hızlı yapısal değişim ile ifade edilebilir (Yılmaz, 2010, s.266)."

1990'lı yılların ortasından sonra dünya genelinde olduğu gibi Türkiye'de de bilgi toplumu olma yönünde çalışmalar olmuştur. Türkiye bilgi toplumuna geçiş için birtakım raporlar ve araştırmalar yürütmüştür. Türkiye'nin bilgi toplumuna dönüşümü aşağıdaki gibidir.

- Bilişim ve Ekonomik Modernizasyon Raporu: Türkiye ve Dünya Bankası iş birliğinde hazırlanmıştır. Bilgi toplumuna yönelik bilgisayar kullanımı, yazılım pazarı, bilgi ekonomisinde insan kaynağı, iletişim ağları ve yasal altyapı hakkında tespitlerde bulunularak bir eylem planı önerisi oluşturulmuştur. Ancak eylem planı önerisi hayata geçirilememiştir.
- Türkiye Ulusal Enformasyon Altyapı Anaplanı (TUENA): Ulaştırma Bakanlığı ile TUBİTAK tarafından 1999 yılında ortaklaşa hazırlanmıştır. Türkiye'nin enformasyon teknolojisinin altyapısı ve kullanımı, dünyadaki eğilimler, Türkiye'deki mevcut durum, geleceğe dönük vizyon ve hedefleri ile kurumsal öneriler ortaya konulmuştur.
- E-ticaret Koordinasyon Kurulu (1998-2002): 1998 yılında Bilim ve Teknoloji Yüksek Kurulu kararıyla elektronik ticaretin genişlemesi için kurulmuştur. Kurulun içinde hukuk, teknik ve finans grupları oluşturulup raporlar hazırlanarak önerilerde bulunulmuştur. Kurul, e-Türkiye ile ilgili tüm çalışmaların Devlet Bakanlığı ve Başbakan Yardımcılığı bünyesinde birleştirilmesine kadar varlığına devam etmiştir.
- KamuNET (1998-2002): Başbakanlık genelgesi ile kamu bilgisayar ağları konusunda yapılan faaliyetlerin değerlendirilmesi, koordinasyonu, izlenmesi ve finansmanı konusunda karşılaşılan darboğazların aşılması amacıyla Başbakanlık Müsteşarı'nın başkanlığında kamu kurum ve kuruluşlarının katılımı ile Kamu-Net Üst Kurulu ve Kamu-Net Teknik Kurulu oluşturulmuştur. Kurul e-Türkiye ile ilgili tüm çalışmaların Devlet Bakanlığı ve Başbakan Yardımcılığı bünyesinde birleştirilmesine kadar varlığına devam etmiştir.
- E-Türkiye Girişimi (2001): Rekabetçi, dinamik ve bilgiye dayalı ekonomiyi elde etmek için e-Avrupa+ Eylem Planının Türkiye'ye uyarlanması için e-Türkiye Girişimi başlatılmıştır. Girişimin içerisinde 13 tane grup oluşturulup bir eylem planı hazırlanmıştır.
- E-Dönüşüm Türkiye Projesi (2002-…): 2003 yılında Başbakanlık Genelgesi ile e-Dönüşüm Türkiye Projesi'nin amaçları, kurumsal yapısı ve uygulama esasları belirlenmiştir. E-Dönüşüm Projesi'nin koordinasyonunu sağlamak ve bilgi toplumu olma yolunda stratejik planları belirlemek üzere Kalkınma Bakanlığına bağlı Bilgi Toplumu Dairesi kurulmuştur. E-Dönüşüm Türkiye

Projesi'nin hedefi vatandaşa hızlı ve kaliteli hizmet sunmak üzere; katılımcı, şeffaf, etkin ve basit iş süreçlerine sahip bir ülke oluşturmadır.

- 2014-2018 Bilgi Toplumu Stratejisi ve Eylem Planı: 2012 yılından itibaren hazırlıklara başlanmıştır. 2014-2018 Bilgi Toplumu Stratejisi ve Eylem Planı büyüme ve istihdam odaklı olarak 8 eksende 73 eylem bulunmaktadır. 8 eksen ise; bilgi teknolojileri sektörü, geniş bant altyapısı ve sektörel rekabet, nitelikli insan kaynağı ve istihdam, toplumsal dönüşüm, bilgi güvenliği, kişisel bilgilerin korunması ve güvenli internet, bilgi ve iletişim teknolojileri destekli yenilikçi çözümler, internet girişimciliği ve e-ticaret ve kamu hizmetlerinde kullanıcı odaklılık ve etkinlik şeklindedir (Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Bilgi ve İletişim Teknolojileri Dairesi, 2021).

Bilgi toplumunda ekonomik koşullarda değişmektedir. Bilgi, günümüzde artık en önemli sermayedir. Çoğu zaman hammadde ve paradan daha değerli olabilmektedir. Bilgi, sanayi toplumunun bir ürünü olan otomobil, petrol ve çelik gibi ürünlerden daha önemlidir (Ata, 2006, s.4). Bu durum dünyanın en büyük şirketlerine bakıldığında görülmektedir. Sanayi şirketleri yerini artık bilgi temelli olan şirketlere bırakmaktadır. Dünyanın en değerli 10 şirketleri sırasıyla Saudi Aramco, Microfost, Apple, Amazon, Alphabet, Facebook, Alibaba, Tencent Holdings, Berkshire Hathaway, Johnson &Johnson şeklindedir (Statista, 2021). En değerli 10 şirkete bakıldığında bilgi temelli şirketlerin çoğunlukta olduğu görülmektedir. Çoğu şirket bilgi toplumuna geçmiş sayılabilecek olan ABD'ye ait şirketlerdir.

Bilgi ekonomisinin en değerli kaynağı şüphesiz insandır. Bilgi insanlar tarafından üretilip işlenmektedir. Bu nedenle gelişmiş ülkeler kendini geliştirmiş, bilgi sahibi kişilere maddi açıdan destek olarak kendilerine beyin göçü yapmaktadır. Bu gelişmiş ülkelere beyin göçü ile giden bireyler kendilerini daha fazla geliştirebilmektedir. Çünkü gelişmiş ülkelerde ar-ge çalışmalarına diğer ülkelere oranla daha fazla destek sağlanmaktadır. Bilgi toplumuna geçmek isteyen ülkeler beyin göçüne engel olup ar-ge çalışmalarına önem göstermeleri gerekmektedir.

3.1.2. Bilgi Toplumunda Bilgi Profesyonelleri

Toplumun içindeki her türlü değişim, sosyal, kültürel ve ekonomik gibi unsurlarının üzerinde etkisi büyüktür. Toplumlar bireylerini bu etkiye göre şekillendirmektedir. Meslekler de bulunduğu çağın gereksinimlerine göre şekillenmelidir. Her meslek ortaya çıktığı dönemdeki haliyle kalmamıştır. Bu değişiminden bilgi profesyonelleri de etkilenmiştir. Bilgi profesyonellerinin geleneksel bilgi ve becerileri ile günümüz toplumunda varlığı sorgulamaktadır. Her meslekte olduğu gibi bilgi profesyonelliği mesleği de bilgi toplumunun getirdiği değişime ayak uydurmalıdır. Meslek eğitimleri bilgi toplumunun getirdiği koşullara göre yapılmalıdır.

Bilgi yaşamın her alanında etkisini artırmaktadır. Bilginin toplumun tümende gerekli olduğu (Rukancı ve Anameriç 2004, s.2) bilgi toplumunda bilgi profesyonellerine büyük görevler düşmektedir. Sadece bireyler açısından değil kurum ve işletmeler açısından da bilgi profesyonelleri istenilen bilgi ve becerileri göre kendilerini geliştirmelidir. Bilgi profesyonelleri artık geleneksel mesleki yeterliliklerinin dışına çıkıp disiplinlerarası nitelikte becerilere sahip olması gerekmektedir (Bitri, 2013, s.55). Kütüphane ve arşivin dışında ilgili diğer alanlarda kendilerini geliştirmeleri gerekmektedir. Geleneksel becerileri bilgi toplumunun ihtiyaç duyduğu gereksinimleri karşılamamaktadır.

Bilgi toplumu bilgi profesyonellerine ait olan beceriler için yeni bir alan yaratmıştır. İlk başlarda elinde bulunan materyalleri koruma ve saklama görevi olan bilgi profesyonellerinin günümüzde toplumsal ve teknolojik gelişmeler dâhilinde bu görevleri çok fazla değişmiştir. Bilgi profesyonellerinin eğitimi sürdürülebilir ve yenilenebilir olmalıdır. Mesleki eğitimleri mesleğe başladıklarında en az 30-35 yıl sonrasına göre olmalıdır. Çünkü yaşamlarında 30-35 yıl mesleğin içinde olacaklardır (Olander, 2010, s.32). Bilgi toplumu sürekli gelişmekte ve mevcut bilgi profesyonellerinin eğitimi, ilerideki ihtiyaçlara cevap vermekte zorluk çekmesi olasıdır. Eğitim müfredatının gelecekteki ihtiyaçlara göre şekillenip ilgili derslerin müfredata konulması gerekmektedir.

Bilgi profesyonellerinin değişimin en önemli dönüm noktası şüphesiz bilgisayarın icadıdır. Bilgisayarların bilgi merkezlerinde kullanılması bilgi profesyonellerinin çalışmalarını çok yönlü değiştirmiştir. İşlerini kolaylaştırmanın yanında yeni becerilerin kazanılması için çaba göstermeleri gerektirmiştir. Önceleri bilgi merkezlerinde saklanan bilgiler artık internetin yaygınlaşması ile birlikte bilgiyi paylaşma ve kullanma fırsatı artmıştır (Owen, Cooke ve Matthews, 2012, s.51). Bu durum kütüphaneleri dört duvar arasından çıkarmıştır. Artık kullanıcılar kütüphane binasına gerek duymadan istediği yerde istediği zaman bilgiye erişim imkânı bulabilmektedir. Bu nedenle bilgi profesyonelleri teknolojiden geri kalmamalıdır. İnternetin sağladığı faydaların farkına varıp kendilerini internetin etkin kullanılmasında geliştirmelidir.

Bilgi teknolojilerinin gelişmesi bilgi miktarında ve formatlarında da artışa sebep olmaktadır. Bilgi toplumundaki bireylerin en büyük sorunlardan bir tanesi de farklı ortamlarda bulunan fazla miktardaki bilgiyi doğru bir şekilde nasıl erişeceğini bilememesidir. Bilgi profesyonelleri farklı ortamlardaki bilgi kaynaklarını değerlendirme becerisine sahip olmaları gerekmektedir (Ashcroft, 2004, s.85). Bu sayede internetin getirdiği bilgi fazlalığından etkilenen bireylere bilgi okuryazarlığını öğreterek istediği bilgiye nasıl ulaşması gerektiğini öğretebilmektedir.

Bilgi toplumu bilgi profesyonelleri açısından birden fazla avantaj ve dezavantaj oluşturmaktadır. Geleneksel rolleri hala güçlü yönlerini oluştururken bilgi toplumunun getirdiği yeni beceriler ve bireylerin beklentileri zayıf yönlerini oluşturmaktadır. Yamazaki'nin bilgi profesyonelleri için yaptığı SWOT analizi aşağıdaki gibidir (2007, s.54).

Güçlü	**Zayıf**
✓ Bilgileri düzenlemek için ayrıntılı bilgi ve beceriler geliştirme ✓ Danışma ve bilgi hizmetlerinde deneyim ve çeşitli veri tabanlarında arama ✓ Mevcut disiplinlere ve konulara kuşbakışı	✓ Özel bir disiplinde veya konuda derin bir bilgiye sahip olmama ✓ Son kullanıcıların bilgi ihtiyaçlarını tam olarak anlamada zorluklar
Fırsatlar	**Tehditler**
✓ Bilgi patlaması ✓ Bilgiye problem odaklı erişim ✓ Çok disiplinli yaklaşım ✓ Ticari veritabanlarını aramak için daha yüksek maliyet ✓ Veritabanlarında yeni haklar	✓ Son kullanıcı araştırması ✓ İyi indekslenmiş bibliyografik veri tabanlarında azalma ✓ İnternette arama motoru hizmetlerinin gelişimi

Şekil 3.1: Bilgi profesyonelleri için SWOT analizi

Bir mesleğin gelişmesinde etkili olacak unsurlardan birisi de mesleğe ait sivil toplum kuruluşlarıdır. Sivil toplum kuruluşları mensup oldukları meslekler için sürekli geliştirme çabası içindedir. Meslek, içinde bulunduğu zamana adapte olup ihtiyaçlara cevap verirse o kadar itibar sahip olmaktadır. Bu nedenle bazı bilgi profesyonellerinin dernekleri de bir takım mesleki yetkinlikler hazırlamıştır. ALA'nın 2009 yılında onayladığı kütüphaneciliğin temel yeterlilikleri bildirisinde yer alan yeterlilikler; mesleğin temelleri, bilgi kaynağı, kayıtlı bilgi ve enformasyonun düzenlenmesi, teknolojik bilgi ve beceriler, danışma ve kullanıcı hizmetleri, araştırma, sürekli eğitim ve hayat boyu öğrenme son olarak idare ve yöneyim şeklindedir. (ALA, 2009). Tıp Kütüphanecileri Derneği (Medical Library Association [MLA])'nin 2017 yılında hazırladığı yeterlilik raporunda ise bilgi hizmetleri, bilgi yönetimi, eğitim ve öğretim tasarımı, liderlik ve yönetim, kanıta dayalı uygulama ve araştırma ve sağlık bilgi profesyonelliği yer almaktadır (MLA, 2017). Bunların yanında daha fazla meslek dernekleri bilgi profesyonelleri için yeterlikler oluşturmuştur.

3.2. Bilgi Profesyonellerinin Çalışma Alanları

Bilgi profesyonelleri üniversitelerin 4 yıllık BBY Bölümünden mezun olduktan sonra iş yaşamına başlayabilmektedir. BBY Bölümü mezunları çoğunlukla kütüphaneci ve arşivci olarak görev yapmaktadır. Bunların yanında bir kurumun tüm bilgi ve belgelerinin düzenlenmesinde değişik pozisyonlarda görev yapabilmektedir. Kısaca söylemek gerekirse bilgi profesyonelleri bilgi ve belgenin olduğu tüm kurum ve kuruluşlarda görev yapabilmekte ve görev yapabilecek becerilere sahip olmaktadır. Bu sayede bilgi profesyonelleri hem kamuda hem özel sektörde iş imkânı bulabilmektedir.

Kamuda çalışmak isteyen bilgi profesyonelleri Kamu Personeli Seçme Sınavı (KPSS)'ye girmesi gerekmektedir. Bölüm mezunları ÖSYM'nin merkezi alımlarında yayınladığı tercih kılavuzda yer alan 4099 (Bilgi ve Belge Yönetimi, Dokümantasyon ve Enformasyon, Arşivcilik, Kütüphanecilik, Kütüphanecilik ve Bilgi Çalışmaları lisans programlarının birinden mezun olmak) nitelik kodu ve 4101 (Kütüphanecilik ve Bilgi Çalışmaları lisans programından mezun olmak.) nitelik kodu olan kadrolara başvuru yapabilmektedir. Tercih verilen adaylar arasından yüksek puanlar alanlar atanabilmektedir. Bunun yanında bazı kurumlar kendi bünyelerinde sözleşmeli personel alabilmektedir. Kültür ve Turizm Bakanlığı 2017 yılında 200, 2020 yılında ise 500 sözleşmeli kütüphaneci alımı yapmıştır. Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü ise aralıklarla arşiv uzmanı alımlarında BBY Bölümü mezunlarına yer vermektedir. Milli Savunma Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı ve İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi gibi kurumlarda bünyelerinde sözleşmeli kütüphaneci ve arşivci çalıştırmaktadır. Bilgi profesyonelleri üniversite kütüphanelerinde genellikle yüksek lisans yapmış olmak şartıyla öğretim görevlisi olabilmektedir. Öğretim görevlisi başvurusunda ALES ve YDS puanları aranmaktadır. ÖSYM'nin merkezi alımlarında senelere göre kadro sayısı Tablo 1'de gösterilmektedir (BBY HABER, 2022).

Tablo 3.1: Bilgi ve Belge Mezunlarına Açılan Kadro Sayıları

Alım	Kütüphaneci	Memur	Bilgisayar	VHKİ	Enf.	Arşiv	Toplam
2020/2	5	2	-	-	-	-	7
2020/1	15	5	-	-	-	-	20
2019/2	15	1	-	-	-	-	16
2019/1	2		-	2	-	-	4
2018/2	15	5	-	-	-	-	20
2018/1	21	-	2	-	-	-	23
2017/2	3	-	-	-	-	-	3
2017/1	12	11	2	2	-	-	27
2016/2	60	2	-	-	-	-	62
2016/1	25	9	-	-	-	-	34
2015/2	18	14	-	-	-	-	32
2015/1	50	5	1	1	-	-	57
2014/2	4	3	1	1	-	-	9
2014/1	42	8	8	1	-	1	60
2013/2	30	10	9	12	-	-	61
2013/1	100	23	11	1	2	30	167
2012/2	39	7	1	-	-	-	47
2012/1	113	22	18	5	4	30	192

Bilgi profesyonelleri kamuda çalışmanın yanında özel sektörde de iş bulma imkânına sahiptir. Bilgi profesyonelleri özel üniversitelerin kütüphanelerinde ve arşivlerinde, belediye kütüphanelerinde, veri tabanı sunan şirketlerin değişik pozisyonlarında ve şirketlerin arşivlerinde çalışabilmektedir. Er-Koçoğlu'nun 2018 yılında Bilgi ve Belge Yönetim Bölümü mezunlarının özel sektörde istihdamına yönelik yaptığı çalışmasında iş ilanlarındaki unvanlar bulgusunda 91 tane farklı adlandırma yer almaktadır (s.1149-1152). Buradan da anlaşılacağı üzere bilgi profesyonelleri özel sektörde de istihdam olanakları çeşitlidir.

Bilgi profesyonelleri genellikle kamu sektöründe çalışmak istemektedir. Bunun sebebi ise kamu sektörünün özel sektöre göre işten çıkarılma korkusunun olmaması ve maddi yönünün daha iyi olmasıdır. Fakat Tablo 1'den anlaşılacağı üzere kamu alımlarının azaldığı görülmektedir. Çoğu bilgi profesyoneli kamu sektöründe

çalışmak istemesinden dolayı özel sektörü takip etmemektedir. Bu sebeple özel sektördeki iş olanaklarından habersiz kalmaktadır.

Bilgi profesyonelleri genel ifade ile kamu ya da özel sektör fark etmeksizin kütüphanelerde, arşivlerde ve bilgi teknolojilerinde çalışma alanı bulabilmektedir. Bilgi profesyonelleri aldığı eğitim sayesinde çeşitli alanlarda iş imkânına sahiptir.

3.2.1. Kütüphaneler

Yazının bulunması ile birlikte insanlık, elindeki bilgi ve belgeleri gelecek kuşaklara aktarma isteği duymuşlardır. İnsanlar duygu ve düşüncelerini belli başlı ortamlara yazarak ve bunları koruyup kendinden sonrakilere ulaştırma isteği kütüphanelerin oluşumunu kaçınılmaz hale getirmiştir.

3.2.1.1 Kütüphanenin Tanımı ve Önemi

Kütüphane hakkında çok fazla tanım yapılmıştır. Çakın kütüphaneyi, toplumun bilgi gereksinimlerini karşılamak için bilgi kaynaklarını derleyen, teknik işlemlerle düzenleyen ve bilgi kaynaklarını toplumunun yararına sunan toplumsal kurumlar olarak tanımlamaktadır (Çakın, 1986, s.10). Diğer bir tanımda ise kütüphane ne zaman kurulduğu ve hangi amaçla kurulmasına bakılmaksızın; bireylerin duygu ve düşüncelerini yazıya dökmesi ve bu yazılı belgelerin toplanıp, düzenlenip ve korunduğu yerler şeklinde ifade edilmiştir (Keseroğlu, 2010, 694). Genel ifade ile kütüphane "kişilerin ihtiyaç duyduğu bilgilerin elde edilmesi, kaydedilmesi, düzenlenmesi, gelecek kuşaklara aktarımının sağlanması ve paylaşılmasında kişilere yardımcı olabilecek bilgi kaynaklarını, işlemlerini ve hizmetlerini sağlayan önemli toplumsal kurumlardır" (Yıldırım ve Akkaya, 2020, s.31) şeklinde tanımlanmaktadır.

Kütüphaneler varoluşundan bu yana hem bilimin ve hem kültürün bir parçası olmuştur. Varoluşlarının amacı olan bilgi kaynaklarının saklanıp korunması, bunları kullanıcılara aktarması, bilimin ve kültürün gelişmesinde büyük etken olmuştur. Bu durum kütüphanelerin önemini her zaman korumasına olanak sağlamıştır. Kütüphaneler, bireylerin bilgiye erişen ve erişmekte güçlük çeken kullanıcılar

arasındaki açığı kaldıran bilgi sağlayıcısı olan kurumlar (Yılmaz, 2017, s.159) olması sebebi ile bütün sınıfsal farklıları ortadan kaldırarak herkese eşit olarak yaklaşmaktadır. Kâr amacı gütmeyen kuruluşlar olan kütüphaneler tüm kullanıcılara aynı hizmeti vermektedir.

3.2.1.2. Kütüphane Türleri ve İşlevleri

Nüfusun artması ile birlikte bireylerin bilgiye olan gereksinimleri çeşitlenmiştir. Gereksinimlerin çeşitlenmesi ile birlikte kütüphanelerde çeşitlenmiştir. Kütüphaneciliğin temel işlevleri olan derleme, sınıflama, kataloglama ve bireylerin bilgi ihtiyaçlarını karşılama vb. işlevler aynı olsa da toplum ve kurum gereksinimi gibi ihtiyaçlarından dolayı işlevleri çeşitlenmiştir. Bu durum kullanıcılara özgü kütüphane hizmetlerinin oluşmasını sağlamıştır.

3.2.1.2.1. Milli Kütüphaneler

Milli kütüphaneler, diğer kütüphanelerden farklı bir konumdadırlar. Diğer adları ise ulusal kütüphane, derleme kütüphanedir. Ülkelerindeki durumlarına göre farklılıklar göstermesine rağmen milli kütüphaneler ülke yayınlarını yasal yollarla eksiksiz olarak toplamak, korumak ve bunları hizmete sunmakla yükümlüdür (Şenalp, 2002, s.465). Bu nedenle milli kütüphaneler, ulusların bilgi havuzudur. Ulusların kültürel mirasını toplar, korur ve iletirler (Haneefa ve Jiji, 2019, s.131). Türkiye'de ki Milli Kütüphane misyonunu "milli kültür araştırmalarını desteklemek ve teşvik etmek, bu amaca yönelik olarak yurt içinde üretilen bu eser ve belgeleri derlemek, yurt dışında Türkiye ve Türklerle ilgili yayımlanmış eserler ile Türk yazarların yurt dışında yayımlanmış eserlerini takip etmek, bilimsel ve sanatsal çalışmaları kolaylaştırmak adına araştırmacılara hizmet vermek, bir milli birikim merkezi olarak yurt içi ve yurt dışı bilgi akışını sağlamak, bütün bunlara bağlı olarak ülkenin milli kültür politikasının oluşumuna katkıda bulunmaktadır" şeklinde açıklamaktadır (Milli Kütüphane, 2021). Buradan da anlaşılacağı üzere milli kütüphaneler diğer kütüphanelerden farklıdır. Görevleri daha kapsamlıdır. Milli kültürün korunmasında önemli görevleri bulunmaktadır. Bir milletin ulusal hafızasını ve mirasını koruma sorunluluğuna sahiptirler.

3.2.1.2.2. Üniversite Kütüphaneleri

Üniversiteler, bilginin en fazla tüketildiği ve üretildiği (Polat, 2019, s.228) eğitim kurumlarıdır. Üniversitelerin ürettiği bilimsel bilgi üniversitelerin gelişmişlik düzeyini göstermektedir. Üniversiteler bilimsel bilgiyi üretebilmesi için ilk önce var olan bilgiye gereksinim duymaktadır. Üniversitenin tüm personelinin bilgi ihtiyacını karşılama görevi üniversite kütüphanesinin görevidir. Üniversite kütüphanesinin temel amacı, öğrenme, öğretme, araştırma ve hizmet alanlarında akademik bir ortamın oluşumunu desteklemektir (Aina'dan aktaran Yusuf ve Lwu-James, 2010, s.2). Genel ifade ile üniversite kütüphaneleri, akademik birimlerin tümünün bilgi ihtiyaçlarını karşılamak için farklı ortamlardaki bilgiyi sunma ve erişimini sağlama işlevlerini yürütmektedir (Akkaya, 2013a, s.602). Bu sebeple kütüphanesiz bir üniversite düşünülemez. Kütüphanesiz bir akademik ortamın oluşması ve gelişimi imkânsızdır.

3.2.1.2.3. Halk Kütüphaneleri

Bilgi toplumunda bilgi her kesim için en önemli unsur olmuştur. Toplumun her kesimine hizmet vermekle yükümlü olan ise halk kütüphaneleridir. Yaşam boyu öğrenmenin tüm toplumda sağlanabilinmesinde halk kütüphanelerine büyük sorumluluklar düşmektedir. Bu nedenle halk kütüphaneleri diğer kütüphanelerden ayrılmaktadır. Hiçbir kısıtlama olmadan toplumun tüm kesimlerine hizmet etmekle yükümlüdürler. Akkaya (2013b, s.173) halk kütüphanelerini "hiçbir sınırlama olmaksızın kütüphaneden yararlanmak isteyen her bireyin, kitap okuma, araştırma yapma, hobi geliştirme gibi kütüphanede sunulan her türlü hizmetten koşulsuz yararlandırıldığı bilgi merkezileridir" şeklinde tanımlamaktadır. Diğer bir tanımda ise halk kütüphaneleri "hiçbir ayrım yapmaksızın bireylerin eğitim, kültür ve boş zamanlarıyla ilgili bilgi gereksinimlerini ücretsiz biçimde karşılayarak, bulunduğu yörenin kalkınmasına katkıda bulunan demokratik kuruluşlardır" (Ersoy ve Yılmaz, 2009, s.809) olarak ifade edilmektedir. Tanımlardan anlaşılacağı üzere halk kütüphaneleri toplumun sınıf ayrımı gözetlemeyen, bireylerin bilgi gereksinimi sağlayabileceği, sosyalleşebileceği demokratik kurumlardır. Bu nedenle halk

kütüphaneleri toplum açısından güvenilir kurumlardır (Jaeger ve Fleischmann, 2007 s.34; Levesque ve Brien, 2020, s.21).

3.2.1.2.4. Okul Kütüphaneleri

Eğitim ve öğretim, insanların yaşamları boyunca devam etmektedir. Doğumdan başlayıp ölüme kadar birey eğitilmeye ve öğrenmeye açıktır. Öğretim ailede başlasa da eğitimin temelleri okullarda atılmaktadır. Eğitim, öğretmenin aktardığı bilgileri öğrenmekten vazgeçip, öğrencilerin aktif katıldığı, bilgiyi kendi bulmasına doğru yönelmektedir (Mokhtar ve Majid, 2005, s.108). Değişen eğitim sisteminin merkezinde okul kütüphaneleri yer almaktadır. Okul kütüphaneleri müfredatı destekleyerek öğrencilerin gelişmesinde, eğitim ve öğretimin en büyük destekçisidir. Boş zamanların değerlendirilmesi ve öğrencilerin kendilerini geliştirebileceği ortamlardır. Kavuncu (2001, s.23) okul kütüphanelerini, "ilk ve orta öğretim kademelerinde eğitim ve öğretim programlarını zenginleştirici, destekleyici her türlü bilgi kaynağını bünyesinde toplayan ve hizmetleri ile parçası olduğu öğretim kademesinin amaçlarının gerçekleşmesine dinamik bir şekilde katılan, özellikle öğrenci ve öğretmenler tarafından kullanılan kütüphanelerdir" şeklinde ifade etmektedir. Okul kütüphanelerinin öğrencilerinin derslerinde başarı oranlarını olumlu yönde etkilediği doğrulanmıştır (Harper, 2017, s.41). Bu sebeple okul kütüphaneleri ihtiyacının önemi anlaşılıp öğrencilerin yaşam boyu öğrenme becerilerinin erken yaşta kazandırılması gerekmektedir.

3.2.1.2.5. Özel Kütüphaneler

İş kollarının gelişmesi ile birlikte ihtiyaç duyulan bilginin kapsamı da daralmaktadır. Bunun yanında bilgiye en kısa sürede ulaşma gereksinimi artmıştır. Bu nedenle özel kütüphaneler ortaya çıkmıştır. Özel kütüphaneler, "bir bilim ya da bilgi dalında genişleyerek kitap toplayan, özel bir konuda derinleşen ve resmî ya da özel kuruluşlara bağlı olabilirler. Ayrıca, bir devlet dairesinin kütüphanesi; bir bilim kurumunun ya da derneğin kütüphanesi (Türk Tarih Kurumu, Türk Dil Kurumu, Türk Hukuk Kurumu gibi), özel kişilerin evlerinde kurdukları kütüphaneler de bu kütüphaneler arasındadır" (Özerdim'den aktaran Bozkurt, 2020, s.287) şeklinde ifade

edilmektedir. Özel kütüphaneleri diğer kütüphanelerden ayıran en önemli özellik belirli bir konu alanında ve ilgili kullanıcılara hizmet vermesidir. Özel kütüphaneler akademik, halk ve okul türlerini gibi herhangi bir kütüphane türüdür (Murray, 2013, s.274). Türk Dil Kurumu, Türk Havacılık, Uzay Sanayi A.Ş. ve Türkiye Şişe ve Cam Fabrikaları A.Ş gibi kurum ve şirketlerin kütüphaneleri örnek olarak gösterilebilir.

3.2.1.2.6. Elektronik Kütüphaneler

Teknolojinin hızla gelişmesi birçok ortamı değişmiştir. Kütüphanelerde teknolojik gelişmelerden etkilenerek değişime uğramışlardır. Kütüphanelerde en büyük değişimlerden birisi de kütüphanelerin dermelerinde olmuştur. Kütüphaneler basılı dermeden daha fazla elektronik dermeleri geliştirmeye başlamıştırlar. Elektronik dermelerin bütçe, bina ve personel gibi unsurlarda fayda sağlaması sayesinde sadece elektronik olarak hizmet veren kütüphaneler ortaya çıkmıştır. Bilgi teknolojilerin hızla gelişimi elektronik kütüphanelerin oluşumu hızlandırmıştır. Elektronik kütüphane, kullanıcıların elektronik bilgi kaynaklarını istediği yerden bilgisayar aracığıyla erişebilmesi olarak tanımlanmaktadır (Isah, 2010, s.140). Elektronik kütüphaneleri diğer kütüphanelerden ayıran en önemli özelliği elinde tuttukları dermedir. Elektronik kütüphanelerinin dermelerini metin, grafik, resim, video, ses, veri seti ve yazılımlar oluşturmaktadır (Binici, 2019, s.320). Kullanıcılar, elektronik kütüphanenin dermesine kütüphane dışından ulaşılabilmektedir. İstenilen yerden bilgi kaynaklarına erişilebilme olanağı duvarsız kütüphane ortamı oluşturulmaktadır. Bu nedenle elektronik kütüphane; dijital kütüphane, sanal kütüphane, web kütüphanesi ve çevrimiçi kütüphane gibi terimlerle eşanlamlı olarak kullanılmaktadır (Awwad ve Al-Majali, 2014, s.1101).

3.2.1.2.7. Yazma Eser Kütüphaneleri

İnsanoğlu çeşitli malzemelerin üzerine bilgi ve birikimleri yazarak gelecek kuşaklara aktarmaya çalışmıştır. Matbaanın icadına kadar kitaplar el yazısı ile yazılıp çoğaltılmıştır. Kâğıt üzerine yazılan el yazmalarının korunması son derecede özen gerektirmektedir. Bu nedenle bu yazmaların korunması için özel olarak kütüphaneler oluşturulmuştur. Yazma eser kütüphanelerini, insanların el yordamı ile yazdıkları

eserleri özel koşullarda muhafaza eden kurumlar olarak tanımlamak mümkündür. Yazma eserler yazıldıkları dönemin bilim ve sanat eserlerini yansıttıkları için önemli kaynaklardır. Bu sebeple yazma eserler bulundukları bölgedeki yerlerde ulusal ve uluslararası bilime açılmalıdır (Odabaş, 2011, s.158).

3.2.1.2.8. Çocuk Kütüphaneleri

Çocukluk dönemi bireylerin öğrenmeye en fazla açık olduğu dönemlerdir. Okuma ise öğrenmeye en çok fayda sağlayacak etkinliklerden birisidir. Okumaya erken yaşlarda başlamak yaşam boyu sürecek okuma alışkanlığı kazanımına yardımcı olmaktadır. Okuma alışkanlığın kazanılıp yaşam boyu sürmesinde en fazla görev çocuk kütüphanelerine düşmektedir. Akkaya (2018, s.333), çocuk kütüphanelerini "çocuklara yönelik hizmetler ile onların bilgi gereksinimlerini karşılayan, onların sağlıklı ve başarılı birer yetişkin olmaları için son derece önemli olan merak etme ve hayal kurma güdülerini besleyen bilgi merkezleri" olarak tanımlamaktadır. Çocuk kütüphaneleri kullanıcıları olan çocuklara ve bebeklere yönelik dermeleri geliştirmelidir. Bunun yayında mimari açıdan çocukların ilgisini çekecek bir biçimde şekillenmelidir. Sadece çocuklara yönelik hizmetler sunduğu varsayılan çocuk kütüphaneleri günümüzde, çocuklarla sürekli vakit geçiren ebeveynlere, aile fertlerine ve bakıcılara da hizmet vermektedir (Akkaya ve Odabaş, 2019, s.84). Bu kişilerin çocuk kütüphanelerinin önemin farkına varıp burada vakit geçirmesi çocuklar açısından olumlu sonuçlar verecektir.

3.2.1.2.9. Belediye Kütüphaneleri

Halka hizmet götürmede en önemli unsurlardan biriside yerel yönetimlerdir. Halkın en kısa sürede isteklerini iletilebileceği kurumlar olan belediyeler isteğe bağlı olarak kütüphane hizmetlerini sürdürmektedir. Halk kütüphaneleri, çoğu Avrupa ülkesi ve ABD'de belediyelere bağlı olarak hizmet vermesine (Akman, 2004, s.73) karşın Türkiye'de merkezi yönetime bağlı olarak hizmet vermektedir. Belediyeler merkeze bağlı halk kütüphanelerinin olmasına karşın kültürel faaliyetlerinin sonucunda kütüphaneler kurmaktadır. Belediye kütüphaneleri, belediyeler tarafından kurulan ve halk kütüphanesi hizmeti vermesi beklenen kurumlardır (Altay ve Zan, 2020, s.180;

Yılmaz, 2019, s.203). Canata benzer bir şekilde halk kütüphanesine gönderme yaparak belediye kütüphanelerini "5393 Sayılı Belediye ve 5216 Sayılı Büyük Şehir Belediyesi Yasaları temel alınarak, belediyelerin gönüllülük esasına göre yürüttüğü sosyal ve kültürel çalışmaların sınıflandırıldığı hizmet grubunda yer alan ve bir anlamda alternatif halk kütüphanesi hizmeti veren kurumlar" olarak tanımlamaktadır (2016, s.233). Kısaca belediye kütüphaneleri merkeze bağlı halk kütüphanesi hizmetlerinin aynı şekilde yerel yönetimlerde verilmesidir.

3.2.2. Arşivler

Uzun süredir yeryüzünde olan insanlığın hakkında bilgileri elde etmemizi sağlayan en önemli unsur, insanların bilgi biriktirme ve sonraki kuşaklara aktarmaya çalışmasıdır (Akkaya ve Odabaş, 2018). Bu durum sayesinde, insanlık tarihi boyunca var olan yaşam, inanç, savaş vb. durumları belirli ortamlara kaydedip gelecek kuşaklara aktarılması arşivleri oluşturmuştur.

3.2.2.1. Arşivin Tanımı ve Önemi

Tüm kurum ve kuruluşlar varlıklarını sürdürürken yaptıkları iş ve işlemler için belge üretmek zorundadır. Üretilen belgelerin kanıt niteliğinde olması kurum kültürü oluşturma, geleceğe aktarma ve ihtiyaç duyulduğunda yeniden erişime sağlanabilmesi için saklanması arşivlerin oluşmasını sağlamıştır. Arşiv tanımlanırken iki farklı unsurun üzerinde durulmuştur. Bunlardan birincisi arşivin malzemesi olan belge, ikincisi ise belgenin bulunduğu yerdir. Aracı arşivi " bir kurum ya da şahıs tarafından, faaliyetlerinin yürütülmesi sırasında üretilen, kabul edilen ya da biriktirilen ve kalıcı değeri sebebiyle saklanan belgelerdir" şeklinde tanımlamaktadır (2010, s.4). Diğer bir tanımda arşiv, kamu ve özel kurumların her ne şekilde olursa olsun yaptığı etkinliklerinin sonucu olarak oluşmuş ve elde edilen belge şeklinde ifade edilmiştir (Kandur, 1997, s. 15). Bu tanımlarda belgenin üzerinde durulmaktadır. Belge Yönetimi Ve Arşiv Sistemi (BEYAS) Terimler ve Tanımlar Sözlüğü'ne göre arşiv "Arşiv belgelerini yönetme, değerlendirme, düzenleme, ayıklama ve hizmete sunmaktan sorumlu birim. Arşiv belgelerinin saklandığı mekân" şeklinde ifade edilmektedir (Karakaş, Rukancı ve Anameriç, 2009, s.1).

Altınöz arşivi tanımlarken "kurum ya da bireylerin yürütmüş oldukları faaliyetleri sonucunda oluşmuş olan ve belirli bir amaca yönelik olarak muhafaza edilen yazılı, görsel veya işitsel belge anlamına gelebildiği gibi, söz konusu olan bu belgelerin bir düzen oluşturulması ve bu düzen doğrultusunda muhafaza edildiği yerler anlamına da gelmektedir" ifadeleri kullanmaktadır (Aktaran, Bakan, s.19). Genel ifade ile arşiv, devlet ve özel kuruluşların yaptıkları faaliyetler sonucunda elde ettikleri belgelerin saklanmaya değer olanlarının tutulması ve bu belgelerin saklandığı mekân olarak tanımlanabilir.

Arşivler, tarihi ve kültürel bir konuyu aydınlatmaya yardımcı olurlar. Yaşadıkları döneme ait olan örf ve adet, siyasi yapı, sosyal yapı gibi hususlar hakkında bilimsel araştırmacılara yardımcı olurlar (Rukancı, 2009, s.896). Arşivler geçmişin kanıtı niteliğindedirler. Geçmişten günümüze biriktirilen arşivler geçmişin kanıtı olarak devletlerin kültürel mirasını oluşturmaktadır. Türkiye Osmanlı Devleti arşivinin elinde bulundurmasıyla çok önemli bir kültürel mirasa sahip olduğunu göstermektedir. Arşivler geçmişle olan bağların kuvvetli olmasını sağlarlar. Bir millet geçmişini öğrenmesinin en güvenli yolu arşiv kaynaklarıdır. Çünkü arşivler, toplumların geçmişini aydınlatan, geçmişle günümüzün ve günümüzle geleceğe ulaştıran orijinalliği sorgulanamayan önemli kültürel bellektirler (Odabaş, 2004, s.138). Arşivlerin kültürel mirasının yanında kurumlar açısından da çok önemlidir. Kurumlar yaptığı faaliyetler sonucunda mutlaka belge üretmek zorundadırlar. Bu belgeleri kanıt niteliğinde saklamaları gerekmektedir. Arşivler kurumların sağlıklı bir şekilde faaliyetlerine devam edebilmeleri için gereklidir. Arşivler, ister kamu ister özel kurumlar olsun ilişkide oldukları vatandaşlarla ilgili olan belgeleri derleyip, muhafaza ederek vatandaşların güvende oldukları hissettirmeleri açısından önemlidir.

3.2.2.2 Arşiv Türleri ve İşlevleri

Arşivleri bulundukları kurum ve belgelere göre sınıflandırılmaktadır. Literatüre bakıldığında arşivleri, devlet arşivleri ve özel arşivler olarak ikiye ayırmak mümkündür.

3.2.2.2.1. Devlet Arşivleri

Türkiye'de arşiv çalışmaları Osmanlıya kadar dayanmaktadır. Osmanlıda arşivcilik 1846 yılında Hazine-i Evrak Nezareti kurulmasıyla başlamıştır. 1849 yılında ise Hazine-i Evrak Nizamnamesi yayınlanarak Osmanlıda arşivcilik düzene girmiştir. Devlet Arşivleri Hazine-i Evrak Nezareti'ne devamı şeklinde değişik isimlerle varlığını sürdürmüştür. 1984 yılına gelince 3056 sayılı Başbakanlık Teşkilat Kanunu ile Cumhuriyet Arşivi, Osmanlı Arşivi ve Dokümantasyon Daire Başkanlıklarını kapsayan Devlet Arşivleri Başkanlığı kurulmuştur. 9 Temmuz 2018 tarih ve 30473 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile 3056 sayılı kanun yürürlükten kaldırılarak Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü kapatılmıştır. 16 Temmuz 2018 tarih 30480 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan kararname ile Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri kurulmuştur (Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı, 2021).

16 Temmuz 2018 tarih 30480 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan Devlet Arşivleri Başkanlığı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesine göre Devlet Arşivleri Başkanlığının görevleri aşağıdaki gibidir (Devlet Arşivleri Başkanlığı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, 2018).

- "Devlet arşivlerini ilişkin esasları belirlemek, bunların uygulanmasını takip etmek ve denetlemek.
- Devlet ve kişilerin ulusal ve uluslararası haklarını belgelemek ve korumak.
- Kamu, özel ve yurt dışı arşivlerinde bulunan devlet ve millet hayatını ilgilendiren belgeleri tespit etmek ve tescil etmek, sertifikalandırmak, korumak, gerektiğinde satın alarak Devlet Arşivlerine kazandırmak, bunların tasnifini yaparak araştırmaya açmak.
- Arşiv belgelerinin tahribini önleyecek tedbirleri almak, arşiv laboratuvarı kurmak veya laboratuvar hizmeti satın almak, bunların tamir, konservasyon ve restorasyonunu yapmak veya yaptırmak.
- Arşivlerde gerçekleştirilecek mikrofilm ve dijitalleştirme faaliyetleri ile yenilikçi tekniklerin uygulanması alanında usul ve esasları belirleyerek rehberlik yapmak ve bu alanda koordinasyonu yürütmek.

- Devlet Arşiv Ağını ve Devlet Arşiv Veri Merkezini oluşturmak, koordine etmek, araştırmaya açık bilgi ve belgeleri kullanıma sunmak.
- Arşivlerden yararlanma usul ve esasları belirleyerek arşivlere erişimi arttırmak.
- Kâğıt ve elektronik ortamda oluşturulan arşiv belgelerinin her türlü güvenliğine ilişkin önlemlerin alınmasını sağlayacak usul ve esasları belirlemek.
- Belge yönetimi ve arşivcilik alanında araştırma yapmak veya yaptırmak, rehberlik, eğitim ve sertifikasyon hizmetlerini sunmak, yerli, yabancı kuruluşlar ve üniversitelerle iş birliği yapmak.
- Tarihi ve kültürel değeri olan arşiv belgelerini tanıtmak, yayın yapmak veya yaptırmak, arşiv müzesi kurmak, yurt içinde ve yurt dışında sergiler açmak.
- Kanunlarla veya Cumhurbaşkanlığı Kararnameleriyle verilen diğer görevleri yapmak."

3.2.2.2.2. Özel Arşivler

Kamu kurumları gibi özel kurumlarda faaliyetleri sırasında belge üretmektedir. Bu belgeleri de saklanıp korunması kamu kurumlarında olduğu gibi özel kurumlarda da önem arz etmektedir. Özel kuruluşlarda üretilen belgelerin içinde toplumu ilgilendiren belgelerde bulanabilmektedir. Bunlarda bir milletin kültürel mirasına katkıda bulunmaktadır. Bu koşullar özel arşivlerin oluşmasını sağlamıştır. Çok fazla özel kuruluşun olması özel arşivlerin çeşitlenmesini sağlamıştır. Özel arşivler içeriklerine ve belgelere göre Noterlik Arşivleri, Siyasi Parti Arşivleri, Sivil Toplum Arşivleri, İş (Meslek) Örgütleri Arşivleri, Vakıf Arşivleri, Kişi ve Aile Arşivleri, Basın-Yayın Kuruluşu Arşivleri ve Banka Arşivleri olarak ayrılmaktadır. Bunlardan bazıları aşağıda açıklanmıştır (Anameriç, 2009, s.72).

- Noterlik Arşivleri: Hukuki güvenliği sağlamak ve anlaşmazlıkları önlemek için işlemler gerçekleştiren noterlerin oluşturdukları önemli arşivlerdir. Diğer türlere göre daha fazla gözetim altında tutulmaktadır.

- Siyasi Parti Arşivleri: 160 yıldır faaliyetlerini sürdüren siyasi partilerinin ürettikleri belgelerden oluşmaktadır. Ülkenin siyasi tarihi ile ilgili kanıt niteliğinde olan arşivlerdir.
- Sivil Toplum Kuruluşları Arşivleri: Toplumu ilgilendiren çeşitli problemleri bağımsız olarak kamuoyuna bilgi vermek ve aydınlatma görevi bulunan sivil toplum kuruluşlarının elinde bulundurdukları arşivlerdir. Bu arşivler, sendika, baro, oda, dernek ve cemiyetlerden oluşmaktadır.
- Kişi ve Aile Arşivleri: Kişi veya aile fertlerinin yaşamları boyunca topladıkları resmi olmayan günlük ve mektup gibi kendilerini ilgilendiren belgelerden oluşan arşivlerdir.
- Basın ve Yayın Kuruluşu Arşivleri: Basın ve yayın faaliyetleri sürdüren haber ajansları, gazeteler, dergiler, televizyon ve radyolar tarafından üretilen görüntü, ses ve fotoğraf gibi materyallerden oluşan arşivlerdir.
- Banka Arşivleri: Bankalar tarafından üretilen mali yönden değer taşıyan belgelerin yer aldığı arşiv türüdür.

Burada yer almayan fakat bilgi profesyonellerinin arşiv alanında diğer bir çalışma alanı kurum ve kuruluş arşivleridir. Kurum ve kuruluşlarda üretilen her türlü belgenin muhafazasından sorumlu olanlar bilgi profesyonelleridir.

3.2.3. Bilgi-Bilişim Teknolojileri ve Diğer Alanlar

BBY Bölümünden mezun olan kişiler aldıkları dersler sayesinde farklı alanlarda da iş imkânı bulabilmektedir. Kütüphane ve arşiv dışında da birçok alan bilgi profesyonellerinin çalışma alanlarını oluşturmaktadır. Bilginin bulunduğu her alan bilgi profesyonellerinin çalışma alanı olarak karşımıza çıkmaktadır. Bilgi teknolojilerinin gelişmesi de çalışma alanlarının çeşitlenmesine katkı sağlamıştır.

3.2.3.1. Kütüphaneci ve Arşivci Dışındaki Memurluklar

Kamuda ihtiyaç olması halinde kadro olarak kütüphaneci ve arşivci dışında da BBY Bölümü mezununa ait nitelik kod olan 4099 ile alım yapılmaktadır. Bunlar bilgisayar

işletmeni, VHKİ (veri hazırlama ve kontrol işletmeni) ve memur olabilmektedir. Bilgi profesyonelleri bu kadrolarda genellikle yazışma, belgeleri düzenleme ve idarecilerin verdiği diğer iş ve işlemleri yerine getirmektedir.

3.2.3.2. Veri Tabanları Alanında Çalışanlar

Bilgisayarların gelişmesi ve kütüphanelerde kullanılması ile birlikte basılı bilgi kaynaklarının yayında elektronik bilgi kaynakları da kütüphanelerde kullanılmaya başlamıştır. Elektronik kaynaklar genellikle veri tabanlarında depolanıp kullanıcılara sunulmaktadır. Kullanıcıların veri tabanları kullanabilmesi için bu veri tabanlarının tasarlanmasından kullanıcı eğitimine kadar birçok faaliyet mevcuttur. Bilgi profesyonelleri veri tabanları firmalarında veri tabanlarının tasarımı, ara yüzlerinin geliştirilmesi, dermelerinin oluşturulmasında ve pazarlamasında çalışabilmektedir.

3.2.3.3. Elektronik Belge Yönetim Sistemleri Alanında Çalışanlar

Kurumlar yaptığı faaliyet ve yazışmalar sonucunda birtakım belgeler üretmek zorundadır. Bu belgeler el yordamı veya bilgisayar ortamında üretildiklerinde birtakım sorunlar ortaya çıkabilmektedir. Bu sorunları; zaman, belgelerin kayıp olması ve korunamaması ve basılı olarak çıkan belgeler için çeşitli kaynak gereksinimi gibi sıralamak mümkündür. Elektronik belge yönetim sistemleri sayesinde bu sorunlar ortadan kalkmaktadır. Elektronik belge yönetim sistemleri, üretilen belgelerin anlık ve ilgili yere göndermesi, kâğıt israfının olmaması, belgelerin elektronik olarak muhafaza kolaylığı ve yer sıkıntısı ortadan kaldırması gibi birçok avantajları vardır. Bilgi profesyonelleri kamu ve özel sektörde EBYS'lerin tasarlanmasında, kurulmasında ve kullanıcı eğitiminde çalışabilmektedir.

3.2.3.4. Yayıncılık Alanında Çalışanlar

Matbaanın bulunmasından önce kitaplar el yordamı ile üretilip çoğaltılmaktaydı. Matbaanın bulunması ile kitaplarının basımı ve çoğaltılması kolaylaşmıştır. Günümüzde ise basılı kaynaklar hala devam etmekte olsa da elektronik kaynakların kullanılırlığı gün geçtikçe artmaktadır. BBY Bölümü mezunları kitap evlerinde

editörlük, kitap tasarımı ve pazarlanması gibi pozisyonlarda çalışabilmenin yanında elektronik yayıncılık yapan şirketlerde e-kitap tasarımı, teknolojik işlemler ve bunların pazarlanması gibi pozisyonlarda çalışabilmektedir.

3.2.3.5. Bilgi Teknolojileri Alanında Çalışanlar

Bilgisayar günümüzde yaşamımız ayrılmaz bir parçası olmuştur. Bilgisayar teknolojisinin gelişmesi bilgi teknolojilerinin gelişmesi sağlamıştır. Bilgi teknolojileri, bilginin hangi formatta olursa olsun saklama, işleme ve erişime açılması sağlayan teknolojidir. Bilgi teknolojileri sayesinde bilginin kullanımı, işleme hızı ve kullanıldığı alanlar çeşitlenmiştir. Bilgi profesyonelleri bilgi teknolojileri firmalarında uygulamaların kullanımda, tasarımlarında ve pazarlanmasında çalışma imkânı bulmaktadır.

3.2.3.6. Veri Analistliği

Dünya gün geçtikçe küreselleşmektedir. Kurum ve kuruluşlar küreselleşmenin getirdiği etkiyle birlikte daha fazla veriyi elde tutmak ve bunu işleyip kendilerine yararlı hale getirmek zorundadırlar. Artık günümüzde kurum ve kuruluşlar büyük veri ile faaliyetlerini yerine getirmektedir. Veri analisti olarak görev yapan bilgi profesyonelleri, çalıştığı kurumlarındaki veya kurumlarının yararına olan büyük veriyi toplayıp gerekli programlar sayesinde anlamlı ve yararlı hale getirmekle uğraşırlar.

3.2.3.7. Veri Giriş Uzmanlığı

Bir kurumun işleyişi sırasında içeriden ve dışarıdan birçok veri gerişi olmaktadır. Veri girişi bir kurumun işleyişi açısından sonra derece önemlidir. Çünkü girilen her yanlış veri ileride daha büyük sorunları beraberinde getirmektedir. Bilgi profesyonelleri veri giriş uzmanı olarak çalıştıkları yerlerde elde edilen verilerin girişini yapma, denetleme, koruma ve kullanıma sunma işleri ile ilgilenir.

Her toplumun bulunduğu zamanda kendine has özellikleri mevcuttur. Bireylerden yaşadığı döneme ait gereksinim duyulan bilgi ve becerileri karşılaması

beklenmektedir. Bilgi toplumunda, bireylerden bilgiyi elde etme, saklama ve bilgiyi en verimli şekilde kullanması beklenmektedir. Bu beklentileri karşılayacak ve karşılanmasına yardımcı olacak meslek bilgi profesyonelliği mesleğidir. Bu beklentileri karşılamadaki en önemli yerleri bilgi merkezleri oluşturmaktadır. Bilgi merkezleri olarak adlandırılan kütüphaneler ve arşivler ise bilgi profesyonellerinin temel çalışma alanlarıdır. Bilgi profesyonellerin çalışma alanları sadece kütüphaneler ve arşivler değil verinin, enformasyonun ve bilginin olduğu her alan bilgi profesyonellerinin çalışma alanına girmektedir.

Bilgi profesyonellerine genel olarak bakıldığında çalışma alanları, kütüphaneler, arşivler ve bilgi teknolojileridir. Müfredat geliştirilirken çalışma alanları dikkate alınmalıdır. Müfredatta yer alan dersler çalışma alanlarının beklentilerine göre şekillenmelidir. Mevcut durumdaki derslere günümüze göre içerikler yerleştirilmelidir.

Bilgi profesyonellerinin yetişmesi için mesleki eğitimden geçmesi gerekmektedir. Türkiye'de bilgi profesyonellerinin yetiştirilmesi BBY Bölümü sorumluluğu altındadır. BBY Bölümlerinin bilgi toplumunun ihtiyaçlarına cevap verecek şekilde bilgi profesyonelleri yetiştirmesi gerekmektedir. Değişen bilgi profesyonelliği ve BBY Bölümlerinin müfredatları çalışmanın sonraki bölümünde ele alınmıştır.

4. DEĞİŞEN BİLGİ PROFESYONELİĞİ MESLEĞİ ve TÜRKİYE'DE BİLGİ ve BELGE YÖNETİMİ BÖLÜMÜ MÜFREDATLARI

Her meslek gibi kütüphanecilik ve arşivcilik alanları zamanın şartlarına göre değişim göstermiştir. Yaşanılan çağın gereksinimlerine göre kütüphaneciler ve arşivcilerde dönemin beklentilerine göre şekillenmektedir. Bilgi profesyonellerinin ilk zamanlarda sadece kitapları koruma ve kullanıcıya sunma olan görev kapsamı, birçok faktörün etkilemesiyle günümüzde gelişmiş ve değişmiştir. Görevlerin çeşitlenmesi ve yeni görevler yüklenmesi nedeniyle bilgi profesyonellerinin eğitimi sürekli gözden geçirilip istenilen bilgi ve becerilere cevap verecek şekilde müfredatları güncellenmelidir.

Çalışmanın bu bölümünde kütüphaneci ve arşivcilerin bilgi toplumunda bilgi profesyonellerine dönüşümünden bahsedilmiştir. Daha sonra ise BBY Bölümü müfredatlarına yer verilmiştir.

4.1. Kütüphanecilik ve Arşivcilikten Bilgi Profesyonelliğine

Kütüphanecilik ve arşivcilik mesleğinin kökeni oldukça eskiye dayanmaktadır. Matbaanın keşfi, bilgisayarın bulunması ve her alanda kullanılması ve bilgi patlaması gibi etkenlerden etkilenen kütüphanecilik ve arşivcilik mesleği eski dönemlere kıyas edilemeyecek kadar değişim göstermiştir. Bilgi profesyonelleri, bilgi ve belgeleri toplama, düzenleme, kullanılma bilgi ve becerileri ile ilgilenir (Edegbo, 2011, s.86) fakat günümüzde temelde bilgi profesyonellerinden beklenen bu bilgi ve beceriler olmasına karşın çok değişmiştir. Özellikle bilgisayarlar ve bilgi teknolojilerin gelişimi bilgi profesyonellerini çok fazla yeni bilgi ve becerilerini kazanmasını zorunlu hale getirmiştir.

21. yüzyıla girilmesiyle birlikte bilgi toplumunun oluşumu, bilgisayar ve internet sayesinde hızlanmıştır. Bu oluşumunun hızı her meslekte olduğu bilgi profesyonellerini de değişime uğratmıştır (Tonta, 2016, s.5). Çünkü günümüzde bireyler bilgi ihtiyaçlarını karşılarken eskisi gibi bilgi merkezlerini kullanmayıp internet aracığıyla bilgi ihtiyaçlarını karşılamaya çalışmaktadır. Bu nedenle bilgi

profesyonelleri, artık bilginin muhafızı olmaktan çıkıp bilgiyi bulma, erişme ve kullanma gibi becerileri bireylere öğretme amacıyla mesleklerini icra etmelidir. Nitekim günümüz internet çağı olarak adlandırılmakta ve bundan dolayı bilgi profesyonellerinden bilgi ve iletişim teknolojileri de dâhil olmakla birçok bilgi ve beceri beklenmektedir (Pujar ve Bansode, 2014, s.74).

Bilgisayar ve internetin gelişimi şüphesiz bilgi patlamasının temelini oluşturmuşlardır. Bilgi patlaması bilginin güvenirliği sorununu oluşturmuştur. Bilgi toplumunda ise bilginin güvenirliği son derece önem arz etmektedir. Bilgi toplumu, özellikle üretkenliği artırmak için teknolojiyi araç olarak kullanan iş gücüne ihtiyaç duymaktadır. Bu nedenle bilgi profesyonelleri artık elinde bulundurdukları bilgileri paylaşmakla kalmayıp hem kullanma hem kullandırma becerisine sahip olmalıdır. Çünkü artık bilgi, sadece bilgi merkezlerinde değil yaşamın tüm alanlarında etkisini göstermektedir.

Kütüphaneci ve arşivcilerin, bilgi profesyonelleri olma yolunda ilerlerken en çok etkilendikleri faktörleri bilgisayar, bilgi teknolojilerin gelişimi ve bilgi patlaması olduğunu söylemek yanlış bir ifade olmayacaktır. Bu üç unsur günümüzde de ön görülemez bir şekilde gelişmektedir. Bu nedenle bilgi toplumunun bilgi profesyonellerinden beklentileri de değişmektedir. Bilgi profesyonellerini yetiştirirken artık sadece kütüphaneci ve arşivci olarak değil bilgi toplumunun ihtiyaç duyduğu bilgi profesyoneli şeklinde yetiştirmeye dikkat edilmelidir. Bu nedenle ilgili bölümlerde sürekli mevcut olan müfredat gözden geçirilip güncellenmelidir. Çünkü müfredat mesleklerde gereksinim duyulan bilgi ve becerileri karşılamak zorundadır (Odabaş, 2014, s.135).

Teknolojinin gelişimi, kütüphanelerin çeşitlenmesi ve kütüphanecilerden beklenen bilgi ve beceriler müfredat üzerinde etkisi büyük olmuştur (Singh ve Mehra, 2012, s.219). Bilgi profesyonellerinin müfredatları geçmişe oranla teknolojik dersler eklenmiştir. Bu dersleri veritabanı tasarımı, web mimarisi, elektronik kütüphane, sistem analizi, meta veri, ağlar, insan bilgisayar etkileşimi, öğretim teknolojisi, bilgisayar programlama, web 2.0 ve coğrafi bilgi sistemleri olarak sıralamak mümkündür (Hu, 2013, ss.2-3). Buradan da anlaşılacağı üzere artık bilgi

profesyonellerinin eğitiminde sadece bilgi kaynaklarının yönetimi ile ilgili dersler olmayıp bunların yanında teknolojik dersler de yer verilmektedir. Bilgi toplumuna adapte olmak için teknoloji ile ilgili dersleri müfredata koymak gerekmektedir. Geleneksel rollerle bilgi profesyonelleri bilgi toplumuna adapte olmakta zorlanacaktır ve beklenen ihtiyaçları karşılamayacaktır. Geleneksel roller ve bilgi toplumunun istediği yeni rollere bakıldığında bilgi profesyoneli mesleği multidisipliner bir alana dönüşmektedir. Geçmişten bugüne arşivlik malzemelerin ve edebi kaynakların elinde bulundurulması ile tarihçi ve edebiyatçıların ortağı olmaktadır. Aynı zamanda yeni roller olan teknolojik beklentiler ile bilgisayar mühendislerin ve programcıların ortağı olmaktadır.

Bilginin her alanda kullanılması bilginin önemini sürekli arttırmaktadır. Bu nedenle kütüphaneci ve arşivcilere sadece kütüphane ve arşivde değil bilginin olduğu her alanda ihtiyaç duyulmaktadır. Teknolojinin gelişmesi, kütüphanelerin çeşitlenmesi, bilgi patlaması, kurum ve kuruluşların büyük miktarda bilgiyi elinde tutmaları ve bilgi toplumunun beklentileri gibi unsurlar kütüphane ve arşivcileri bilgi profesyoneli olmaya zorlamıştır. Kütüphaneci ve arşivciden bilgi profesyonelliğine dönen mesleki oluşumları bölümlerin adlandırılmasına da yansımıştır. Kütüphanecilik bölümlerine "bilgi" kelimesinin eklenmesi 1950 yıllarda tartışılmaya başlanmış ve 1970'lerde bölüm adlarına konulmaya başlanmıştır (Buckland'dan aktaran Chow vd., 2011, s.2). Türkiye'de ise 2002 yılında Kütüphanecilik, Arşivcilik ve Dokümantasyon ve Enformasyon bölümleri birleştirilip BBY Bölümü oluşturulmuştur. Çakın, bu 3 bölümün birleştirilmesinden önce hakkında görüşlerini "…her üç anabilim dalını da içine alabilecek ve ayrıca, bu çalışma alanlarıyla ilgili faaliyetleri etimolojik açıdan da yansıtabilecek, şimdilik, en uygun adın 'Bilgi ve Belge Yönetimi' olduğu kanısına varılmıştır." (Çakın, 2000, s.12) şeklinde dile getirmiştir.

4.2. Türkiye'de Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümleri ve Müfredatları

Üniversitelerin BBY Bölümü müfredatlarını incelemeden önce bölüm hakkında bir takım sayısal verileri incelemek ve müfredatı etkileyebilecek unsurlara değinmek yararlı olacaktır. BBY Bölümü okumak isteyen öğrencilerin Yükseköğretim Kurumları Sınavı (YKS)'na girerek eşit ağırlık puan türünde yeterli puanı almaları

gerekmektedir. BBY Bölümü olan üniversitelerin son 3 dönemde taban puanları Tablo 2'deki gibidir (YÖK Lisans Tercih Sihirbazı).

Tablo 4.1: Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü Taban Puanları

Üniversiteler*	2018-2019	2019-2020	2020-2021
Ankara Üniversitesi	285,935	281,752	288,538
İstanbul Üniversitesi	258,413	275,228	284,350
Hacettepe Üniversitesi	270,722	282,730	294,312
Marmara Üniversitesi	251,388	271,438	282,061
Atatürk Üniversitesi	224,795	236,646	234,749
Atatürk Üniversitesi (İÖ)	Dolmadı	205,666	220,013
Çankırı Karatekin Üniversitesi	Dolmadı	219,893	221,005
Kastamonu Üniversitesi	Dolmadı	221,971	226,908
Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi	256,308	268,045	275,750
İstanbul Medeniyet Üniversitesi	238,097	264,363	273,321
Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi	Dolmadı	Dolmadı	212,024
Bartın Üniversitesi	-	-	219,706
İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi	-	-	243,016

BBY Bölümü okumak isteyen öğrenciler rehber olması açısından puanlar bu şekildedir. Puanlara bakıldığında 2020-2021 dönem hariç bazı bölümlerde kontenjan dolmadığı görülmektedir. Bu durum kontenjanı dolmayan üniversitelerde o dönemde belirli kişiden sonra tercih edilmediği göstermektedir. Diğer üniversitelerdeki bölümlerin öğrenci almasıyla birlikte bölümlerin kontenjanı dolmayacağı görülmektedir. Dikkat edilmesi gereken diğer husus ise bölümlerin kontenjanlarıdır. Üniversitelerin kontenjanları Tablo 3'te gösterilmiştir (YÖK Lisans Tercih Sihirbazı).

* Üniversiteler bölümlerin açılış tarihine göre sıralanmıştır.

Tablo 4.2: Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü Kontenjan ve Yerleşen Sayıları

Üniversiteler	2018-2019		2019-2020		2020-2021	
	Kontenjan*	Yerleşen	Kontenjan	Yerleşen	Kontenjan	Yerleşen
Ankara Üniversitesi	30+1	31	40+1	41	40+1	41
İstanbul Üniversitesi	80+2	82	80+2	82	80+2	82
Hacettepe Üniversitesi	70+2	72	70+2	72	70+2	72
Marmara Üniversitesi	60+2	62	60+2	62	60+2	62
Atatürk Üniversitesi	60+2	62	60+2	62	60+2	62
Atatürk Üniversitesi(İÖ)	60+2	14	30+1	31	30+1	31
Çankırı Karatekin Üniversitesi	60+2	29	50+2	52	50+2	52
Kastamonu Üniversitesi	60+2	36	60+2	62	60+2	62
Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi	50+2	52	50+2	52	50+2	52
İstanbul Medeniyet Üniversitesi	50+2	52	50+2	52	50+2	52
Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi	60+2	38	50+2	45	50+2	52
Bartın Üniversitesi	-	-	-	-	40+1	41
İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi	-	-	-	-	50+2	52

Bölümlerin toplam kontenjanlarına bakıldığında 2020-2021 döneminde toplamda 713 kişi yerleşmiştir. Kamu ve özel sektörünün ihtiyacı olan bilgi profesyonellerinin sayısından fazla olduğunu söylemek yanlış ifade olmayacaktır. Bu durum mezun olan bilgi profesyonellerinin iş bulmada zorlanacakları anlamını taşımaktadır. Aynı zamanda uzun sürede iş bulması nedeniyle mesleki bilgi ve becerileri unutacağı sorununu ortaya çıkaracaktır.

* Kontenjan=Genel Kontenjan+Okul Birinciliği Kontenjanı şeklindedir.

Müfredatı etkileyecek en önemli unsur şüphesiz iş piyasasının beklentileridir. Bölümler müfredatlarını oluştururken mutlaka iş piyasasına müracaat edip bilgi profesyonellerinden ne beklediklerini sormalıdır. İş piyasasından beklentilerinden uzak bir müfredatta yetişen öğrenci mezuniyet sonrasında istihdamı oluşturacağı alanları başka meslek grubuna bırakabilmektedir.

IFLA'nın 1980 tarihinde yapılan bir konferansın da kütüphanecilik müfredatının çekirdek noktalarını açıklamıştır. Eski bir tarih olmasına karşın müfredatın temel yapıtaşlarını oluşturması açısından önem arz etmektedir. Çizilen program aşağıdaki gibidir (Kaegbein'den aktaran Öksüz, 2013, s.108-109).

"A. Bilgi Çevresi

1. Toplum ve bilgi gereksinimi
2. Bilginin üretimi ve kullanımı
3. Bilgi ekonomisi
4. Fikir özgürlüğü ve bilginin özgürce akışı

B. Meslek Çevresi

1. Mesleğin tarihçesi
2. Meslek dernekleri
3. Mesleki sorumluluk
4. Kuruluşları bütünü: Kütüphaneler, Endüstride bilgi yönetimi, bilim ve teknik alanında Bilgi-Verme merkezleri, arşivler

C. Kayıt İşlemine Giriş

1. Kitap: Baskının ve yayımın tarihi. Kitap ticareti bir ürün olarak kitap, biblioloji
2. Çeşitli başka medya: Gazete ve başka süreli yayınlar, görsel – işitsel medya, bilgisayara dayanan medya
3. Seçim ve sağlama
4. Tanımlayıcı kataloglama ve sınıflama (kitaplar ve öteki medya)
5. Tanımlayıcı ve analitik bibliyografya
6. Bilgisayarlı kataloglama hizmetleri

7. Ulusal bibliyografyalar, toplu kataloglar
8. Kütüphaneler arası ödünç verme ve kaynak paylaşımı

D. Bilginin İçeriğine Giriş

1. Bilginin örgütlenmesi: Tarih, kuram, teknik
2. Konu yazarlığı, tesaurus, sınıflama
3. Konu kataloglaması
4. Dizinleme ve öz yazım
5. Konu bibliyografyaları
6. Başvurma araçlar
7. Kullanıcı gereksinimi ve başvurma süreci
8. Çevrimiçi başvurma
9. Bilgi verme ve başvurma servisleri
10. Bilgisayarla bilgi depolama ve yeniden bulma
11. Bilgi bilim ve belge bilim

E. Bilgi sağlayan kuruluşlarda iş yönetimi

1. Personel yönetimi
2. Hesaplama ve bütçe yapma
3. İş yöneticisinin hesaplaması
4. Kütüphanenin planlanması, kurulması, donatım
5. Ağların örgütlenmesi ve yönetimi
6. Bilgisayarın yönetsel kullanımı
7. Kütüphane otomasyonunda iş yönetimi

F. Yan Uzmanlıklar

1. Yabancı dil becerisi
2. Sayısal beceriler (istatistik, sayısal yöntemler)
3. Bilgisayar becerisi (programlama, insan-makine ilişkisi)
4. Kişilerarası ilişki ve iletişim
5. Sistem analizi, tasarımı ve geliştirilmesi
6. Araştırma yöntemleri ve uzmanlığı”

IFLA'nın 2012 tarihli toplantısının sonucunda oluşturulan Meslek Kütüphane/Bilgi Eğitimi Programları Kılavuzu yer alan Kütüphane ve Bilgibilim ders programı ana öğeleri şu şekildedir (IFLA, 2012).

1. "Bilgi Ortamı, Bilgi Toplumun Toplumsal Etkileri, Bilgi Politikası ve Etiği, Alanın Tarihi
2. Bilginin Oluşumu, İletişimi ve Kullanımı
3. Bilgi Gereksinimlerinin Değerlendirilmesi ve Hizmetleri Tasarlanması
4. Bilgi Aktarım Süreci
5. Bilginin Organizasyonu, Erişimi, Saklanması, Korunması gibi Bilgi Kaynakları Yönetimi
6. Araştırma, Bilginin Analizi ve Yorumlanması
7. Tüm Kütüphane ve Bilgi Ürünleri ve Hizmetlerinde Bilgi ve İletişim Teknolojileri Uygulamaları ve Hizmetleri
8. Bilgi Yönetimi
9. Bilgi Merkezi Yönetimi
10. Bilgi ve Kütüphane Kullanımının Niteliksel ve Niceliksel Değerlendirmesi
11. Yerli Bilgi Paradigmalara Farkındalığı."

4.2.1. Ankara Üniversitesi

Ankara Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü, Türkiye'de kütüphanecilik alanında kurulan ilk bölümlerdendir. 1954-1955 yılında "Kütüphanecilik Enstitüsü" adı ile kurulan bölüm Türkiye'de kütüphaneciliğin bir meslek olarak görülmesini sağlamıştır. 1964 yılında bölümün adı "Kütüphanecilik Bölümü" olarak değiştirilmiştir. Bu durum diğer bölümlerin açılmasında örnek teşvik etmiştir. Bölüm yüksek lisans ve doktora programına sahiptir (Ankara Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü, 2021a). Ankara Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü müfredatı Tablo 4'te gösterilmiştir (Ankara Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü, 2021b).

Tablo 4.3: Ankara Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü Müfredatı

1.SINIF GÜZ DÖNEMİ			
DERS ADI	**Z/S**	**KREDİ**	**AKTS**
Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi I	Z	2	1
Türk Dili I	Z	2	1
Bilgi ve Belge Bilimine Giriş	Z	4	5
Bilgi Kaynakları I	Z	2	4
Bilgi Organizasyonuna Giriş	Z	2	5
Akademik İngilizce I	Z	4	5
Osmanlıca I	Z	2	3
Bilgi Okuryazarlığı	Z	2	3
Yabancı Dil	Z	0	2
1.SINIF BAHAR DÖNEMİ			
Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi II	Z	2	1
Türk Dili II	Z	2	1
Bilgi Kaynakları II	Z	2	3
Bilginin Organizasyonu I	Z	2	3
Akademik İngilizce II	Z	4	5
Bilgi Yönetimi ve Dijital Dönüşüm	Z	2	3
Kitap, Kütüphane ve Matbaa Tarihi	Z	2	3
Osmanlı Türkçesi II	Z	2	3
Arşivciliğe Giriş	Z	2	3
2.SINIF GÜZ DÖNEMİ			
Araştırma Yöntemleri	Z	2	4
Bilginin Organizasyonu II	Z	2	3
Bilgiye Erişim	Z	4	5
Bilgi Felsefesi	S	2	3
Mesleki İngilizce I	S	2	3
Modern Çağ ve Kütüphane Felsefesi I	S	2	3
Belge Yönetimi	S	2	3
Osmanlıca Gramer I	S	2	3
2.SINIF BAHAR DÖNEMİ			
Bilgi Kaynakları Yönetimi	Z	2	4
Algoritma ve Programlama Giriş	Z	2	3
Bilginin Organizasyonu III	Z	2	4
Bilgi Hizmetleri	Z	4	5
Mesleki İngilizce II	S	2	3
Yazışma Teknikleri ve E-Belge İşlemleri	S	2	3
Osmanlıca Gramer II	S	2	3
Endüstri ve İş Enformasyonu	S	2	3
Modern Çağ ve Kütüphane Felsefesi II	S	2	3
3.SINIF GÜZ DÖNEMİ			
MARC	Z	2	2
Veri Tabanı Tasarımı	Z	4	4
Dizinleme Teknikleri I	Z	2	2
Konu Başlıkları	Z	4	4
İşletmelerde Bilgi Sistemleri	S	2	3
Bilgi Danışmanlığı	S	2	3
Osmanlı Paleografyası I	S	2	3
Programlama	S	2	3
Yazma ve Nadir Eserler I	S	2	3
Dosyalama Sistemleri	S	2	3

Bilgi Güvenliği ve Veri Koruma	S	2	3
Kitapdışı Materyaller	S	2	3
3.SINIF BAHAR DÖNEMİ			
Sınıflama Sistemleri (DOS)	Z	4	4
Dizinleme Teknikleri II	Z	2	2
İstatistik	Z	2	3
Sınıflama Sistemleri (LC)	Z	4	4
Sistem Analizi	S	2	3
Veri Tabanı Yönetim Sistemleri	S	2	3
Osmanlı Paleografyası II	S	2	3
Yazma ve Nadir Eserler II	S	2	3
Elektronik Belge ve Arşiv Yönetim Sistemleri	S	2	3
Kullanıcı Deneyimi Tasarımı ve Bilgi Merkezleri	S	2	3
4.SINIF GÜZ DÖNEMİ			
Bilgi Erişim Sistemleri ve Bilgi Arama Davranışları	Z	4	8
Meslek Etiği	Z	2	5
Metadata	Z	2	5
Süreli Yayınlar	S	2	3
Web Programlama	S	2	3
Kütüphane Otomasyonu	S	2	3
Kamu İdaresi ve Bilgi Mevzuatı	S	2	3
Halk ve Çocuk Kütüphaneleri	S	2	3
Okul Kütüphaneleri	S	2	3
Bilgi Hizmetlerinde Pazarlama ve Halka İlişkiler	S	2	3
Enformetri	S	2	3
Bilgi Merkezleri Yönetimi	S	2	3
Araştırma Kütüphaneleri	S	2	3
4.SINIF BAHAR DÖNEMİ			
Mezuniyet Tezi	Z	1	4
Staj	Z	10	20
Arşivlerde Düzenleme Yöntemleri ve Erişim	S	2	3
Kütüphane Otomasyonu II	S	2	3
Müzelerde Bilgi Yönetimi	S	2	3
Metin Analitiği	S	2	3
Belge Merkezleri ve Arşiv Yönetimi	S	2	3
Engellilerin Bilgiye Erişimi	S	2	3
Büyük Veri ve Veri Madenciliği	S	2	3

4.2.2. İstanbul Üniversitesi

İstanbul Üniversite Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü, 1963 yılında Edebiyat Fakültesine bağlı olarak "Kütüphanecilik Bölümü" adı ile kurulmuştur. 1964-1965 akademik yılında eğitim ve öğretimine başlamıştır. Ankara Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümünden sonra Kütüphanecilik Bölümü açılan ikinci üniversitedir. 1983 yılında yüksek lisans ve 1987 yılında doktora programları açılmıştır (İstanbul Üniversite Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü, 2021a). İstanbul

Üniversite Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü müfredatı Tablo 5'de gösterilmiştir (İstanbul Üniversite Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü, 2021b).

Tablo 4.4: İstanbul Üniversite Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü Müfredatı

1.SINIF GÜZ DÖNEMİ			
DERS ADI	**Z/S**	**KREDİ**	**AKTS**
Arşiv Kaynakları	Z	1	2
Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi I	Z	2	2
Belge Yönetimine Giriş I	Z	1	3
Bilgi Kaynakları I	Z	2	4
Bilgi Teknolojilerine Giriş I	Z	2	4
Güzel Sanatlar I	Z	1	1
Kütüphane ve Bilgibilimine Giriş I	Z	1	4
Osmanlı Türkçesi I	Z	3	6
Türk Dili I	Z	2	2
Yabancı Dil I	Z	2	2
Yabancı Öğrenciler İçin Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi I	Z	2	2
Yabancı Öğrenciler İçin Türk Dili I	Z	2	2
1.SINIF BAHAR DÖNEMİ			
Arşivleri Kaynakları II	Z	1	2
Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi II	Z	2	2
Belge Yönetimine Giriş II	Z	1	3
Bilgi Kaynakları II	Z	2	4
Bilgi Teknolojilerine Giriş II	Z	2	4
Güzel Sanatlar II	Z	1	1
Kütüphane ve Bilgibilimine Giriş II	Z	1	4
Osmanlı Türkçesi II	Z	3	6
Türk Dili II	Z	2	2
Yabancı Dil II	Z	2	2
Yabancı Öğrenciler İçin Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi II	Z	2	2
Yabancı Öğrenciler İçin Türk Dili II	Z	2	2
2.SINIF GÜZ DÖNEMİ			
Batı Ülkelerinde Arşivler	S	2	4
Bilgi Hizmetleri	Z	1	3
Bilgi ve Toplum	S	2	4
Bilgiye Erişim I	Z	2	3
Bilimsel Araştırmaya Giriş	Z	2	3
Genel Amaçlı Yazılımlar	S	3	4
İngilizce Mesleki Metin İncelemeleri I	S	2	4
İstatistik	S	2	4
Kurumsal Bilginin Yönetimi I	Z	2	3
Osmanlı Matbaacılığı I	S	2	4
Osmanlı Türkçesi III	Z	3	6
Üniversite Kütüphaneleri	S	2	4
Yazı, Kitap, Kütüphane Tarihi	S	2	4
Yazım Anlatım ve Okuma Becerileri I	S	2	4
2.SINIF BAHAR DÖNEMİ			
Arşivcilik ve Sosyal Bilimler	Z	1	3

Arşivlerin Kamu ve Eğitim Hizmetleri	S	2	4
Bilgi Merkezleri Yazılımları	S	3	4
Bilgiyi Erişim II	Z	2	3
Derme Oluşturma ve Geliştirme	Z	2	3
İngilizce Mesleki Metin İncelemeleri II	S	2	4
Kurumsal Bilginin Yönetimi II	Z	2	3
Osmanlı Matbaacılığı II	S	2	4
Osmanlı Türkçesi IV	Z	3	6
Yazım Anlatım ve Okuma Becerileri II	S	2	4
3.SINIF GÜZ DÖNEMİ			
Arşivcilik Terminolojisi	S	2	4
Arşivlerde Belge Yönetimi I	Z	2	3
Bilgi Okuryazarlığı	S	2	4
Bilimsel Metin Üretimi	Z	2	3
Çocuk Edebiyatı ve Kütüphaneleri	S	2	4
İngilizce Mesleki Metin İncelemeleri III	S	2	4
Kitapdışı Belgeler	Z	2	4
Okul Kütüphaneleri	S	2	4
Osmanlı Belgelerin Sosyo-Kültürel Analizi I	S	2	4
Osmanlı İdari Yapısı	Z	2	3
Osmanlı Paleografyası I	S	2	4
Özel Arşivler	S	2	4
Sınıflama Sistemleri	Z	2	4
Süreli Yayınlar	Z	2	4
Tarihi Belge Türleri I	S	2	4
Tarihi Devlet Arşivleri	S	2	4
3.SINIF BAHAR DÖNEMİ			
Arşivlerde Belge Yönetimi II	Z	2	3
Bilgi Mimarisi	S	2	4
E-devlet Uygulamaları	Z	2	3
Elektronik Dergiler	Z	2	4
İngilizce Mesleki Metin İncelemeleri IV	S	2	4
Kültür ve Medeniyet Tarihi	S	2	4
Milli Kütüphane	S	2	4
Osmanlı Belgelerin Sosyo-Kültürel Analizi II	S	2	4
Özel Araştırma Kütüphaneleri	S	2	4
Tarihi Belge Türleri II	S	2	4
Türkiye Cumhuriyeti İdari Yapısı	Z	2	3
Veri Tabanları	Z	2	5
4.SINIF GÜZ DÖNEMİ			
Arşivlerde Araştırma Hizmetleri	Z	2	3
Bilgi Ağları	S	3	4
Bilgi Merkezleri Yönetimi I	Z	2	3
Bilgi Hizmetlerinin Pazarlanması	S	2	4
Bilgi Kurumlarında Mevzuat I	S	2	4
İngilizce Mesleki Metin İncelemeleri V	S	2	4
İş Hukuku	S	2	4
Mesleki Etik	Z	2	3
Modern Belge Türleri ve Diplomatik	S	2	4
Osmanlı Belgelerin Sosyo-Kültürel Analizi III	S	2	4
Sağlık Arşivleri	S	2	4
Staj Değerlendirmesi I	Z	2	5

Tarihi Arşiv Belgelerin Değerlendirilmesi I	S	2	4
Web Tasarımı	Z	2	4
4.SINIF BAHAR DÖNEMİ			
Arşivlerde Bilgisayar Kullanımı	Z	3	5
Arşivlerde Dokümantasyon	S	2	4
Arşivlerde Tasnif ve Kataloglama	Z	3	4
Bilgi Merkezleri Yönetimi II	Z	2	4
Bilgi Ekonomisi	S	2	4
Bilgi Kurumlarında Mevzuat II	S	2	4
Bilgiye Erişim-Fen ve Sağlık Bilimleri	S	2	4
Bilimsel Araştırma Uygulamaları	S	2	4
İngilizce Mesleki Metin İncelemeleri VI	S	2	4
Osmanlı Belgelerin Sosyo-Kültürel Analizi IV	S	2	4
Staj Değerlendirmesi II	Z	2	5
Tarihi Arşiv Belgelerin Değerlendirilmesi II	S	2	4
Telif Hakları	S	2	4

4.2.3. Hacettepe Üniversitesi

Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü, 1972 yılında "Kütüphanecilik ve Dokümantasyon Enstitüsü" adı ile Prof. Dr. İlhan Kum tarafından kurulmuştur. İlk öğrencilerini ise 1974 yılında almaya başlamıştır. Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü diğer bölümlerden farklı olarak bir yıl İngilizce hazırlık olarak 5 yıllık bir lisans programına sahiptir. Bölümde ayrıca yüksek lisans ve doktora programları mevcuttur (Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü, 2021a). Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümünün müfredatı Tablo 6'da gösterilmiştir (Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü, 2021b).

Tablo 4.5: Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü Müfredatı

1.SINIF GÜZ DÖNEMİ			
DERS ADI	**Z/S**	**KREDİ**	**AKTS**
Bilgi ve Belge Yönetimine Giriş	Z	4	7
Bilgi Kaynakları	Z	3	5
Bilgi Okuryazarlığı	Z	3	5
İngilizce I	Z	3	3
Türk Dili I	Z	2	2
Bilgisayar Yazılımı	S	4	4
Bilgi Yönetimi Kavramları	S	3	4
İletişim ve Toplum	S	3	4
Bilgi Yönetimi ve Matematik	S	3	4
1.SINIF BAHAR DÖNEMİ			
Bilginin Düzenlenmesi	Z	4	7
Bilgi Hizmetleri	Z	3	5

Bilgi Erişim	Z	4	5
Temel Bilgi ve İletişim Teknolojileri Kullanımı	Z	1	2
İngilizce II	Z	3	3
Türk Dili II	Z	2	2
Programlama ve Algoritmalar	S	4	3
Çocuk ve Gençlik Yayınları	S	3	3
Bilimsel İletişim	S	3	3
2.SINIF GÜZ DÖNEMİ			
Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi I	Z	2	2
Sistem Analizi	Z	3	5
Bilgi Kullanımı	Z	3	5
Belge Yönetimi	Z	3	5
Akademik Yazma Becerileri I	Z	3	3
İleri Programlama	S	4	5
Bilgi Kaynaklarının Tanımlanması	S	3	5
Elektronik Yayıncılık	S	3	5
Okul Kütüphaneleri	S	3	5
2.SINIF BAHAR DÖNEMİ			
Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi II	Z	2	2
Araştırma Yöntemleri	Z	4	5
Bilgi Arama Davranışları	Z	3	5
Bilgi Mimarisi	Z	3	5
Akademik Yazma Becerileri II	Z	3	3
Web Tasarımı	S	4	5
Dizinleme ve Sınıflama	S	3	5
Arşiv Yönetimi	S	3	5
Halk ve Çocuk Kütüphaneleri	S	3	5
3.SINIF GÜZ DÖNEMİ			
Bilgi Merkezlerinin Yönetimi	Z	3	6
Veri Tabanı Yönetim Sistemleri	S	3	6
Bilgi Danışmanlığı	S	3	6
Kurumsal Kütüphane/Arşiv Kurma ve Yönetimi	S	3	6
Tıpta Bilgi Yönetimi	S	3	6
Hukukta Bilgi Yönetimi	S	3	6
Danışma Hizmetleri	S	3	6
İnsan Kaynakları Yönetimi	S	3	6
Bilginin Görsel Sunumu	S	3	6
Nadir ve Yazma Eserler Kütüphaneleri	S	3	6
3.SINIF BAHAR DÖNEMİ			
İçerik Yönetimi	Z	3	6
Bilgi Sistemleri Tasarımı	S	3	6
Derme Yönetimi	S	3	6
Kurumsal İçerik Yönetimi	S	3	6
Bilimsel ve Teknik Bilgi Yönetimi	S	3	6
Müzelerde Bilgi Yönetimi	S	3	6
Medyada Bilgi Yönetimi	S	3	6
Toplam Kalite Yönetimi	S	3	6
Yönetim Bilgi Yönetimi	S	3	6
Araştırma Kütüphaneleri	S	3	6
4.SINIF GÜZ DÖNEMİ			
Meslek Etiği	Z	3	6
Proje Yönetimi	S	3	6

Akademik Yazma Becerileri	S	3	6
Bilgi Hizmetleri Pazarlaması	S	3	6
Bilimsel ve Kültürel Mirasın Dijitalleşmesi	S	3	6
Öğrenim Yönetim Sistemleri	S	3	6
Bilgi Okuryazarlığı Eğitimi	S	3	6
Coğrafi Bilgi Sistemleri	S	3	6
Kullanıcı Arayüz Tasarımı	S	3	6
Bilgi Hukuku	S	3	6
4.SINIF BAHAR DÖNEMİ			
Staj	Z	4	11
Araştırma Raporu	Z	6	7
Yenilik Yönetimi	S	3	6
Semantik Bilgi Yönetimi	S	3	6
Belge Mühendisliği	S	3	6

4.2.4. Marmara Üniversitesi

Marmara Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü, 1987 yılında Arşivcilik Bölümü adı ile kurulmuştur. Bölüm adının BBY olması ile birlikte kütüphanecilik, müze yönetimi, belge yönetimi ve bilgi teknolojileri gibi alanlarda da eğitim vermeye başlamıştır. Bölümde yüksek lisans ve doktora eğitimi de verilmektedir (Marmara Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü, 2021a). Marmara Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü müfredatı Tablo 7'de gösterilmiştir (Marmara Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü, 2021b).

Tablo 4.6: Marmara Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü Müfredatı

1.SINIF GÜZ DÖNEMİ			
DERS ADI	**Z/S**	**KREDİ**	**AKTS**
Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi I	Z	2	2
Bilgi Kaynakları	Z	2	4
Belge Yönetimi I	Z	3	6
Osmanlı Türkçesi I	Z	3	5
Bilgisayar Teknikleri I	Z	3	5
Hukuk	Z	2	4
Türk Dili I	Z	2	2
Yabancı Dil I	Z	2	2
1.SINIF BAHAR DÖNEMİ			
Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi II	Z	2	2
Belge-Bilgi Merkezleri	Z	2	4
Belge Yönetimi II	Z	3	6
Osmanlı Türkçesi II	Z	3	5
Bilgisayar Teknikleri II	Z	3	5
İstatistik	Z	2	4
Türk Dili II	Z	2	2
Yabancı Dil II	Z	2	2
2.SINIF GÜZ DÖNEMİ			

Osmanlı Dönemi Devlet Teşkilatı I	Z	3	4
Kütüphanecilik ve Dokümantasyon I	Z	3	5
Osmanlı Paleografyası I	Z	3	4
Yönetim ve Organizasyon I	Z	3	5
Arşiv Yönetimi I	Z	3	6
Yabancı Dilde Okuma ve Konuşma	Z	3	6
2.SINIF BAHAR DÖNEMİ			
Osmanlı Dönemi Devlet Teşkilatı II	Z	3	4
Kütüphanecilik ve Dokümantasyon II	Z	3	5
Osmanlı Paleografyası II	Z	3	4
Yönetim ve Organizasyon II	Z	3	5
Arşiv Yönetimi II	Z	3	6
Mesleki Yabancı Dil I	Z	3	6
3.SINIF GÜZ DÖNEMİ			
Düzenleme ve Tanımlama I	Z	3	4
Saha Çalışması I	Z	1	6
Araştırma Yöntemleri I	Z	3	4
Mesleki Yabancı Dil II	Z	3	6
Kütüphanecilikte Teknik Hizmetler I	S	3	5
Osmanlıca Belge Türleri I	S	3	5
Bilgi Merkezlerinde Otomasyon I	S	3	5
Bilgi Yönetimi I	S	3	5
Çokluortam Sistemleri I	S	3	5
Elektronik Doküman Yönetim Sistemleri	S	3	5
Kitap Yayıncılığı	S	3	5
Etkili Okuma ve Konuşma	S	3	5
3.SINIF BAHAR DÖNEMİ			
Düzenleme ve Tanımlama II	Z	3	4
Sektörel Arşivler	Z	3	4
Araştırma Yöntemleri II	Z	3	4
İş Hayatı İçin Yabancı Dil	S	3	5
Kütüphanecilikte Teknik Hizmetler II	S	3	5
Bilgi Yönetimi II	S	3	5
Masaüstü Yayıncılık	S	3	5
Kütüphanecilikte Teknik Hizmetler II	S	3	5
Osmanlıca Belge Türleri II	S	3	5
Çokluortam Sistemleri II	S	3	5
Etkili Okuma ve Konuşma	S	3	5
4.SINIF GÜZ DÖNEMİ			
Saha Çalışması II	Z	1	6
Bitirme Tezi I	Z	1	3
Belge Koruma	Z	3	5
Cumhuriyet Dönemi Devlet Teşkilatı I	Z	3	3
Özel Arşivler	Z	3	3
Osmanlıca Belge Türleri III	S	3	5
Arşivcilik Türleri I	S	3	5
İleri Yönetim Sistemleri I	S	3	5
Veritabanı Yönetim Sistemleri I	S	3	5
4.SINIF BAHAR DÖNEMİ			
Kariyer Geliştirme	Z	3	6
Bitirme Tezi II	Z	1	3
Bilgi Sistemlerinde Güvenlik	Z	3	6

Cumhuriyet Dönemi Devlet Teşkilatı II	Z	3	3
Arşivcilik Türleri II	S	3	5
İleri Yönetim Sistemleri II	S	3	5
Veritabanı Yönetim Sistemleri II	S	3	5
Osmanlıca Belge Türleri IV	S	3	5

4.2.5. Atatürk Üniversitesi

Atatürk Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü, resmi olarak 1954 yılında kurulmuştur. 2008-2009 öğretim yılında lisans düzeyinde öğrenci alımına başlamıştır. Atatürk Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü yüksek lisans eğitimini de vermektedir (Odabaş, 2014, s.131). Atatürk Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü müfredatı Tablo 8'deki gibidir (Atatürk Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü, 2021).

Tablo 4.7: Atatürk Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü Müfredatı

1.SINIF GÜZ DÖNEMİ			
DERS ADI	**Z/S**	**KREDİ**	**AKTS**
Bilgi ve Belge Yönetimine Giriş	Z	4	6
Bilişim Teknolojileri	Z	2	3
Bilginin Düzenlenmesi I	Z	2	4
Osmanlıca I	Z	4	6
Arşiv ve Arşivcilik	Z	2	4
Bilgi Toplumu	Z	2	3
Kütüphane Türleri	Z	2	3
Türk Dili I	Z	2	1
1.SINIF BAHAR DÖNEMİ			
Bilgi Kaynakları ve Hizmetleri	Z	4	6
Bilgi Sosyolojisi	Z	2	3
Bilginin Düzenlenmesi II	Z	2	4
Osmanlıca II	Z	4	6
Belge Yönetimi	Z	2	4
İletişim ve Toplum	Z	2	3
Arşiv Türleri	Z	2	3
Türk Dili II	Z	2	3
2.SINIF GÜZ DÖNEMİ			
İstatistiğe Giriş	Z	2	4
Sistem Analizi	Z	2	4
Mesleki İngilizce I	Z	2	4
Osmanlı Paleografyası Gramer I	Z	2	4
Derme Yönetimi	Z	2	4
Osmanlı İdari Kurumları	Z	2	3
Yabancı Dil I	Z	2	1
Kitap Dışı Materyaller	S	2	3
Hakla İlişkiler	S	2	3
Bilgi Felsefesi	S	2	3

İçerik Yönetimi	S	2	3
2.SINIF BAHAR DÖNEMİ			
Bilgi Erişim	Z	2	4
Bilgi Gereksinimi ve Kullanıcı	Z	2	5
Mesleki İngilizce II	Z	4	4
Osmanlı Paleografyası Gramer II	Z	2	4
Araştırma Yöntemleri	Z	2	4
Yabancı Dil II	Z	2	1
Bilgi Merkezleri Mimari Organizasyonu	S	2	4
Programlamaya Giriş	S	2	4
T.C. Kamu Kurumları	S	2	4
Bilgi Ağları	S	2	4
3.SINIF GÜZ DÖNEMİ			
Süreli Yayınlar	Z	2	4
Elektronik Belge Yönetimi ve Arşiv Yönetimi	Z	2	4
Tıpta Bilgi Erişim	Z	2	4
Web Tasarımı	Z	2	3
Osmanlıca Belge Okuma I	Z	2	4
Yönetim ve Organizasyon	Z	2	4
Atatürk İlke ve İnkılap Tarihi I	Z	2	1
Veri Tabanı Yönetim Sistemleri	S	2	3
İstatistiksel Analiz Yöntemleri	S	2	3
Osmanlı Diplomatiği	S	2	3
Arşivcilik ve Kütüphanecilik Terminolojisi	S	2	3
İşaret Dili I	S	2	3
3.SINIF BAHAR DÖNEMİ			
Dizinleme Teknikleri	Z	2	4
Danışma Hizmetleri	Z	2	4
Veritabanı ve Çevrimiçi Tarama	Z	2	4
Bütünleşik Bilgi Sistemleri	Z	2	4
Osmanlıca Belge Okuma II	Z	2	4
Bilgi Mevzuatı	Z	2	3
Atatürk İlke ve İnkılap Tarihi II	Z	2	1
Yazışma ve Dosya Yönetimi	S	2	3
Bilgi Politikası	S	2	3
Yazma ve Nadir Eserler	S	2	3
Enformetri	S	2	3
İşaret Dili II	S	2	3
4.SINIF GÜZ DÖNEMİ			
Osmanlıca Yazı ve Belge Türleri I	Z	2	4
Bilgi Danışmanlığı	Z	2	4
Bilgi Hizmetlerinin Pazarlanması	Z	2	5
Bilgi Okuryazarlığı I	Z	2	4
Bilgi Ekonomisi	Z	2	4
Staj	Z	0	1
Arşivlerde Düzenleme	S	2	4
Meslek Etiği	S	2	4
Bilgi Yönetimi	S	2	4
Arşivlerde Araştırma Hizmetleri	S	2	4
4.SINIF BAHAR DÖNEMİ			
Osmanlıca Yazı ve Belge Türleri II	Z	2	4
Masaüstü Yayıncılık	Z	2	4

Öğrenen Örgütler	Z	2	4
Bilgi Okuryazarlığı II	Z	2	4
İnsan Kaynakları Yönetimi	Z	2	4
Koruma ve Yenileme	S	2	4
Müzelerde Bilgi Yönetimi	S	2	4
İş Dünyasında Bilgiye Erişim	S	2	4
Örgütsel İletişim	S	2	4

4.2.6. Çankırı Karatekin Üniversitesi

"Çankırı Karatekin Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü, resmi olarak 2010 tarihinde kurulmuş, ilk öğrencilerini 2013-2014 eğitim-öğretim yılında kabul etmiştir. Bölüm'de yüksek lisans eğitimine 2016 güz döneminde başlamıştır." (Tarihçe'den aktaran Yılmaz, 2018, s.47). Çankırı Karatekin Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü müfredatı Tablo 9'da gösterilmiştir (Çankırı Karatekin Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü, 2021).

Tablo 4.8: Çankırı Karatekin Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü Müfredatı

1.SINIF GÜZ DÖNEMİ			
DERS ADI	**Z/S**	**KREDİ**	**AKTS**
Bilgi Kaynakları ve İşlemleri	Z	4	7
Osmanlıca I	Z	3	6
Bilgi Merkezleri Türleri	Z	2	5
Bilişim Teknolojileri	Z	3	6
Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi I	Z	2	2
Türk Dili I	Z	2	2
İngilizce I	Z	2	2
1.SINIF BAHAR DÖNEMİ			
Bilgi ve Belge Yönetimi Bilimine Giriş	Z	4	7
Osmanlıca II	Z	3	6
Bilgi ve İletişim Teknolojileri	Z	4	7
Bilgi Okuryazarlığı	Z	3	4
Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi II	Z	2	2
Türk Dili II	Z	2	2
İngilizce II	Z	2	2
2.SINIF GÜZ DÖNEMİ			
Bilginin Düzenlenmesi I	Z	4	6
Osmanlı Paleografyası I	Z	3	5
Algoritma ve Veri Yapısı	Z	4	6
Bilgi Mevzuatı	S	3	5
Belge Yönetimi	S	2	3
Bilgi Hizmetleri ve Kullanıcı Grupları	S	2	4
Derme Yönetimi	S	2	5
Halk ve Çocuk Kütüphaneleri	S	2	4
Mesleki Yabancı Dil I	S	2	3

Bilgi Sosyolojisi ve Bilgi Merkezleri	S	2	4
Farsça I	S	2	4
Yazışma ve Dosyalama Teknikleri	S	3	4
2.SINIF BAHAR DÖNEMİ			
Bilginin Düzenlenmesi II	Z	4	6
Osmanlı Paleografyası II	Z	3	5
Veri Tabanlarına Giriş	Z	4	6
Arşiv Yönetimi	S	3	5
Bilgi Yönetimi	S	2	3
Nesne Yönelimli Programlama	S	3	4
Elektronik Yayıncılık	S	2	4
Bilgi Pazarlama	S	3	5
Mesleki Yabancı Dil II	S	2	3
Yazma ve Nadir Eserler Kütüphaneciliği	S	2	3
Farsça II	S	2	4
Araştırma Kütüphaneleri	S	2	4
3.SINIF GÜZ DÖNEMİ			
Bilgi ve Belge Yönetiminde Araştırma Yöntemleri I	Z	3	5
Bilgi Sistemleri ve Web Tasarımı	Z	3	5
Kütüphane Veritabanları ve Çevrimiçi Tarama	Z	3	4
Osmanlı Diplomatiği	S	2	3
Osmanlı Kurumları ve Arşivcilik I	S	3	5
Veri Yapısı Standartları	S	2	5
E Devlet Uygulamaları ve İçerik Yönetimi	S	2	4
Dizinleme Teknikleri	S	3	5
Bilgi Politikaları	S	3	5
Mesleki Yabancı Dil III	S	2	3
Bilimsel İletişim	S	2	5
Bilgi Erişim	S	2	5
3.SINIF BAHAR DÖNEMİ			
Sınıflama Sistemleri	Z	3	5
Bilgi Sistemleri Yönetimi	Z	3	5
Bilgi ve Belge Yönetiminde Araştırma Yöntemleri II	Z	3	5
Osmanlıca Yazı Türleri ve Transkripsiyonu	S	2	4
Osmanlı Kurumları ve Arşivcilik II	S	3	5
Sistem Analizi ve Tasarım	S	2	5
İşletim Sistemleri	S	2	4
Bilgi Merkezlerinde İstatistik	S	2	4
Bilgi Merkezlerinde Halka İlişkiler	S	3	4
Mesleki Yabancı Dil IV	S	2	3
Bilgi Merkezlerinde Coğrafi Bilgi Sistemleri	S	2	4
Okul Kütüphaneleri	S	2	5
4.SINIF GÜZ DÖNEMİ			
Staj	Z	2	8
Mesleki Etik ve Bilgi Merkezleri	Z	2	4
Kütüphane Otomasyonu	Z	4	6
Osmanlıca Belge Türleri I	S	2	3
Bilgi Yönetimde Proje Hazırlama	S	2	3
Enformetri	S	2	3
Konu Uzmanlığı	S	2	4
Mesleki Yabancı Dil V	S	2	3
İnsan Kaynakları ve Kariyer Yönetimi	S	2	4

Girişimcilik ve Bilgi Hizmetleri	S	2	3
Bilgi Ekonomisi	S	2	4
4.SINIF BAHAR DÖNEMİ			
Veri İletişimi ve İşbirliği	Z	3	5
Bilgi Okuryazarlığı Programı Geliştirme	Z	2	5
Osmanlıca Belge Türleri II	S	2	3
Bilgi Kaynaklarının Korunması ve Restorasyonu	S	2	3
Veri Madenciliği	S	2	5
Bilgi Merkezlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği	S	2	5
Mesleki Yabancı Dil VI	S	2	3
Tıp ve Sağlık Bilimlerinde Bilgiye Erişim	S	2	4
Bilgi Merkezleri ve Yönetimi	S	2	4

4.2.7.Kastamonu Üniversitesi

Kastamonu Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü, Fen ve Edebiyat Fakültesinin içinde 2007'de kurulmuştur. İlk akademisyeni ise 2010 yılında almıştır (Kastamonu Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü, 2021a). Kastamonu Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü müfredatı Tablo 10'daki gibidir (Kastamonu Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü, 2021b).

Tablo 4.9: Kastamonu Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü Müfredatı

1.SINIF GÜZ DÖNEMİ			
DERS ADI	**Z/S**	**KREDİ**	**AKTS**
Kütüphane ve Bilgibilime Giriş	Z	4	6
Arşivciliğe Giriş	Z	3	4
Temel Bilgi Teknolojileri I	Z	3	5
Türk Dili I	Z	2	2
Temel İngilizce I	Z	2	2
Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi I	Z	2	2
Sosyal Psikoloji	S	2	3
Okuma Yazma Anlatma Becerileri I	S	2	3
Medya ve İletişim	S	2	3
Teknoloji Kültürü ve Felsefesi	S	2	3
Osmanlı Türkçesi I	S	3	3
1.SINIF BAHAR DÖNEMİ			
Bilginin Düzenlenmesi I	Z	5	6
Bilgi Kaynakları	Z	3	4
Temel Bilgi Teknolojileri II	Z	3	5
Bilgi Felsefesi	Z	2	3
Bilim Tarihi	Z	3	3
Türk Dili II	Z	2	2
Temel İngilizce II	Z	2	2
Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi II	Z	2	2
Yazı Kitap Kütüphane Tarihi	S	2	3
Özel Kullanıcı Grupları	S	2	3
Okuma Yazma Anlatma Becerileri II	S	2	3

Osmanlı Türkçesi II	S	3	3
2.SINIF GÜZ DÖNEMİ			
Bilginin Düzenlenmesi II	Z	5	6
Araştırma Yöntemleri I	Z	3	4
Derme Oluşturma ve Geliştirme	Z	3	4
Bilgi Hizmetleri	Z	3	4
Belge Yönetimi	Z	3	4
Bilgi Hizmetlerinde Teknoloji I	Z	3	5
İngilizce Kütüphanecilik Metinleri I	S	2	3
Çok Kültürlülük ve Hizmetleri	S	2	3
Bilgi Davranışı	S	2	3
Bilgi Sosyolojisi	S	2	3
Uygurluk Tarihi I	S	2	3
Kent Tarihi I	S	2	3
2.SINIF BAHAR DÖNEMİ			
MARC	Z	4	6
Araştırma Yöntemleri II	Z	3	4
Bilgi Okuryazarlığı	Z	3	4
Bilgi Hizmetlerinde Teknoloji II	Z	3	5
Bilgi Merkezleri	Z	3	4
Arşivlerde Belge Düzenleme	Z	3	4
İnternet ve Web Teknolojileri	S	2	3
Açık Erişim ve Arşivler	S	2	3
İtalyanca ve Bilgi Bilimi Metinleri	S	2	3
İngilizce Kütüphanecilik Metinleri II	S	2	3
Çocuk Edebiyatı ve Kaynakları	S	2	3
Kütüphane ve Bilgi Politikaları	S	2	3
Uygurluk Tarihi II	S	2	3
Kent Tarihi II	S	2	3
3.SINIF GÜZ DÖNEMİ			
Süreli Yayınlar	Z	3	4
Sayısal Kütüphaneler	Z	3	5
Konu Başlıkları	Z	3	6
Devlet Teşkilatları ve E-Devlet	Z	4	5
Staj I	Z	3	4
Mesleki İngilizce I	S	2	3
Arşiv Türleri	S	2	3
Sosyal ve İnsan Bilimlerinde Bilgiye Erişim	S	2	3
Hukuk Bilimlerinde Bilgiye Erişim	S	2	3
Sosyal Ağlar I	S	2	3
İleri Osmanlıca I	S	2	3
3.SINIF BAHAR DÖNEMİ			
Müzelerde Bilgi Yönetimi	Z	3	4
Veritabanları	Z	3	5
Dizinleme Teknikleri	Z	5	6
Bilgi Tarihi	Z	3	5
Staj II	Z	3	4
Tıpta Bilgiye Erişim	S	2	3
Temel Bilimlerde Bilgiye Erişim	S	2	3
Edebiyat Bilgileri	S	2	3
İspanyolca ve Bilgibilim Metinleri	S	2	3

Mesleki İngilizce	S	2	3
Ulusal Kütüphaneler	S	2	3
Sosyal Ağlar II	S	2	3
İleri Osmanlıca II	S	2	3
4.SINIF GÜZ DÖNEMİ			
Mesleki Etik	Z	3	4
Web Tasarımı	Z	4	6
Bitirme Tezi I	Z	4	5
Bilgi Mimarisi	Z	3	4
Bilgi Yönetimi	Z	3	4
Sistem Analizi	Z	3	4
İş Dünyası ve Bilgiye Erişim	S	2	3
İngilizce Bilgibilim Metinleri I	S	2	3
Sayısallaştırma ve Kültürel Miras	S	2	3
Öğretim Yöntemleri	S	2	3
Gündelik Yaşam Bilgisinin Düzenlenmesi	S	2	3
Türk Kütüphanecileri I	S	3	3
4.SINIF BAHAR DÖNEMİ			
Bilgi ve Belge Merkezleri Yönetimi	Z	3	5
Bilgi ve Belge Merkezi Kurma ve Geliştirme	Z	3	4
Bitirme Tezi II	Z	4	5
Bilgi Ekonomisi	Z	4	4
Bibliyometri	Z	4	5
Uygulamalı Girişimcilik	Z	3	4
Bilgi Hizmetlerinde Halka İlişkiler	S	2	3
Yayıncılık	S	2	3
İngilizce Bilgibilim Metinleri II	S	2	3
Mesleki Beceriler Çalıştayı	S	2	3
Türk Kütüphanecileri I	S	3	3
Bilgi Sistemleri Güvenliği	S	2	3

4.2.8. Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi içinde 2011 tarihinde kurulmuştur. 2014 yılın ilk öğrencilerini almıştır. Yüksek lisans ve doktora programı mevcut değildir (Bölüm Hakkında'dan aktaran Yılmaz, 2018, s.48) . Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü müfredatı Tablo 11'de gösterilmiştir (Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü, 2021).

Tablo 4.10: Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü Müfredatı

1.SINIF GÜZ DÖNEMİ			
DERS ADI	**Z/S**	**KREDİ**	**AKTS**
Temel İngilizce I	Z	3	4
Türk Dili I	Z	2	1
Türk İnkılap Tarihi I	Z	2	1

Bilgi ve Belge Yönetimini Giriş	Z	3	5
Bilgi Kaynakları	Z	3	5
Bilgisayar ve Bilgi Ağları	Z	3	5
Osmanlı Paleografyası I	Z	3	5
Toplumsal İletişim ve Mesleki Etik	Z	3	4
1.SINIF BAHAR DÖNEMİ			
Temel İngilizce II	Z	3	4
Türk Dili II	Z	2	1
Türk İnkılap Tarihi II	Z	2	1
Bilginin Düzenlenmesine Giriş	Z	3	5
Bilgi Yönetimi	Z	3	5
Bilgi Merkezleri ve Kaynakları Tarihi	Z	3	4
Bilgi Okuryazarlığı	Z	3	4
Osmanlı Paleografyası II	Z	3	5
2.SINIF GÜZ DÖNEMİ			
Bilginin Düzenlemesi I	Z	3	6
Arşiv ve Belge Yönetimi I	Z	3	5
Bilgi Erişim Sistemleri	Z	3	6
Araştırma Yöntemleri I	Z	3	5
Sistem Analizi	Z	3	4
Osmanlı Paleografyası-Gramer I	S	3	4
İngilizce III	S	3	4
2.SINIF BAHAR DÖNEMİ			
Bilginin Düzenlenmesi II	Z	3	5
Arşiv ve Belge Yönetimi II	Z	3	5
Halk ve Okul Kütüphaneleri	Z	3	5
Araştırma Yöntemleri II	Z	3	5
Araştırma Kütüphaneleri	Z	2	6
Osmanlı Paleografyası-Gramer II	S	3	4
İngilizce IV	S	3	4
3.SINIF GÜZ DÖNEMİ			
Bilgi Kaynaklarının Tanımlanması ve Erişimi I	Z	3	5
Kurumlarda İçerik Yönetimi	Z	3	5
Staj I	Z	2	3
Bilgi Merkezleri Yönetimi	Z	3	4
Veri Tabanı Yönetim Sistemleri	Z	3	5
İnsan ve Toplum Bilimlerinde Bilgiye Erişim	Z	3	4
Osmanlı Paleografyası-Yazı Türleri	S	3	4
İngilizce V	S	3	4
3.SINIF BAHAR DÖNEMİ			
Bilgi Kaynaklarının Tanımlanması ve Erişimi II	Z	3	5
Temel ve Uygulamalı Bilimlerde Bilgiye Erişim	Z	3	5
Bilgi Hizmetlerinde Mevzuat	Z	3	6
Bilimsel İletişim	Z	3	5
Bitirme Projesi	Z	4	4
Hakla İlişkiler	S	3	3
Osmanlı Kurumları	S	3	3
Programlama ve Algoritmalar	S	3	3
İngilizce VI	S	3	4
4.SINIF GÜZ DÖNEMİ			
Staj II	Z	2	4
Elektronik Yayıncılık	Z	3	5

Dijital Platformda Bilgi Analizi	Z	3	5
Yenilik Yönetimi	Z	3	4
Bitirme Projesi II	Z	4	4
Sınıflama Sistemleri	Z	3	5
Nadir ve Yazma Eserler	S	3	3
Bilgi Hizmetlerinin Pazarlanması	S	3	3
4.SINIF BAHAR DÖNEMİ			
Konu Başlıkları	Z	3	5
Bilgi Politikası	Z	3	4
Web Tasarımı	Z	3	5
Bilgi Merkezi Kurma ve Geliştirme	Z	2	5
Dizinleme Teknikleri	Z	3	5
Bilgi Merkezleri Mimarisi	S	3	3
Müzelerde Bilgi Yönetimi	S	3	3

4.2.9. İstanbul Medeniyet Üniversitesi

İstanbul Medeniyet Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü, 2011 yılında kurulmuştur. İlk öğrencilerini ise 2016-2017 akademik yılında almıştır. Bölümde yüksek lisans programı mevcuttur (İstanbul Medeniyet Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü, 2021a). İstanbul Medeniyet Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü müfredatı Tablo 12'de gösterilmiştir (İstanbul Medeniyet Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi, 2021b).

Tablo 4.11: İstanbul Medeniyet Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü Müfredatı

1.SINIF GÜZ DÖNEMİ			
DERS ADI	**Z/S**	**KREDİ**	**AKTS**
Osmanlı Türkçesi I	Z	3	5
Kurumsal Bilgiye Giriş	Z	3	4
İdari Yapılar ve Gelişimi	Z	3	5
Bilgi Kaynakları	Z	2	3
Bilgi ve Belge Merkezleri	Z	2	3
Bilgi ve Belge Teknolojileri	Z	2	3
İngilizce I	Z	2	2
Atatürk İlkeleri ve İnkılapları Tarihi I	Z	2	2
Türk Dili I	Z	2	2
1.SINIF BAHAR DÖNEMİ			
Osmanlı Türkçesi II	Z	3	5
Arşiv Belgeleri ve İdari Yapılar	Z	3	4
Kurumsal Belgelerin Düzenlenmesi	Z	3	4
Bilgi Hizmetleri	Z	2	4
Bilgi Güvenliği	Z	2	4
Bilgi Erişim	Z	3	3
İngilizce II	Z	2	2
Atatürk İlkeleri ve İnkılapları Tarihi II	Z	2	2

Türk Dili II	Z	2	2
2.SINIF GÜZ DÖNEMİ			
Osmanlı Paleografyası I	Z	3	5
Osmanlı Diplomatikası I	Z	2	4
Belge Yönetimi I	Z	2	5
Veritabanı Uygulamaları I	Z	2	4
Bilginin Organizasyonu I	Z	3	4
Bilgi Okuryazarlığı	Z	2	4
Bilgi ve Belge Bilimine Giriş	Z	3	4
Yayıncılık Tarihi	S	2	4
Bilgi Belge Literatürü	S	2	4
Sistem Analizi	S	2	4
2.SINIF BAHAR DÖNEMİ			
Osmanlı Paleografyası II	Z	3	5
Belge Yönetimi II	Z	2	5
Sınıflama Sistemleri	Z	3	4
Bilgi Politikaları ve Mevzuatı	Z	2	4
Veritabanı Uygulamaları II	Z	2	4
Bilginin Organizasyonu II	Z	3	4
Osmanlı Diplomatikası II	S	2	4
Halk, Çocuk ve Okul Kütüphaneleri	S	2	4
Bilgi Sistemleri Uygulamaları	S	2	4
Metadata	S	2	4
3.SINIF GÜZ DÖNEMİ			
Araştırma Metotları	Z	3	5
Arşivlerde Kataloglama ve Tasnif I	Z	2	5
Derme Yönetimi	Z	3	4
İstatistik	Z	2	4
Farsça I	S	2	4
Osmanlı Belge Türleri I	S	2	4
Osmanlıca Tarihi Metinler I	S	2	4
Elektronik ve Dijital Kaynaklar	S	3	4
Nadir Eserler	S	2	4
Kitap Yayıncılığı	S	2	4
Resmi Yayınlar	S	2	4
Süreli Yayınlar	S	2	4
Bilgi Danışmanlığı	S	2	4
Elektronik Bilgi ve İçerik Yönetimi	S	2	4
3.SINIF BAHAR DÖNEMİ			
Veri Analizi ve Görselleştirme	Z	3	5
Akademik Yazma Becerileri	Z	3	5
Arşivlerde Kataloglama ve Tasnif II	Z	2	5
Bilgi Merkezleri Yönetimi	Z	2	4
Farsça II	S	2	4
Osmanlı Belge Türleri II	S	2	4
Osmanlıca Tarihi Metinler II	S	2	4
Müze Materyalleri ve Bilgi Sistemleri	S	2	4
Koruma ve Restorasyon	S	3	4
Araştırma Kütüphaneleri	S	2	4
Belge İncelemeleri	S	2	4
Dosyalama Sistemleri	S	3	4
Dizinleme Teknikleri	S	3	4

Veritabanı Yönetimi	S	3	4
Veri Madenciliği	S	3	4
4.SINIF GÜZ DÖNEMİ			
Mesleki Gelişim ve Etik	Z	2	6
Osmanlıca Güç Metinleri I	S	2	4
Özel Arşivler	S	2	4
Coğrafi Bilgi Sistemleri	S	2	4
Proje Yönetimi	S	3	4
Tıp Bilgi Kaynakları ve Yönetimi	S	2	4
Osmanlıca Tarihi Metinler III	S	2	4
Semantik Bilgi Yönetimi	S	3	4
E-Devlet Uygulamaları ve İçerik Yönetimi	S	3	4
Bilgi Sistemi Tasarımı	S	3	4
Öğrenim Bilgi Sistemleri	S	2	4
İşletme Bilgi Kaynakları ve Yönetimi	S	2	4
4.SINIF BAHAR DÖNEMİ			
Staj	Z	5	11
Araştırma Raporu	Z	4	11
Osmanlıca Güç Metinleri II	S	2	4
Devlet Arşivleri ve Yönetimi	S	2	4
Bilimsel ve Kültürel Mirasın Korunması	S	2	4
Medya Bilgi Kaynakları ve Yönetimi	S	2	4
Osmanlıca Tarihi Metinler IV	S	2	4
Web Tasarımı	S	3	4
Hukuk Bilgi Kaynakları ve Yönetimi	S	2	4
Halka İlişkiler ve Pazarlama	S	2	4
Arşivcilikte Efemera	S	2	4

4.2.10. Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi

Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü, Kadirli Sosyal ve Beşeri Bilimler Fakültesi altında 2016 tarihinde kurulmuştur. İlk öğrencilerini ise 2017-2018 akademik yılında almıştır (Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü, 2021). Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü müfredatı Tablo 13'de gösterilmiştir (Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi, 2021).

Tablo 4.12:Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü Müfredatı

1.SINIF GÜZ DÖNEMİ			
DERS ADI	**Z/S**	**KREDİ**	**AKTS**
Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi I	Z	2	2
Bilgi ve Belge Yönetimine Giriş	Z	4	4
Temel Osmanlıca I	Z	4	5
Bilginin Organizasyonuna Giriş	Z	3	4
Bilgi Kaynakları I	Z	3	4
Dijital Okuryazarlık	Z	2	3

Temel Bilgi Teknolojileri I	Z	4	4
Türk Dili I	Z	2	2
İngilizce I	Z	3	5
1.SINIF BAHAR DÖNEMİ			
Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi II	Z	2	2
Arşivciliğe Giriş	Z	4	4
Temel Osmanlıca II	Z	4	5
Bilgi Kaynakları II	Z	3	4
Bilgi Tarihi	Z	3	4
Temel Bilgi Teknolojileri II	Z	4	4
Türk Dili II	Z	2	2
İngilizce II	Z	3	5
2.SINIF GÜZ DÖNEMİ			
Arşiv Yönetimi	Z	4	4
Bilginin Organizasyonu I	Z	3	5
Osmanlıca Gramer I	Z	3	4
Bilgi Sosyolojisi	Z	3	2
Modern Çağ ve Kütüphanecilik Felsefesi I	Z	3	4
Kitap, Kütüphane ve Matbaa Tarihi	Z	2	3
Derme Yönetimi	Z	2	2
Bilgi Okuryazarlığı	S	2	3
Osmanlı Müesseseleri	S	2	3
2.SINIF BAHAR DÖNEMİ			
Meslek Etiği	Z	3	4
Bilginin Organizasyonu II	Z	3	5
Osmanlıca Gramer II	Z	3	4
Modern Çağ ve Kütüphanecilik Felsefesi I	Z	3	4
Bilgi Felsefesi	Z	3	4
Staj I	Z	3	6
Araştırma Yöntemleri	Z	2	2
Mesleki İngilizce I	S	2	3
Osmanlı Paleografyası I	S	2	3
3.SINIF GÜZ DÖNEMİ			
Belge Yönetimi I	Z	4	4
Osmanlı Diplomatikası I	Z	4	5
Kataloglama	Z	3	3
İstatistik I	Z	2	2
Veri Tabanları	Z	3	4
Mesleki İngilizce II	S	2	3
Osmanlı Paleografyası II	S	2	3
E-Devlet Uygulamaları	S	2	3
Hukuk Kaynakları ve Erişim	S	2	3
Bilgi Hizmetleri	S	2	3
3.SINIF BAHAR DÖNEMİ			
Belge Yönetimi II	Z	4	4
Osmanlı Diplomatikası II	Z	4	5
Sınıflama Sistemleri ve Konu Başlıkları	Z	3	3
İstatistik II	Z	2	2
Staj II	Z	3	6
Bilgi Danışmanlığı	S	2	3
Dosyalama Sistemleri	S	2	3
İşletmelerde Bilgi Sistemleri	S	2	3

Bilgi Ekonomisi	S	2	3
4.SINIF GÜZ DÖNEMİ			
Dizinleme Teknikleri I	Z	4	3
Sosyal ve Beşeri Bilimlerde Bilgiye Erişim	Z	4	2
Temel Uygulamalı Bilimlerde Bilgiye Erişim	Z	3	2
Bilgi Merkezleri ve Yönetimi	Z	3	2
Bilgi Mevzuatı	Z	3	2
Bitirme Tezi I	Z	2	2
Hakla İlişkiler	S	2	3
Süreli Yayınlar	S	2	3
Yazma ve Nadir Eserler	S	2	3
Kitapdışı Bilgi Materyalleri	S	2	3
4.SINIF BAHAR DÖNEMİ			
Dizinleme Teknikleri II	Z	4	3
Sanat Tarihi	Z	3	2
Tıp ve Sağlık Bilimlerinde Bilgiye Erişim	Z	4	2
Müzecilik	Z	3	2
Bilgi Merkezlerinde Mimari	Z	3	2
Bitirme Tezi II	Z	2	2
Halk Kütüphaneleri	S	2	3
Gönüllülük Çalışmaları	S	3	4
Sayısallaştırma ve Kültürel Miras	S	2	3
Web Tasarımı	S	2	3

4.2.11. Bartın Üniversitesi

Bartın Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü, Edebiyat Fakültesi içinde 2018 tarihinde kurulmuştur. 2020-2021 akademik yılı içinde ilk öğrencileri almıştır (Bartın Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü, 2021). Bartın Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü müfredatı Tablo 14'deki gibidir (Bartın Üniversitesi, 2021).

Tablo 4.13: Bartın Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü Müfredatı

1.SINIF GÜZ DÖNEMİ			
DERS ADI	**Z/S**	**KREDİ**	**AKTS**
Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi I	Z	2	2
Bilgi ve Belge Yönetimine Giriş	Z	4	6
Bilgi Kaynakları ve İşlemleri	Z	4	6
Osmanlı Türkçesine Giriş I	Z	3	5
Temel Bilgi Teknolojileri Kullanımı I	Z	2	2
Türk Dili I	Z	2	2
Yabancı Dil I	Z	2	2
Kitap ve Kütüphane Tarihi	S	3	4
Bilgi ve Toplum	S	3	4
1.SINIF BAHAR DÖNEMİ			
Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi II	Z	2	2
Bilgi Erişim ve Bilgi Hizmetleri	Z	4	6
Bilgi Merkezleri	Z	4	6

Osmanlı Türkçesine Giriş II	Z	3	5
Temel Bilgi Teknolojileri Kullanımı II	Z	2	2
Türk Dili II	Z	2	2
Yabancı Dil II	Z	2	2
Arşivciliğe Giriş	Z	3	4
Bilgi Okuryazarlığı	Z	3	4
2.SINIF GÜZ DÖNEMİ			
Bilginin Düzenlenmesi	Z	4	7
Belge Yönetimi	Z	4	7
Arşiv Yönetimi	Z	3	4
Araştırma Yöntemleri I	Z	3	4
Yazışma Teknikleri	S	3	4
Dünya Kütüphaneleri	S	3	4
2.SINIF BAHAR DÖNEMİ			
Sınıflama Sistemleri	Z	4	7
Algoritma ve Veri Yapısı	Z	4	7
Dosyalama ve Dizinleme	Z	3	4
Araştırma Yöntemleri II	Z	3	4
Web Teknolojilerinin Gelişimi ve Veri Yönetimi	S	3	4
Sistem Analizi	S	3	4
3.SINIF GÜZ DÖNEMİ			
Staj	Z	6	8
Veri Yapısı ve Veri Standartları	Z	2	3
Yayın Hayatı	Z	2	3
Halk ve Okul Kütüphaneleri	Z	3	4
Bilgi Merkezlerinde Web Tasarımı	S	3	4
Dosyalama Sistemleri	S	3	4
Sosyal Bilimlerde Bilgiye Erişim	S	3	4
Bilimetri	S	3	4
3.SINIF BAHAR DÖNEMİ			
Derme Yönetimi	Z	4	6
Kamu İdaresi ve Bilgi Mevzuatı	Z	3	4
Araştırma Kütüphaneleri	Z	3	4
Yazma ve Nadir Eserler Kütüphaneleri	Z	3	4
Veri Tabanlarına Giriş	S	3	4
Tıbbi Dokümantasyon	S	3	4
Bilginin Görselleştirilmesi	S	3	4
Cumhuriyet Dönemi Yayın Hayatı	S	3	4
4.SINIF GÜZ DÖNEMİ			
Staj	Z	6	8
Özel Kullanıcılara Yönelik Bilgi Hizmetleri	Z	3	4
Mesleki Etik	Z	2	3
Mesleki Terminoloji	Z	2	3
Bilgi Merkezlerinde Otomasyon Sistemleri	S	3	4
Sağlık Okuryazarlığı ve Kanıta Dayalı Öğrenme	S	3	6
Veri Madenciliği	S	3	6
4.SINIF BAHAR DÖNEMİ			
Yenilikçe Bilgi Hizmetleri ve Halka İlişkiler	Z	4	6
Akademik Yazım, İntihal ve Referans Yönetim Sistemleri	Z	4	6
Fen ve Mühendislik Bilimlerinde Bilgiye Erişim	S	3	6

Veri Yönetimi ve Coğrafi Bilgi Sistemleri	S	3	6
Bilgi Merkezleri ve Toplam Kalite Yöntemleri	S	3	6
Bilgi Merkezlerinde Yönetim ve Organizasyon	S	3	6

4.2.12. İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi

İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü, Sosyal ve Beşeri Bilimler Fakültesinin içinde 2012 senesinde kurulmuştur. Akademik kadro ve altyapı hazırlıkları tamamlanınca 2020-2021 akademik yılında öğrencilerini almaya başlamıştır (İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi, 2020). İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü müfredatı Tablo 15'deki gibidir (İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi, 2021).

Tablo 4.14: İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü Müfredatı

1.SINIF GÜZ DÖNEMİ			
DERS ADI	**Z/S**	**KREDİ**	**AKTS**
Bilgi ve Belge Yönetimine Giriş	Z	3	7
Bilgi Merkezleri Türleri	Z	3	6
Bilgi Okuryazarlığı	Z	3	7
Bilgi Teknolojilerine Giriş	Z	3	3
Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi I	Z	2	2
Türk Dili I	Z	2	2
İngilizce I	Z	3	3
1.SINIF BAHAR DÖNEMİ			
Bilgi Hizmetleri	Z	3	6
Bilgi Yönetimi Kavramları	Z	3	6
Bilgi Kaynakları	Z	3	6
İletişim ve Toplum	Z	3	5
Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi II	Z	2	2
Türk Dili II	Z	2	2
İngilizce II	Z	3	3
2.SINIF GÜZ DÖNEMİ			
Arşiv ve Belge Yönetimi I	Z	3	4
Bilimsel Araştırma Yöntemleri	Z	3	6
Bilgi Erişim	Z	3	4
Bilginin Organizasyonu	Z	3	4
Algoritma ve Programlamaya Giriş	S	3	4
Bilgi Danışmanlığı	S	3	4
Okul Kütüphaneleri	S	3	4
Bilgi Arama Davranışları	S	3	4
Bilgi Hizmetlerinin Pazarlanması	S	3	4
2.SINIF BAHAR DÖNEMİ			
Arşiv ve Belge Yönetimi II	Z	3	6
Bellek Kurumları Mevzuatı	Z	3	6

Alan Çalışması	Z	3	6
Web Tasarımı	S	3	4
Bilgi Kaynakların Tanımlanması	S	3	4
Akademik Yazma Becerileri	S	3	4
3.SINIF GÜZ DÖNEMİ			
İstatistik	Z	3	7
Bilgi Sistemleri Tasarımı ve Yönetimi	Z	3	7
Sistem Analizi	S	3	4
Akademik İletişim	S	3	4
Sosyal Ağ Analizi	S	3	4
Masaüstü Yayıncılık	S	3	4
Enformetri	S	3	4
Bilgi Merkezlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği	S	3	4
Üst Veri	S	3	4
Akademik Veri Tabanları	S	3	4
3.SINIF BAHAR DÖNEMİ			
Sınıflama Sistemleri	Z	3	6
Derme Yönetimi	Z	3	6
Alan Çalışması II	Z	3	6
Danışma Hizmetleri	S	3	4
Bilimsel Yayıncılık	S	3	4
Sayısal Yöntemler	S	3	4
Müzelerde Bilgi Yönetimi	S	3	4
Elektronik Belge Yönetimi ve Arşivleme Sistemi Uygulamaları	S	3	4
4.SINIF GÜZ DÖNEMİ			
Bilgi Merkezleri Yönetimi	Z	3	6
Bilgi Güvenliği	Z	3	6
Veri Madenciliği	S	3	5
Dizinleme ve Sınıflama	S	3	5
Tıp ve Sağlık Bilimlerinde Bilgi Erişim	S	3	5
İçerik Yönetimi	S	3	5
Coğrafi Bilgi Sistemleri	S	3	5
Bilgi Mimarisi	S	3	5
Proje Yönetimi	S	3	5
4.SINIF BAHAR DÖNEMİ			
Meslek Etiği	Z	3	6
Açık Bilim	Z	3	6
Araştırma Kütüphaneleri	S	3	5
İnovasyon ve Girişimcilik	S	3	5
Bilim Tarihi	S	3	5
İnsan Kaynakları Yönetimi	S	3	5
Veri İletişimi ve İşbirliği	S	3	5
Dijital İnsani Bilimler Uygulamaları	S	3	5
Toplam Kalite Yönetimi	S	3	5

BBY Bölümü'nden mezun olmak isteyen öğrenciler en kısa 4 akademik yıl ve toplamda 8 yarıyıl eğitimden geçmesi gerekmektedir. Her yarıyılda 30 Avrupa Kredi Transfer Sistemi (AKTS) kredisi ve toplam 8 yarıyılda ise 240 AKTS kredisi alması

gerekmektedir. AKTS kredisi, ülkelerin farklı ülkelerde eğitim gören öğrencilerinin aldıkları dersleri tanımlamasını sağlayan akademik denklik sistemidir. AKTS, bir öğrencinin aldığı derste başarılı olması için çalışmalarının (teorik ders, uygulama, ödev, sınav vb.) tümüdür (İstinye Üniversitesi, 2021).

Bölümlerdeki derslere bakıldığında ortak derslerin fazla olması ile beraber verilen derslerde farklılıklar gözükmektedir. Kimi bölüm kütüphanecilik ilgili derslere ağırlık verirken, kimi bölüm arşivcilik ilgili derslere ağırlık vermektedir. Bu durum bölümlerde ortak bir müfredatının olmadığını göstermektedir. Bu sebeple BBY Bölümünden mezun olanlar aynı bilgi ve becerilere sahip olmayacaktır. Diğer taraftan çağın temel gereksinimlerinden olan, kütüphanecilik ve arşivcilikte kullanılacak temel bilgi teknolojilerine yer verilmektedir. Ayrıca tüm bölümlerde en az 1 dönem staj bulunmaktadır. Teorik olarak verilen derslerin uygulama olarak görülmesi için bu staj dersleri son derece önemlidir.

Müfredatta, dikkat edilmesi gereken diğer bir nokta ise müfredattaki derslerin zorunlu veya seçmeli olmasıdır. Bölümlerin zorunlu ve seçme derslerinin sayısı Tablo 16'daki gibidir.

Tablo 4.15: Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümlerinin Ders Sayıları

Üniversiteler	1.Sınıf		2.Sınıf		3.Sınıf		4.Sınıf		Toplam		
	Z	S	Z	S	Z	S	Z	S	Z	S	T
Ankara Üniversitesi	18	0	7	10	8	14	5	17	38	41	79
İstanbul Üniversitesi	24	0	10	14	11	17	9	18	54	49	103
Hacettepe Üniversitesi	11	7	10	8	2	18	3	12	26	45	71
Marmara Üniversitesi	16	0	12	0	7	16	9	8	44	24	68
Atatürk Üniversitesi	16	0	13	8	14	10	11	8	54	26	80
Çankırı Karatekin Üniversitesi	14	0	6	18	6	18	5	15	31	51	82
Kastamonu Üniversitesi	14	9	12	14	10	14	12	12	48	49	97
Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi	16	0	10	4	11	6	11	4	48	14	62
İstanbul Medeniyet Üniversitesi	18	0	13	7	8	21	3	20	42	48	90
Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi	17	0	14	4	10	9	12	8	53	21	74
Bartın Üniversitesi	16	2	8	4	8	8	6	7	38	21	59
İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi	14	0	7	8	5	13	4	14	30	35	65

Tabloya bakıldığında bölümlerin 1. ve 2.sınıflarda zorunlu derslerin seçmeli derslerden fazla olduğu görülmektedir. 3. ve 4.sınıflarda ise seçmeli derslerin zorunlu derslerden fazla olduğu görülmektedir. Bu durumun bölüme yeni girmiş öğrencilerin bölümü tanıması, mesleğini tanıması ve adapte olma gibi nedenlerle olduğu görülmektedir. Üst sınıflarda ise öğrencilerin istediği alanlarda kendilerini geliştirmeleri için seçmeli olması mantıklı olacaktır. Çünkü özel sektörde işe girişlerde üniversite aldıkları dersler ve kendini nasıl geliştirdiğine bakılmaktadır. Öğrencilerin kendini istediği alanlarda geliştirmesini sağlayacak diğer bir hususta toplam zorunlu ders sayısının toplam seçmeli ders sayısından az olmasıdır. Tabloya

bakıldığında bazı bölümlerin zorunlu ders sayısının fazla, bazı bölümlerde seçmeli derslerin fazla ve bazı bölümlerde ise birbirine yakın olduğu görülmektedir.

Öğrencilerin müfredattan en verimli şekilde yararlanmasında öğretim elemanı sayısının etkisi şüphesiz önemlidir. Bölümlerin öğretim üyesi başına düşen ders sayısı Tablo 17'de gösterilmiştir.

Tablo 4.16: Öğretim Üyesi Başına Düşen Ders Sayısı

Üniversiteler	Toplam Ders Sayısı	Öğretim Üyesi Sayısı*	Öğretim Üyesi Başına Düşen Ders Sayısı
Ankara Üniversitesi	79	11	7,18
İstanbul Üniversitesi	103	13	7,92
Hacettepe Üniversitesi	71	16	4.13
Marmara Üniversitesi	68	15	4.53
Atatürk Üniversitesi	80	5	16,00
Çankırı Karatekin Üniversitesi	82	7	11,71
Kastamonu Üniversitesi	97	4	24.25
Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi	62	5	12,40
İstanbul Medeniyet Üniversitesi	90	6	15,00
Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi	74	4	18,50
Bartın Üniversitesi	59	3	19,66
İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi	65	6	10,83

Tabloya bakıldığında öğretim üyesine düşen ders sayısında ciddi bir şekilde farklılık mevcuttur. Eski kurulan üniversiteler olan Ankara Üniversitesi, İstanbul Üniversitesi, Hacettepe Üniversitesi ve Marmara Üniversitelerinin öğretim üyesine düşen ders sayısı diğer üniversitelere oranla çok düşüktür. Adı geçen üniversitelerdeki akademisyenlerin verecekleri derslerle iş yükü diğer üniversitelerdeki akademisyenlere oranla daha azdır. Bu sebeple derslerine harcayacağı vakit diğerlerine göre fazla olması nedeniyle daha verimli olacaktır.

Her meslek gibi bilgi profesyonelliği mesleği de zamanla değişim göstermiştir. Bilgi profesyonelliği mesleğini bilgi toplumunda sadece "kütüphaneci" ve "arşivci" olarak

* Ders veren Profesör, Doçent, Doktor Öğretim Üyesi ve Öğretim Görevlisi sayısıdır.

tanımlamak yanlış bir ifade olacaktır. Çünkü gelinen noktada kütüphaneci ve arşivcilere sadece elinde bulunan bilgiyi yönetmek ve kullanıcıya sunma görevinden fazlası beklenmektedir. Bu nedenle bilgi profesyonellerini yetiştirirken müfredatı detaylı olarak ele almak gerekmektedir. Bilgi toplumunun ihtiyaçlarına cevap verecek şekilde müfredat sürekli gözden geçirip güncellenmelidir.

Bölümlerin müfredatlarına bakıldığında, Ankara Üniversitesi, Çankırı Karatekin Üniversitesi, Kastamonu Üniversitesi, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Bartın Üniversitesi ve İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi'nin kütüphanecilik ile ilgili derslere ağırlık verdiği; İstanbul Üniversitesi'nin arşivcilik ile ilgili derslere, Hacettepe Üniversitesi'nin bilgi teknolojileri derslerine ağırlık verdiği görülmektedir. Marmara Üniversitesi, Atatürk Üniversitesi, İstanbul Medeniyet Üniversitesi ve Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi bilgi teknolojileri derslerine fazla ağırlık vermeden kütüphanecilik ve arşivcilik alanlarına birlikte ağırlık vermektedirler.

5.BULGULAR ve DEĞERLENDİRMELER

Çalışmanın bu bölümünde, katılımcıların BBY Bölümü müfredatları hakkındaki görüşlerini alabilmek adına yapılan anket sonuçlarına yer verilmektedir. Anket çalışmasında çalışmanın örneklemi olan 370 kişiye ulaşılmıştır. Örneklem bilgi profesyonellerinden seçilmiştir. Örneklem seçilirken %40'nı kütüphaneciler, %25'ini arşivciler, %25'ini bilgi teknolojileri ve %10'nu ise diğer alanlarda çalışanlardan oluşturulması planlanmıştır. Fakat pandeminin getirdiği olumsuz sonuçlar nedeniyle bu oranlar değişlik gösterilmiştir. Ankette elde edilen veriler SPSS programı yardımıyla tablolar oluşturulup yorumlanmıştır. Yorumlanırken BBY Bölümü temellerini oluşturan kütüphanecilik, arşivcilik ve bilgi teknolojileri ekseninde uzman görüşü alınarak yorumlanmaya çalışılmıştır

5.1. Katılımcı Özellikleri

Araştırmanın çeşitli yönleriyle analiz etmek adına katılımcılara, kişisel bilgileri ve kurumlarındaki durumları hakkında sorular yöneltilmiştir. Kişisel bilgiler Tablo 18'de gösterilmiştir.

Tablo 5.1: Kişisel Özellikler

Cinsiyet		**N**	**%**
	Kadın	*220*	*59,5*
	Erkek	*150*	*40,5*
	Toplam	**370**	**100**
Yaş		**N**	**%**
	30 Yaş Altı	*171*	*46,2*
	30-35 Yaş	*104*	*28,1*
	35-40 Yaş	*31*	*8,4*
	40 Yaş Üstü	*64*	*17,3*
	Toplam	**370**	**100**
Üniversite		**N**	**%**
	Ankara Üniversitesi	*81*	*21,9*
	Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi	*7*	*1,9*
	Atatürk Üniversitesi	*55*	*14,9*
	Çankırı Karatekin Üniversitesi	*46*	*12,4*
	Hacettepe Üniversitesi	*60*	*16,2*
	İstanbul Medeniyet Üniversitesi	*1*	*0,3*
	İstanbul Üniversitesi	*83*	*22,4*
	Kastamonu Üniversitesi	*4*	*1,1*
	Marmara Üniversitesi	*33*	*8,9*
	Toplam	**370**	**100**
Öğrenim		**N**	**%**
	Lisans	*295*	*79,7*
	Yüksek Lisans	*63*	*17,1*
	Doktora	*12*	*3,2*
	Toplam	**370**	**100**

Kişisel bilgilerin yer aldığı tabloya bakıldığında, ankete katılan kişi sayısı 370 olduğu görülmektedir. Katılımcıların %59,5 bayan, %40,5 erkektir. Yaş grubunda 30 yaş altı %46,2, 30-35 yaş arası 28,1, 35-40 yaş arası %8,4 ve 40 yaş üstü %17,3 şeklindedir. Katılımcıların mezun oldukları üniversitelere bakıldığında, Ankara Üniversitesi %21,9, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi %1,9, Atatürk Üniversitesi %14,9, Çankırı Karatekin Üniversitesi %12,4, Hacettepe Üniversitesi %16,2, İstanbul Medeniyet Üniversitesi 0,3, İstanbul Üniversitesi 22,4, Kastamonu

Üniversitesi 1,1, Marmara Üniversitesi 8,9 oranlarla katılım sağlanmışlardır. Katılımcıların %79,7'si lisans, %17,1'i yüksek lisans, %3,2'si ise doktora mezunudur. Katılımcıların kurumlarındaki durumları Tablo 19'da gösterilmiştir.

Tablo 5.2: Kurum Durum Bilgileri

Mesleki Tecrübe		**N**	**%**
	5 Yıl Altı	*185*	*50,0*
	5-10 Yıl	*87*	*23,5*
	10-15 Yıl	*42*	*11,4*
	15 Yıl Üstü	*56*	*15,1*
	Toplam	**370**	**100**
Pozisyon		**N**	**%**
	Yönetici	*70*	*18,9*
	Çalışan (Kütüphaneci/Arşivci)	*276*	*74,6*
	Öğretim Görevlisi	*15*	*4,1*
	Diğer	*9*	*2,4*
	Toplam	**370**	**100**
Kurum Statü		**N**	**%**
	Kamu	*322*	*87,0*
	Özel	*48*	*13,0*
	Toplam	**370**	**100**
Kurum Türü		**N**	**%**
	Kütüphane	*330*	*89,2*
	Arşiv	*23*	*6,2*
	Bilgi Teknolojileri	*15*	*4,1*
	Diğer	*2*	*0,5*
	Toplam	**370**	**100**

Tablo 19'a bakıldığında katılımcıların, meslek olarak %50,0'si 5 yıl altı, %23,5'i 5-10 yıl arası, %11,4'ü 10-15 yıl arası ve %15,1' ise 15 yıl üstü tecrübeye sahiptir. Katılımcıların kurumlarındaki pozisyonları, yönetici pozisyonunda %18,9, çalışan (kütüphaneci/arşivci) pozisyonunda %74,6, öğretim görevlisi pozisyonunda %4,1 ve diğer pozisyonlarında ise %2,4 şeklindedir. Çalıştıkları kurum statüsünün %87,0'si devlet ve %13,0'ü özeldir. Katılımcıların %89,2'si kütüphanede, %6,2'si arşivde,

%4,1'i bilgi teknolojilerinde ve diğer alanlarda ise 0,5 şeklinde dağılmıştır. Katılımcıların BBY Bölümü mezununun nitelendirilmesi hakkındaki düşünceleri Tablo 20'deki gibidir.

Tablo 5.3:BBY Bölümü Mezununun Nitelendirilmesi

	N	%
Bilgi Profesyoneli	*133*	*19,5*
Bilgi ve Belge Uzmanı	*192*	*28,1*
Bilgi Çalışanı	*86*	*12,6*
Kütüphaneci/Arşivci ve vb.	*263*	*38,5*
Diğer	*9*	*1,3*
Toplam	**683**	**100**

Birden fazla şıkkı işaretlenebilir olan 'Bilgi ve Belge Yönetimi Mezununu Nasıl Nitelendirirsiniz' sorusunda toplam 683 şık işaretlenmiştir. Bunların %19,5'i bilgi profesyoneli, %28,1'i belge ve belge uzmanı, 12,6'sı bilgi çalışanı, %38,5'i kütüphaneci/arşivci ve vb, %1,3'ü ise diğer şık olarak işaretlenmiştir. Katılımcıların BBY Bölümü müfredatlarının mesleğin uygulanmasında yeterliliği hakkındaki düşünceleri Tablo 21'deki gibidir.

Tablo 5.4: BBY Müfredatlarının Mesleğin Uygulanmasında Yeterliliği

	Evet		Hayır		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Kütüphane	*131*	*39,7*	*199*	*60,3*	**330**	**100**
Arşiv	*4*	*17,4*	*19*	*82,6*	**23**	**100**
Bilgi Teknolojileri	*2*	*13,3*	*13*	*86,7*	**15**	**100**
Diğer	-	-	*2*	*100,0*	**2**	**100**
Toplam	**137**	**37,0**	**233**	**63,0**	**370**	**100**

Tablo 21'e bakıldığında katılımcıların %37,0'si BBY Bölümü müfredatlarını yeterli olduğunu, %63'nün ise müfredatların yeterli olmadığını düşündüğü görülmektedir. Sektörlere göre müfredatın yeterli olduğunu düşünenlerin oranları farklılık göstermektedir. Kütüphane sektöründe çalışanların %39,7'si, arşiv sektöründe çalışanların %17,4'ü, bilgi teknolojileri sektöründe çalışanların %13,3'ü ve diğer sektörlerde çalışanların hepsi müfredatın yeterli olmadığını düşünmektedir.

Katılımcı özelliklerine genel olarak bakıldığında kadın çalışanların fazla olduğu anlaşılmaktadır. Katılımcıların %46,2'si 30 yaş altındadır. %50,0'si 5 yıl altı tecrübeye sahiptir. Buradan anlaşılacağı üzere katılımcıların çoğu yeni mezunlardan oluşmaktadır. Üniversiteler bazında bakıldığında katılımcıların az bir kısmı hariç diğerlerinin eski açılan bölümlerden mezun olduğu anlaşılmaktadır. Büyük bir çoğunluğu ifade eden %79,7'si lisans mezunudur. Katılımcıların kurumlarındaki pozisyonu 74,6'sı çalışan(kütüphaneci/arşivci) şeklindedir. Kamuda çalışanların oranı %89,2 ve kütüphanede çalışan oran %89,2'dir. Mezun olanların çoğu kendilerini genel bir ifade olan kütüphaneci ve arşivci olarak tanımlamaktadır. Katılımcıların %63,0'ü müfredatın yeterli olmadığını düşünmektedir.

5.2. Kütüphanecilik Mesleğine İlişkin Dersler

BBY Bölümü'nün en fazla çalışma alanı şüphesiz kütüphanecilik alanıdır. Bu nedenle kütüphanecilik alanı ile ilgili dersler diğer alanlara oranla daha önem arz etmektedir.

Meslek çalışanlarının, mesleğinin temel felsefesi ve sosyolojisini öğrenmesi, mesleği içselleştirmesi açısından önemlidir. Katılımcıların mesleki tecrübesine göre *Bilgi Felsefesi/Bilgi Sosyolojisi* derslerinin *gerekli* olup olmadığı düşüncesi Tablo 22'de gösterilmiştir.

Tablo 5.5:Bilgi Felsefesi/Bilgi Sosyolojisi

	Gerekli		**Kısmen Gerekli**		**Gereksiz**		**Fikrim Yok**		**Toplam**	
	N	**%**	**N**	**%**	**N**	**%**	**N**	**%**	**N**	**%**
5 yıl altı	*120*	*64,9*	*42*	*22,7*	*21*	*11,4*	*2*	*1,0*	**185**	**100**
5-10 yıl	*58*	*66,7*	*23*	*26,4*	*4*	*4,6*	*2*	*2,3*	**87**	**100**
10-15 yıl	*29*	*69,0*	*9*	*21,5*	*4*	*9,5*	-	-	**42**	**100**
15 yıl üstü	*42*	*75,0*	*10*	*17,9*	*4*	*7,1*	-	-	**56**	**100**
Toplam	**249**	**67,3**	**84**	**22,8**	**33**	**8,9**	**4**	**1,0**	**370**	**100**

Bulgular değerlendirildiğinde katılımcıların %67,3'ünün (249 kişi) *Bilgi Felsefesi/Bilgi Sosyolojisi* derslerinin *gerekli* olduğunu düşündüğü görülmektedir.

Mesleki tecrübesine göre değerlendirildiğinde, mesleki tecrübe arttıkça *Bilgi Felsefesi/Bilgi Sosyolojisi* derslerinin *gerekli* olduğu düşüncesi de artmaktadır. Mesleki tecrübe arttıkça bireyler mesleğini daha fazla tanıma fırsatına sahip olduğundan derslerin *gerekli* olduğuna inanmaktadır.

Her mesleğin çalışma koşulları farklıdır. Bazı meslekler riskli bazı meslekler risksiz olarak değerlendirilmektedir. BBY Mezunu olan bireylerin çalıştığı alanlar risksiz gibi gözükse de insan sağlığını tehdit edici unsurlar barındırmaktadır. Bu nedenle bilgi merkezleri tasarlanırken, iş sağlığı ve güvenliği dikkate alınarak mimarisi tasarlanmalıdır. Katılımcılara, *Bilgi Merkezleri Mimarisi/İş Sağlığı ve Güvenliği* derslerinin *gerekli* olup olmadığı fikri Tablo 23'te gösterilmiştir.

Tablo 5.6:Bilgi Merkezleri Mimarisi/İş Sağlığı ve Güvenliği

	Gerekli		**Kısmen Gerekli**		**Gereksiz**		**Fikrim Yok**		**Toplam**	
	N	**%**	**N**	**%**	**N**	**%**	**N**	**%**	**N**	**%**
Kamu	*251*	*78,0*	*65*	*20,1*	*-*	*-*	*6*	*1,9*	**322**	**100**
Özel	*32*	*66,7*	*13*	*27,1*	*-*	*-*	*3*	*6,2*	**48**	**100**
Toplam	**283**	**76,5**	**78**	**21,1**	**-**	**-**	**9**	**2,4**	**370**	**100**

Tablo incelendiğinde katılımcıların %76,5'nün (283 kişi) *Bilgi Merkezleri Mimarisi/İş Sağlığı ve Güvenliği* derslerini müfredatta olmasını düşündüğü görülmektedir. Her birey iş yerinde güvende olduğunu hissetmek ister. Şüphesiz güvenli ortamda çalışmak iş verimini artıracaktır. Bu nedenle katılımcılar yüksek oranda *Bilgi Merkezleri Mimarisi/İş Sağlığı ve Güvenliği* derslerinin gerekli olduğunu düşünmektedir. Kamu sektörünün %78,0'i özel sektörün ise 66,7'si *gerekli* görmüştür.

Günümüzde bilginin üretimi ve tüketimi sürekli katlanarak artmaktadır. Çoğu kullanıcı bilgi patlamasından dolayı doğru bilgiyi nasıl bulacağını ve kullanacağını bilmemektedir. Bilgi merkezleri, kullanıcılara doğru bilgiyi nasıl bulacağını ve kullanacağını öğretmekle yükümlüdür. Katılımcıların *Bilgi Okuryazarlığı/Bilgi Danışmanlığı* derslerinin *gerekli* olup olmadığı fikri Tablo 24'te gösterilmiştir.

Tablo 5.7:Bilgi Okuryazarlığı/Bilgi Danışmanlığı

	Gerekli		Kısmen Gerekli		Gereksiz		Fikrim Yok		Toplam	
	N	**%**	**N**	**%**	**N**	**%**	**N**	**%**	**N**	**%**
Kütüphane	*311*	*94,3*	*15*	*4,5*	*4*	*1,2*	-	-	**330**	**100**
Arşiv	*18*	*78,3*	*4*	*17,4*	*1*	*4,3*	-	-	**23**	**100**
Bilgi Teknolojileri	*15*	*100,0*	-	-	-	-	-	-	**15**	**100**
Diğer	*2*	*100,0*	-	-	-	-	-	-	**2**	**100**
Toplam	**346**	**93,5**	**19**	**5,1**	**5**	**1,4**	**-**	**-**	**370**	**100**

Tablo 24'e göre, katılımcıların %93,5'i (346 kişi) *Bilgi Okuryazarlığı/Bilgi Danışmanlığı* derslerinin *gerekli* olduğunu belirtmişlerdir. Kütüphanede çalışanların %94,3'si, arşivlerde çalışanların %78,3'ü, bilgi teknolojilerinde çalışanların %100,0'ü ve diğer alanlarda çalışanlarında %100,0'ü *gerekli* görmüştür. Katılımcıların %93,5'si *gerekli* olarak görmesi olumlu bir sonuçtur.

Kütüphaneyi oluşturan unsurlardan birisi de dermesidir. Kütüphanenin dermesinin düzensiz olması ve belirli standartlar çerçevesinde oluşturulmaması dermelere erişimi engellemektedir. Dermenin düzensiz olması, kullanıcıların dermelere erişimi engellemesinden dolayı sansür sorununu ortaya çıkarmaktadır. Katılımcıların *Bilginin Organizasyonu/Konu Başlıkları* derslerinin *gerekli* olup olmadığı fikri Tablo 25'te gösterilmiştir.

Tablo 5.8: Bilginin Organizasyonu/Konu Başlıkları

	N	**%**
Gerekli	*344*	*93,0*
Kısmen Gerekli	*20*	*5,4*
Gereksiz	*5*	*1,3*
Fikrim Yok	*1*	*0,3*
Toplam	**370**	**100**

Tablo 25'e bakıldığında *Bilginin Organizasyonu/Konu Başlıkları* derslerinin *gerekli* görenlerin oranı %93,0 (344 kişi) şeklindedir. Kütüphaneciliğin temeli olan

bu derslerin *gerekli* görülme oranının yüksek olması çalışanların kullanıcılara dermeyi belirli standartlar çerçevesinde kolay ulaştırma isteğinin göstergesidir.

Hizmet ettikleri amaçların farklı olmasından dolayı kütüphaneler çeşitlenmektedir. Bu nedenle farklı türdeki kütüphanelerde farklı hizmetler verilmektedir. Çeşitlenen hizmetlerden dolayı her kütüphane türünü detaylı anlatan derslerin olması gerekmektedir. Katılımcıların çalıştıkları alana göre *Kütüphane Türleri* dersinin *gerekli* olup olmadığı fikri Tablo 26'da gösterilmiştir.

Tablo 5.9: Kütüphane Türleri

	Gerekli		**Kısmen Gerekli**		**Gereksiz**		**Fikrim Yok**		**Toplam**	
	N	**%**	**N**	**%**	**N**	**%**	**N**	**%**	**N**	**%**
Kütüphane	*309*	*93,6*	*17*	*5,2*	*4*	*1,2*	-	-	**330**	**100**
Arşiv	*17*	*73,9*	*4*	*17,3*	*1*	*4,3*	*1*	*4,3*	**23**	**100**
Bilgi Teknolojileri	*9*	*60,0*	*3*	*20,0*	*3*	*20,0*	-	-	**15**	**100**
Diğer	*2*	*100,0*	-	-	-	-	-	-	**2**	**100**
Toplam	**337**	**91,0**	**24**	**6,5**	**8**	**2,2**	**1**	**0,3**	**370**	**100**

Tablo 26'ya bakıldığında, kütüphanede çalışanların %93,6'sı, arşivde çalışanların 73,9'u, bilgi teknolojilerinde çalışanların %60,0'ı ve diğer alanlarda çalışanların %100,0'ü *Kütüphane Türleri* dersinin *gerekli* olduğunu düşünmektedir. Genel olarak ise %91,0'i gerekli olarak görmektedir. Kütüphanede çalışanların kendi çalıştıkları kurumlara özgü bilgi ve birikiminin önemli olduğunun farkında oldukları anlaşılmaktadır. Arşiv ve bilgi teknolojileri çalışanlarında farklı türlerde çalışma alanlarının olmaması ve kütüphaneden başka bir yerde çalışması *gerekli* görme oranını düşürmektedir.

Kütüphaneler hizmetleri gereği birçok iş ve işlem yapmak zorundadırlar. Bu işlemler bilgisayarların icadından önce el yordamı ile yapılmıştır. Fakat bilgisayarın icadı ile bu iş ve işlemler bilgisayar ortamında yapılmaya başlanmıştır. Bu iş ve işlemler bilgisayarlarda çeşitli programlar olan kütüphane otomasyon sistemleri ile daha basit ve hızlı bir şekilde gerçekleşmektedir. Katılımcıların

çalıştıkları alana göre *Kütüphane Otomasyonu* dersinin *gerekli* olup olmadığı fikri Tablo 27'de gösterilmiştir.

Tablo 5.10:Kütüphane Otomasyonu

	Gerekli		**Kısmen Gerekli**		**Gereksiz**		**Fikrim Yok**		**Toplam**	
	N	**%**	**N**	**%**	**N**	**%**	**N**	**%**	**N**	**%**
Kütüphane	*321*	*97,3*	*8*	*2,4*	*1*	*0,3*	-	-	**330**	**100**
Arşiv	*20*	*87,0*	*1*	*4,3*	*1*	*4,3*	*1*	*4,4*	**23**	**100**
Bilgi Teknolojileri	*13*	*86,7*	-	-	*2*	*13,3*	-	-	**15**	**100**
Diğer	*2*	*100,0*	-	-	-	-	-	-	**2**	**100**
Toplam	**356**	**96,2**	**9**	**2,4**	**4**	**1,1**	**1**	**0,3**	**370**	**100**

Tablo 27'ye göre *Kütüphane Otomasyonu* dersini, kütüphanede çalışanların %97,3'ü, arşivde çalışanların 87,0'si, bilgi teknolojilerinde çalışanların %86,7'si ve diğer alanlarda çalışanların %100,0'ü *gerekli* görmektedir. Genel olarak tüm alanlarda *gerekli* görülme oranı yüksek çıkmaktadır. Bunun nedeni kütüphane ve arşivlerde çalışanların işlerini kolaylaştırmasıdır. Bilgi teknolojilerinde çalışanların ise oranın yüksek çıkması, kütüphane otomasyonu pazarlamaları veya kütüphane otomasyonu ile ilgili işler yapması olarak açıklanabilir.

Her disiplinin kendine özgü bilgi birikimi olsa da bazı disiplinlerin bilgi birikimi fazladır. Bu disiplinlerle ilgili kütüphanecilik hizmeti bu disipline özgü olmalıdır. Temel kaynak tanıtımı, hizmetlerin geliştirmesi ve bilgiye erişimleri bu alanlara özgü olmalıdır. Katılımcıların kurumlarındaki pozisyonlarına göre *Tıp Kütüphaneciliği/Hukuk Kütüphaneciliği* dersinin *gerekli* olup olmadığı fikri Tablo 28'de gösterilmiştir.

Tablo 5.11:Tıp Kütüphaneciliği/Hukuk Kütüphaneciliği

	Gerekli		Kısmen Gerekli		Gereksiz		Fikrim Yok		Toplam	
	N	**%**	**N**	**%**	**N**	**%**	**N**	**%**	**N**	**%**
Yönetici	*34*	*48,6*	*32*	*45,7*	*4*	*5,7*	-	-	**70**	**100**
Çalışan(Kütüphaneci/Arşivci)	*161*	*58,3*	*87*	*31,5*	*25*	*9,1*	*3*	*1,1*	**276**	**100**
Öğretim Görevlisi	*11*	*73,4*	*2*	*13,3*	*2*	*13,3*	-	-	**15**	**100**
Diğer	*8*	*88,9*	*1*	*11,1*	-	-	-	-	**9**	**100**
Toplam	**214**	**57,8**	**122**	**33,0**	**31**	**8,4**	**3**	**0,8**	**370**	**100**

Tablo incelendiğinde *Tıp Kütüphaneciliği/Hukuk Kütüphaneciliği* derslerinin, yönetici pozisyonunda çalışanların %48,6'sı, çalışan(kütüphaneci/arşivci) pozisyonunda bulunanların %58,3'ü, öğretim görevlisi pozisyonunda çalışanların %73,4'ü ve diğer pozisyonunda çalışanların %88,9'u *gerekli* olduğunu düşünmektedir. Öğretim görevlilerinin yüksek lisans mezunu ya da hala okuyor olması özel kütüphaneciliğe önem göstermesinin sebebidir. Yönetici pozisyonundakilerin oranını az çıkmasının nedeni idari işlemlerle ilgili olmasıdır.

5.3. Arşivcilik Mesleğine İlişkin Dersler

BBY disiplinin diğer bir çalışma alanı arşivciliktir. Temelde kütüphanecilik mesleği ile aynı gibi gözükse de farklı iki disiplindir. Arşivciliğin kendine özgü bilgi birikimi mevcuttur.

Bilimsel ve kültürel mirasın gelecek kuşaklara aktarılması son derece önemlidir. Arşiv belgelerini koruyarak gelecek kuşaklara aktarılmasının en kolay yolu ise arşiv malzemelerin dijitalleştirilmesidir. Katılımcıların *Bilimsel ve Kültürel Mirasın Dijitalleştirilmesi/Dijitalleştirme Uygulamaları* derslerinin *gerekli* olup olmadığı fikri Tablo 29'da gösterilmiştir.

Tablo 5.12:Bilimsel ve Kültürel Mirasın Dijitalleştirilmesi/Dijitalleştirme Uygulamaları

	N	%
Gerekli	*317*	*85,7*
Kısmen Gerekli	*43*	*11,6*
Gereksiz	*8*	*2,2*
Fikrim Yok	*2*	*0,5*
Toplam	**370**	**100**

Tablo 29'a göre *Bilimsel ve Kültürel Mirasın Dijitalleştirilmesi/Dijitalleştirme Uygulamaları* derslerini katılımcıların %85,7'si *gerekli* ve sadece %2,2'si *gereksiz* olarak görmektedir. Bu durum BBY Bölümünden mezun olan bireylerin kültürel mirasa önem verdikleri ve mesleğin temellerinden biri olan bilgi kaynaklarını korumaya çalıştıklarının göstergesidir.

Kurumlar yaptıkları iş ve işlemleri kayıt altına tutabilmek için sürekli belge üretmektedirler. Bu belgeler fiziksel ortamda üretildiğinde çok kâğıt israfı olmaktadır. Elektronik belge yönetimi sistemleri sayesinde kâğıt ve zaman gibi unsurlardan tasarruf edilmektedir. Katılımcıların çalıştıkları alana göre *Elektronik Belge Yönetimi Sistemleri* dersinin *gerekli* olup olmadığı fikri Tablo 30'da gösterilmiştir.

Tablo 5.13:Elektronik Belge Yönetim Sistemleri

	Gerekli		**Kısmen Gerekli**		**Gereksiz**		**Fikrim Yok**		**Toplam**	
	N	**%**	**N**	**%**	**N**	**%**	**N**	**%**	**N**	**%**
Kütüphane	*311*	*94,2*	*18*	*5,5*	*1*	*0,3*	-	-	**330**	**100**
Arşiv	*20*	*87,0*	-	-	*3*	*13,0*	-	-	**23**	**100**
Bilgi Teknolojileri	*13*	*86,7*	*1*	*6,7*	*1*	*6,6*	-	-	**15**	**100**
Diğer	*2*	*100,0*	-	-	-	-	-	-	**2**	**100**
Toplam	**346**	**93,5**	**19**	**5,1**	**5**	**1,4**	**-**	**-**	**370**	**100**

Tabloya bakıldığında katılımcıların *Elektronik Belge Yönetimi Sistemleri* dersini, kütüphanede çalışanların %94,2'si, arşivde çalışanların 87,0'si, bilgi teknolojilerinde çalışanların %86,7'si ve diğer alanlarda çalışanların %100,0'ü

gerekli görmektedir. Genel olarak tüm çalışanların %93,5'i *gerekli* görmektedir. BBY Bölümü mezunlarının iş yerlerinde elektronik belge yönetimi sistemlerine bakması beklenmektedir. Çalışanların bunun farkında olup bu dersleri *gerekli* görmesi olağandır.

Osmanlı Devleti geniş toprakları neticesinde hem bürokratik hem diplomatik olarak birçok belge üretmekteydi. Bu belgeler tarihimiz açısından en değerli arşiv kaynaklarıdır. Bu nedenle Osmanlı Devleti'nin ürettiği belgelerin analizini yapmak ve değerlendirmek son derece önemlidir. Katılımcıların kurum statüsüne göre *Osmanlı Belgelerin Analizi ve Değerlendirilmesi* dersinin gerekli olup olmadığı fikri Tablo 31'de gösterilmiştir.

Tablo 5.14:Osmanlı Belgelerinin Analizi ve Değerlendirilmesi

	Gerekli		**Kısmen Gerekli**		**Gereksiz**		**Fikrim Yok**		**Toplam**	
	N	**%**	**N**	**%**	**N**	**%**	**N**	**%**	**N**	**%**
Kamu	*199*	*61,8*	*92*	*28,6*	*28*	*8,7*	*3*	*0,9*	**322**	**100**
Özel	*22*	*45,8*	*17*	*35,4*	*9*	*18,8*	-	-	**48**	**100**
Toplam	**221**	**59,7**	**109**	**29,5**	**37**	**10,0**	**3**	**0,8**	**370**	**100**

Tablo 31'e göre katılımcıların *Osmanlı Belgelerin Analizi ve Değerlendirilmesi dersini*, kamuda çalışanların %61,8'i, özelde çalışanların ise %45,8'i *gerekli* görmektedir. Özelde çalışanların çoğunun kütüphane ve bilgi teknolojilerinde çalışması, gerekli görme durumunu düşürmektedir. Özellikle kamuda çalışanların arşiv sektöründe olması özele göre *gerekli* görme durumunu arttırmıştır.

Türkiye'de arşivlerin çoğunu Osmanlı belgeleri oluşturmaktadır. Bu belgeleri tasnif edebilmek için şüphesiz Osmanlıca bilmek gerekmektedir. Osmanlıcanın yanında içerisinde birçok belgede Farsça olabilmektedir. Bu nedenle Farsçanın öğretilmesi arşivler için önemlidir. Katılımcıların kurum statüsüne göre *Osmanlıca/Farsça* dersinin *gerekli* olup olmadığı fikri Tablo 32'de gösterilmiştir.

Tablo 5.15:Osmanlıca/Farsça

	Gerekli		Kısmen Gerekli		Gereksiz		Fikrim Yok		Toplam	
	N	**%**	**N**	**%**	**N**	**%**	**N**	**%**	**N**	**%**
Kamu	*192*	*59,6*	*101*	*31,4*	*24*	*7,5*	*5*	*1,5*	**322**	**100**
Özel	*20*	*41,7*	*18*	*37,5*	*10*	*20,8*	*-*	*-*	**48**	**100**
Toplam	**212**	**57,2**	**119**	**32,2**	**34**	**9,2**	**5**	**1,4**	**370**	**100**

Tablo 32 incelendiğinde katılımcıların *Osmanlıca/Farsça* dersini, kamuda çalışanların 59,6'sı, özelde çalışanların ise 41,7'si *gerekli* olduğunu düşünmektedir. Genel olarak bakıldığında ise 57,2'ü *gerekli* gördüğü anlaşılmaktadır. Osmanlıcanın Arap harfleri ile yazılması, okunulmasını ve anlaşılmasını zorlaştırmaktadır. Özel ilgi ve beceri gerektiren Osmanlıca ve Farsça dersleri bu nedenle diğer derslere oranla *gerekli* görme oranı düşük çıkmıştır.

Kurumlar arası iletişim, yazışma ile olmaktadır. Kurumlar birbiri ile haberleşmek veya bilgi alışverişi yapmak için aralarında yazı alıp göndermektedir. Yazılar konusuna göre çeşitli olabilmektedir. Bu yazılar belirli kurallar içerisinde olmaktadır. Bu yazıları belge niteliğinde saklamak çok önemlidir. Katılımcıların çalıştıkları alana göre *Yazışma ve Dosyalama Sistemleri* dersinin *gerekli* olup olmadığı fikri Tablo 33'te gösterilmiştir.

Tablo 5.16:Yazışma ve Dosyalama Sistemleri

	Gerekli		Kısmen Gerekli		Gereksiz		Fikrim Yok		Toplam	
	N	**%**	**N**	**%**	**N**	**%**	**N**	**%**	**N**	**%**
Kütüphane	*290*	*87,9*	*37*	*11,2*	*2*	*0,6*	*1*	*0,3*	**330**	**100**
Arşiv	*16*	*69,6*	*2*	*8,7*	*5*	*21,7*	*-*	*-*	**23**	**100**
Bilgi Teknolojileri	*12*	*80,0*	*1*	*6,7*	*2*	*13,3*	*-*	*-*	**15**	**100**
Diğer	*2*	*100,0*	*-*	*-*	*-*	*-*	*-*	*-*	**2**	**100**
Toplam	**320**	**86,5**	**40**	**10,8**	**9**	**2,4**	**1**	**0,3**	**370**	**100**

Tabloya 33'e göre katılımcıların *Yazışma ve Dosyalama Sistemleri* dersini, kütüphanede çalışanların %87,9'u, arşivde çalışanların 69,6'sı, bilgi teknolojilerinde çalışanların %80,0'ni ve diğer alanlarda çalışanların %100,0'ü

gerekli görmektedir. Çoğu kütüphane çalışanının aynı zamanda idare işlerde görev alması resmi yazışma ve sonraki işlemlerini bilmelerini gerektirmektedir. Bu nedenle kütüphane çalışanlarının çoğu *Yazışma ve Dosyalama Sistemleri* dersini *gerekli* görmektedir.

5.4. Bilgi Teknolojilerine İlişkin Dersler

BBY disiplinin yeni sayılabilecek çalışma alanı bilgi teknolojileri alanıdır. Artan bilgi miktarı nedeniyle bilginin yönetilmesi zorlaşmıştır. Bu nedenle teknolojinin yardımıyla bilgi yönetimi kolaylaşmaktadır. Bilgi profesyonelleri için bilgi teknolojileri dersleri son derece önem arz etmektedir.

Bilgisayarların yaygınlaşması ve bilgisayarlarda verilerin hızlı, kolay ve ucuz bir şekilde korunup ihtiyaç halinde hemen kullanılması nedeniyle verilerin çoğu bilgisayarda saklanmaktadır. Fakat verilerin bilgisayarlarda saklanması bilgi güvenliği sorununu ortaya çıkarmaktadır. Katılımcıların çalıştıkları alana göre *Bilgi Güvenliği ve Veri Korunması* dersinin *gerekli* olup olmadığı fikri Tablo 34'te gösterilmiştir.

Tablo 5.17:Bilgi Güvenliği ve Veri Korunması

	Gerekli		**Kısmen Gerekli**		**Gereksiz**		**Fikrim Yok**		**Toplam**	
	N	**%**	**N**	**%**	**N**	**%**	**N**	**%**	**N**	**%**
Kütüphane	*313*	*94,9*	*14*	*4,2*	*3*	*0,9*	-	-	**330**	**100**
Arşiv	*19*	*82,6*	*2*	*8,7*	*2*	*8,7*	-	-	**23**	**100**
Bilgi Teknolojileri	*15*	*100,0*	-	-	-	-	-	-	**15**	**100**
Diğer	*2*	*100,0*	-	-	-	-	-	-	**2**	**100**
Toplam	**349**	**94,3**	**16**	**4,3**	**5**	**1,4**	**-**	**-**	**370**	**100**

Tablo incelendiğinde katılımcıların *Bilgi Güvenliği ve Veri Korunması* dersini, kütüphanede çalışanların %94,9'i, arşivde çalışanların 82,6'sı, bilgi teknolojilerinde çalışanların %100'ü ve diğer alanlarda çalışanların %100,0'ü *gerekli* görmektedir. Katılımcıların büyük çoğunluğu *Bilgi Güvenliği ve Veri Korunması* dersini *gerekli* görmektedir. Arşiv alanında çalışan katılımcıların

genellikle basılı kaynaklarla çalışmasından dolayı diğerlerine oranla düşük çıkmaktadır.

Bilginin önemi ve miktarı günümüz bilgi toplumunda sürekli artmaktadır. Bilgiye istenilen anda ulaşılabilmesi günümüzde önem arz etmektedir. Bu nedenle bilgisayarların yardımıyla bilgi sistemleri kurulup yönetilmesi bilgi profesyonellerinin görevi haline gelmiştir. Katılımcıların çalıştıkları alana göre *Bilgi Sistemleri* dersinin *gerekli* olup olmadığı fikri Tablo 35'te gösterilmiştir.

Tablo 5.18:Bilgi Sistemleri

	Gerekli		**Kısmen Gerekli**		**Gereksiz**		**Fikrim Yok**		**Toplam**	
	N	**%**	**N**	**%**	**N**	**%**	**N**	**%**	**N**	**%**
Kütüphane	*239*	*72,4*	*72*	*21,8*	*13*	*3,9*	*6*	*1,9*	**330**	**100**
Arşiv	*14*	*60,9*	*5*	*21,7*	*4*	*17,4*	-	-	**23**	**100**
Bilgi Teknolojileri	*13*	*86,7*	*2*	*13,3*	-	-	-	-	**15**	**100**
Diğer	*2*	*100,0*	-	-	-	-	-	-	**2**	**100**
Toplam	**268**	**72,4**	**79**	**21,4**	**17**	**4,6**	**6**	**1,6**	**370**	**100**

Tabloya 35'e göre katılımcıların *Bilgi Sistemleri* dersini, kütüphanede çalışanların %72,4'ü, arşivde çalışanların 60,9'u, bilgi teknolojilerinde çalışanların %86,7'si ve diğer alanlarda çalışanların %100,0'ü *gerekli* görmektedir. Bilgi teknolojilerinde çalışan katılımcıların genellikle bilgi sistemleri pazarlaması ve kütüphanede çalışan katılımcıların bu sistemleri kullanması arşivde çalışan katılımcılara göre yüksek çıkmasının nedenidir.

Büyük miktardaki bilgiyi depolamanın yanında bu bilgileri istenilen anda bulmakta önem arz etmektedir. Bilgi sistemlerinden bilgileri geri çağırırken istenilen bilgiyi bulmak için birtakım işlemler gerekmektedir. Bu işlemler sayesinde istenilen bilgiyi daha hızlı ve doğru bir şekilde bulabilmek mümkün olacaktır. Katılımcıların *Bilgiye Erişim* dersinin *gerekli* olup olmadığı fikri Tablo 36'da gösterilmiştir.

Tablo 5.19:Bilgiye Erişim

	Gerekli		Kısmen Gerekli		Gereksiz		Fikrim Yok		Toplam	
	N	**%**	**N**	**%**	**N**	**%**	**N**	**%**	**N**	**%**
Kütüphane	*305*	*92,4*	*17*	*5,2*	*5*	*1,5*	*3*	*0,9*	**330**	**100**
Arşiv	*19*	*82,7*	*1*	*4,3*	*3*	*13,0*	-	-	**23**	**100**
Bilgi Teknolojileri	*14*	*93,3*	*1*	*6,7*	-	-	-	-	**15**	**100**
Diğer	*2*	*100,0*	-	-	-	-	-	-	**2**	**100**
Toplam	**340**	**91,9**	**19**	**5,1**	**8**	**2,2**	**3**	**0,8**	**370**	**100**

Tablo 36'ya bakıldığında katılımcıların %91,9'u *gerekli*, %5,1'i *kısmen gerekli*, %2,2'si *gereksiz* ve %0,8'inin ise *fikrinin olmadığı* görülmektedir. Çalışma alanlarına göre bakıldığında kütüphanede çalışanların %92,4'ü, arşivde çalışanların %82,7'sı, bilgi teknolojilerinde çalışanların %93,3'ü ve diğer alanlarda çalışanların %100,0'ü *gerekli* görmektedir. Arşivde çalışanlar genellikle dermesini korumak hali içindedir. Bu nedenle diğer alanlara göre *gerekli* görme oranı düşüktür.

Günümüzde çoğu resmi kurumlar işlemlerini elektronik olarak gerçekleşmektedir. Bu durum zaman ve kâğıt tasarrufu açısından kurumlar için önemlidir. Ayrıca vatandaşlar açısından zamandan büyük tasarruf olmaktadır. Katılımcıların *E-Devlet Uygulamaları* derslerinin *gerekli* olup olmadığı fikri Tablo 37'de gösterilmiştir.

Tablo 5.20:E-Devlet Uygulamaları

	N	**%**
Gerekli	*259*	*70,0*
Kısmen Gerekli	*73*	*19,7*
Gereksiz	*28*	*7,6*
Fikrim Yok	*10*	*2,7*
Toplam	**370**	**100**

Tablo 37'ye bakıldığında katılımcıların, %70,0'i *gerekli*, %19,7'si *kısmen*, %7,6'sı *gereksiz* ve %2,7'inin ise *fikrinin olmadığı* görülmektedir. Kütüphane ve arşiv

işlemlerinin bazıları e devlet üzerinden olması katılımcıların çoğunun *E-Devlet Uygulamaları* dersinin *gerekli* görmesinin sağlamıştır.

Günümüzde bilgi, basılı kaynaklardan ziyade elektronik kaynaklarda saklanmaktadır. Bilginin elektronik kaynaklardan daha hızlı bulanabilmesi bunun temel nedenlerindendir. Bu elektronik kaynaklarının düzenli olabilmesi için veri tabanlarına ihtiyaç duyulmaktadır. Katılımcıların *Veri Tabanı* derslerinin *gerekli* olup olmadığı fikri Tablo 38'de gösterilmiştir.

Tablo 5.21: Veri Tabanı

	Gerekli		**Kısmen Gerekli**		**Gereksiz**		**Fikrim Yok**		**Toplam**	
	N	**%**	**N**	**%**	**N**	**%**	**N**	**%**	**N**	**%**
Yönetici	*48*	*68,6*	*19*	*27,1*	*3*	*4,3*	-	-	**70**	**100**
Çalışan(Kütüphaneci/Arşivci)	*224*	*81,2*	*38*	*13,8*	*12*	*4,3*	*2*	*0,7*	**276**	**100**
Öğretim Görevlisi	*13*	*86,7*	*1*	*6,7*	*1*	*6,6*	-	-	**15**	**100**
Diğer	*8*	*88,9*	*1*	*11,1*	-	-	-	-	**9**	**100**
Toplam	**293**	**79,3**	**59**	**15,9**	**16**	**4,3**	**2**	**0,5**	**370**	**100**

Tablo incelendiğinde *Veri Tabanı* dersini, yönetici pozisyonunda çalışanların %68,6'sı, çalışan (kütüphaneci/arşivci) pozisyonunda çalışanlarının %81,2'si, öğretim görevlisi pozisyonunda çalışanlarının %86,7'si ve diğer pozisyonunda çalışanların %88,9'u *gerekli* olduğunu düşünmektedir. Yönetici pozisyonundaki kişilerin *gerekli* görme oranı düşüktür. Bunun nedeni ise yönetici pozisyonlarındaki kişilerin daha çok idari işlerle uğraşmasıdır.

5.5. Ortak Olan Dersler

Bilgi profesyonelleri aldığı dersler doğrultusunda birçok alanda iş imkânı bulabilmektedir. Bunlar temelde kütüphanecilik, arşivcilik ve bilgi teknolojileridir. Bu alanlar farklı birer alan olmasına karşın bilgi profesyonelliği disiplinin temelleridir. Bu nedenle bu alanları ilgilendiren temel ortak dersler mevcuttur.

Her disiplinin kendine özgü bilgi birikimi olabilmektedir. Bilgi birikiminden doğan disipline özgü bazı terimler mevcuttur. Bu terimleri öğrencilere aktarmak önemlidir. Öğrenciler bu terimleri öğrendikleri takdirde disiplini iyi bir şekilde anlayabileceklerdir. Katılımcıların çalıştıkları alana göre *Arşivcilik ve Kütüphanecilik Terminolojisi* dersinin *gerekli* olup olmadığı fikri Tablo 39'da gösterilmiştir.

Tablo 5.22: Arşivcilik ve Kütüphanecilik Terminolojisi

	Gerekli		**Kısmen Gerekli**		**Gereksiz**		**Fikrim Yok**		**Toplam**	
	N	**%**	**N**	**%**	**N**	**%**	**N**	**%**	**N**	**%**
Kütüphane	*312*	*94,5*	*16*	*4,8*	*2*	*0,7*	-	-	**330**	**100**
Arşiv	*20*	*87,0*	*3*	*13,0*	-	-	-	-	**23**	**100**
Bilgi Teknolojileri	*12*	*80,0*	*1*	*6,7*	*2*	*13,3*	-	-	**15**	**100**
Diğer	*2*	*100,0*	-	-	-	-	-	-	**2**	**100**
Toplam	**346**	**93,5**	**20**	**5,4**	**4**	**1,1**	**-**	**-**	**370**	**100**

Tablo 39'a göre katılımcıların *Arşivcilik ve Kütüphanecilik Terminolojisi* dersini, kütüphanede çalışanların %94,5'i, arşivde çalışanların 87,0'si, bilgi teknolojilerinde çalışanların %80,0'ni ve diğer alanlarda çalışanların %100,0'ü *gerekli* görmektedir. Katılımcıların çalışma hayatlarında karşılaştıkları terimleri derste görmesi, çalışma hayatlarını kolaylaştırmaktadır. Bu nedenle katılımcıların büyük çoğunluğu *Arşivcilik ve Kütüphanecilik Terminolojisi* dersini *gerekli* görmektedir.

İster kamu ister özel sektör olsun kurumlar, kendilerini tanıttıkça kullanımları artmaktadır. Kütüphaneler, kâr amacı gütmeyen kurumlar olması nedeniyle kendilerini tanıtmaya daha fazla özen göstermelidirler. Özel üniversiteler veya özel okullarda kütüphaneler, üniversitelerin veya okulların tercihinde önemli roller oynayabilmektedir. Katılımcıların kurumlarındaki pozisyonlarına göre *Bilgi Merkezleri Pazarlaması ve Hakla İlişkiler* dersinin *gerekli* olup olmadığı fikri Tablo 40'da gösterilmiştir.

Tablo 5.23:Bilgi Merkezleri Pazarlaması ve Hakla İlişkiler

	Gerekli		Kısmen Gerekli		Gereksiz		Fikrim Yok		Toplam	
	N	**%**	**N**	**%**	**N**	**%**	**N**	**%**	**N**	**%**
Yönetici	*65*	*92,9*	*3*	*4,3*	*2*	*2,8*	-	-	**70**	**100**
Çalışan(Kütüphaneci/Arşivci)	*227*	*82,2*	*37*	*13,4*	*8*	*2,9*	*4*	*1,5*	**276**	**100**
Öğretim Görevlisi	*9*	*60,0*	*6*	*40,0*	-	-	-	-	**15**	**100**
Diğer	*9*	*100,0*	-	-	-	-	-	-	**9**	**100**
Toplam	**310**	**83,3**	**46**	**12,9**	**10**	**2,7**	**4**	**1,1**	**370**	**100**

Tablo incelendiğinde *Bilgi Merkezleri Pazarlaması ve Hakla İlişkiler* dersinin, yönetici pozisyonunda çalışanların %92,9'u, çalışan (kütüphaneci/arşivci) pozisyonunda çalışanlarının %82,2'si, öğretim görevlisi pozisyonunda çalışanlarının %60'ı ve diğer pozisyonunda çalışanların %100,0'ü *gerekli* olduğunu düşünmektedir. Yönetici, çalışan (kütüphaneci/arşivci) ve diğer pozisyonlarındaki katılımcılar öğretim görevlisine göre yüksek oranda *gerekli* görmektedir. Yöneticiler kurumlarının daha fazla kullanıcıya sahip olmasını istemektedir.

Kurum ve kuruluşlar yaptıkları iş ve sorumlu oldukları alanlarla ilgili sürekli bilgi üretir ve var olan bilgilerle bu bilgileri ellerinde tutarlar. Bu bilgiler bazen kamuya açık bazen gizli olabilmektedir. Bu gibi durumlar yasayla düzenlenmiştir. Yasal düzenlemeleri bilmek çalışanlar açısından son derece önemlidir. Katılımcıların kurum statüsüne göre *Bilgi Mevzuatı* dersinin *gerekli* olup olmadığı fikri Tablo 41'de gösterilmiştir.

Tablo 5.24:Bilgi Mevzuatı

	Gerekli		Kısmen Gerekli		Gereksiz		Fikrim Yok		Toplam	
	N	**%**	**N**	**%**	**N**	**%**	**N**	**%**	**N**	**%**
Kamu	*275*	*85,4*	*39*	*12,1*	*6*	*1,9*	*2*	*0,6*	**322**	**100**
Özel	*33*	*68,8*	*12*	*25,0*	*2*	*4,2*	*1*	*2,0*	**48**	**100**
Toplam	**308**	**83,2**	**51**	**13,8**	**8**	**2,2**	**3**	**0,8**	**370**	**100**

Tablo 41 incelendiğinde katılımcıların *Bilgi Mevzuatı* dersini, kamuda çalışanların 85,4'ü, özelde çalışanların ise 68,8'i *gerekli* olduğunu düşünmektedir. Genel olarak bakıldığında ise 83,2'si *gerekli* gördüğü anlaşılmaktadır. Kamu sektöründe çalışanların özel sektörde çalışanlara göre yaptıkları işler daha fazla mevzuatlar çerçevesinde yapılmaktadır. Bu durum kamu çalışanlarının daha fazla sorumluluk sahibi olmasını sağlamıştır. Kamuda sorumluluktan doğan yaptırımlar özel göre fazla olabilmektedir. Bu nedenle kamuda çalışanlar özelde çalışanlara göre *Bilgi Mevzuatı* dersini daha fazla *gerekli* görmektedir.

Bir mesleğin öğretilmesi için yapılması gereken ilk şey mesleğin temel alanlarını öğrencilere öğretmektir. Bu nedenle öğrencilere lisans eğitimin başında bölümün temel prensiplerini ve çalışma alanlarını aktaracak bir dersin olması öğrencilerin en baştan mesleği tanımasına fayda sağlayacaktır. Katılımcıların *Bilgi ve Belge Yönetimine Giriş* dersinin *gerekli* olup olmadığı fikri Tablo 42'de gösterilmiştir.

Tablo 5.25:Bilgi ve Belge Yönetimine Giriş

	N	**%**
Gerekli	*337*	*91,1*
Kısmen Gerekli	*27*	*7,3*
Gereksiz	*4*	*1,1*
Fikrim Yok	*2*	*0,5*
Toplam	**370**	**100**

Tablo 42'ye bakıldığında katılımcıların %91,1'i *gerekli*, %7,3'ü *kısmen gerekli,* %1,1'i *gereksiz* ve %0,5'inin ise *fikrinin olmadığı* görülmektedir. Hayatının uzun bir vaktini harcayacağı mesleği en başından öğrenmesi tüm çalışanlar için önemlidir. Bu

nedenle katılımcıların büyük çoğunluğu *Bilgi ve Belge Yönetimine Giriş* dersini *gerekli* görmektedir.

Bilimsel bilgi üretiminin ve tüketiminin en fazla olduğu yerler şüphesiz üniversitelerdir. Öğrencilerin akademik yazıyı öğrenebilmeleri için bitirme tezi yazması gerekmektedir. Bu sayede ileride akademik kariyer düşünen birisi için kolaylık olacaktır. Katılımcıların öğrenim durumuna göre *Bitirme Tezi* dersinin *gerekli* olup olmadığı fikri Tablo 43'de gösterilmiştir.

Tablo 5.26:Bitirme Tezi

	Gerekli		**Kısmen Gerekli**		**Gereksiz**		**Fikrim Yok**		**Toplam**	
	N	**%**	**N**	**%**	**N**	**%**	**N**	**%**	**N**	**%**
Lisans	*130*	*44,1*	*95*	*32,2*	*62*	*21,0*	*8*	*2,7*	**295**	**100**
Yüksek Lisans	*33*	*52,4*	*20*	*31,7*	*10*	*15,9*	-	-	**63**	**100**
Doktora	*10*	*83,3*	-	-	*2*	*16,7*	-	-	**12**	**100**
Toplam	**173**	**46,8**	**115**	**31,0**	**74**	**20,0**	**8**	**2,2**	**370**	**100**

Tablo 43'e bakıldığında katılımcıların *Bitirme Tezi* dersini, lisans mezunu olanların %44,1'i, yüksek lisans mezunu olanların 52,4'ü ve doktora mezunların %83,3'ü *gerekli* görmektedir. Lisans mezunlarında akademik kariyer düşünenlerin oranı düşük olduğundan dolayı *Bitirme Tezi* dersini gerekli görme oranı düşüktür. Doktora mezunu olanların, yüksek lisans ve doktora tezi yazmalarından dolayı dersi *gerekli* görme oranı yüksektir.

İnsanlar bir arada mutlu ve huzurlu yaşayabilmeleri için birtakım kurallar mevcuttur. Bir işyerinde de çalışanların mesleğine özgü kuralları mevcuttur. Bilgi profesyonelliği mesleğinin de kendine özgü mesleki etiği bulunmaktadır. Bu sayede çalışanlar kendi aralarında, kullanıcılara karşı sorumluluk sahibi olurlar. Katılımcıların *Mesleki Etik* dersinin *gerekli* olduğu olup olmadığı fikri Tablo 44'de gösterilmiştir.

Tablo 5.27:Mesleki Etik

	N	%
Gerekli	*343*	*92,7*
Kısmen Gerekli	*24*	*6,5*
Gereksiz	*3*	*0,8*
Fikrim Yok	-	-
Toplam	**370**	**100**

Tablo 44'e göre *Mesleki Etik* dersini katılımcıların, %92,7'si *gerekli*, %6,5'i *kısmen gerekli*, %0,8'i *gereksiz* görmektedir. Katılımcıların büyük bir çoğunluğunun mesleki etik dersini *gerekli* görmesi, katılımcıların kullanıcılara karşı sorumluluk sahibi olduğunun göstergesidir. Buradan anlaşılacağı üzere bilgi profesyonelleri mesleki etik ilkelerin öneminin bilincindedirler.

Meslek olarak diğer ülkelerde olup biteni anlayabilmek için İngilizce öğrenmek zorunluluk haline gelmiştir. Çalışanlar İngilizce sayesinde meslekleri hakkında meydana gelen yeni gelişmelerden haberdar olabilmektedir. Katılımcıların çalıştıkları alana göre *Mesleki İngilizce/Akademik İngilizce* dersini *gerekli* olup olmadığı fikri Tablo 45'te gösterilmiştir.

Tablo 5.28:Mesleki İngilizce/Akademik İngilizce

	Gerekli		Kısmen Gerekli		Gereksiz		Fikrim Yok		Toplam	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Kütüphane	*248*	*75,2*	*67*	*20,3*	*15*	*4,5*	-	-	**330**	**100**
Arşiv	*16*	*69,6*	*3*	*13,0*	*3*	*13,0*	*1*	*4,4*	**23**	**100**
Bilgi Teknolojileri	*15*	*100,0*	-	-	-	-	-	-	**15**	**100**
Diğer	*2*	*100,0*	-	-	-	-	-	-	**2**	**100**
Toplam	**281**	**75,9**	**70**	**18,9**	**18**	**4,9**	**1**	**0,3**	**370**	**100**

Tablo 45'ya göre katılımcıların *Mesleki İngilizce/Akademik İngilizce*, kütüphanede çalışanların %75,2'si, arşivde çalışanların 69,6'sı, bilgi teknolojilerinde çalışanların %100,0'ü ve diğer alanlarda çalışanların %100,0'ü *gerekli* görmektedir. Arşivde çalışanların genellikle Osmanlıca ile ilgili işlerinin olması *gerekli* görme oranını düşürmektedir. Bilgi teknolojileri ve diğer alanlarda çalışanlarının genellikle veri

tabanları ve bilgisayarlarla işlerinin olması *Mesleki İngilizce/Akademik İngilizce* dersini *gerekli* görme oranını %100,0'e çıkarmıştır.

Bireyler mesleklerine başlamadan önce mesleğinin çalışma ortamını, çalışma koşullarını ve olası zorlukları görebilmesi için iş alanlarında çalışması gerekmektedir. Staj sayesinde öğrenciler eğitim de gördükleri teorik bilgileri pratikte görme imkânını yakalamaktadır. Katılımcıların *Staj* dersinin gerekli olup olmadığı fikri Tablo 46'da gösterilmiştir.

Tablo 5.29:Staj

	N	**%**
Gerekli	*352*	*95,1*
Kısmen Gerekli	*11*	*3,0*
Gereksiz	*7*	*1,9*
Fikrim Yok	-	-
Toplam	**370**	**100**

Tabloya bakıldığında *Staj* dersini katılımcıların, %95,1'i *gerekli*, %3,0'ü *kısmen gerekli* ve %1,9'u *gereksiz* olarak görmektedir. Katılımcıların büyük bir çoğunluğu staj dersini gerekli görmektedir. Çalışan bireylerin mesleklerine başladıklarında yabancılık çekmediklerini staja bağladıklarından dolayı gerekli görme oranı yüksek çıkmıştır.

Katılımcılara anket sonunda "listede olmayan ancak *gerekli* olduğunu düşündüğünüz ders varsa lütfen yazınız" ve "bu konuda paylaşmak istediğiniz başka bir husus varsa lütfen yazınız" şeklinde açık uçlu sorular yöneltilmiştir. Katılımcılar, genellikle personel eksikliğinden dolayı idari işlerinin kütüphanecilere verilmesinden yakınmaktadır. İdari işlerden dolayı katılımcılar muhasebede kullanılan programların öğretilmesini istemektedir. Diğer yandan çocuk kütüphaneciliği ile ilgili derslerin arttırılması gerektiğini belirtmişlerdir. Bunların yanında teknolojik derslerinin arttırılması gerektiğini ifade etmişlerdir.

6.SONUÇ VE ÖNERİLER

Bilgi profesyonelliği mesleği, bilgi toplumunda bilginin öneminin giderek artması nedeniyle üzerine büyük görevler düşen mesleklerden bir tanesi olmuştur. Çünkü artık günümüzde bilgi, hiç olmadığı kadar değerli bir hal almıştır. Tüm bireyler günlük hayatlarında eskiye oranla daha fazla bilgiye ihtiyaç duymaktadırlar. Bilgi profesyonelliği mesleği, ihtiyaç duyulan bu bilgileri uygun ve düzenlenmiş biçimde doğru ve güvenli olarak bireylere ulaştıracak olan mesleklerin başında gelmektedir. Kütüphane, arşiv ve bilgi teknolojileri bilgi profesyonellerinin temel çalışma alanlarıdır. Bu temeller çerçevesinde mesleki eğitim alan bilgi profesyonelliği mesleğinin eğitimi günümüz koşullarına sürekli yenilenmesi gerekmektedir. Mesleki eğitim planlanırken bilgi çağının ihtiyaç duyduğu gereksinimler göz önünde bulundurularak planlanmalıdır. Müfredatları sürekli güncel tutulmalı ve gelecekteki ihtiyaçları karşılayacak şekilde olmalıdır.

Bu çalışmada, bilgi profesyonellerinin eğitiminden sorumlu olan BBY Bölümlerinin müfredatları irdelenmiştir. Bu doğrultuda BBY Bölümü mezunu olup meslekte çalışan 370 kişiye anket soruları yöneltilmiştir. Ankette ise BBY Bölümlerinin müfredatlarında yer alan derslerin iş yaşamındaki gerekli veya gereksiz olup olmadığına ilişkin çalışanların görüşlerinin alınmasına yönelik sorular sorulmuştur. Bu bağlamda BBY Bölümünün müfredatının iş yaşamındaki beklentileri karşılama analizi üzerinden varılan sonuçlar aşağıdaki gibidir.

- Ankete katılan 370 kişinin mezun oldukları üniversite bazında değerlendirildiğinde, ilk üç sırada İstanbul Üniversitesi, Ankara Üniversitesi ve Hacettepe Üniversitesi yer almaktadır. Bu durum katılımcıların büyük çoğunluğunun BBY Bölümünün görece daha köklü geçmişe sahip üniversitelerden olduğunu göstermektedir.

- Kurum statüsüne bakıldığında çalışmaya katılan bilgi profesyonellerinin %87,0'si (322 kişi) kamu ve %13,0'ü (48 kişi) ise özel sektörlerde çalışmaktadır. Buna göre çalışmaya katılanların, çalışma alanlarının özel sektörden ziyade kamu alanında olduğu anlaşılmaktadır.

- Çalışma alanlarına bakıldığında katılımcıların %89,2'si kütüphane, %6,2'si arşiv, %4,1'i bilgi teknolojileri ve 0,5'i diğer alanlarda çalışmaktadır. Çalışmaya katılanlarının çalışma alanı genellikle kütüphanedir.

- Katılımcılara yöneltilen 'Öğrenciliğiniz Döneminde Aldığınız Derslerin Mesleğin Uygulanması İçin Yeterli Olduğunu Düşünüyorum' önermesine %37'si evet ve %63'ü hayır demişlerdir. Bu durum çalışmanın genel hipotezi olan "Bilgi profesyonelleri mesleğin uygulanmasında öğrencilik döneminde aldıkları dersleri yeterli görmemektedir" hipotezini destekler niteliktedir.

- Bireylerin sağlıklı ve güvenli ortamlarda çalışması önem arz etmektedir. İnsan sağlığı ve iş verimi açısından önemli olan iş sağlığı ve güvenliği ile ilgi çekici olması nedeniyle kütüphanenin mimarisini bilgi profesyonellerin bilmesi gereken unsurlardandır. Tablo 23'e göre katılımcıların %76,3 *Bilgi Merkezleri Mimarisi/İş Sağlığı ve Güvenliği* derslerini gerekli görmektedir. Bu durum katılımcıların iş sağlığı ve güvenliği ve kütüphane mimarisine dikkat ettiğini göstermektedir.

- Kütüphaneciliğin temel prensiplerinin içinde yer alan kullanıcı eğitiminin parçası olan bilgi okuryazarlığının bilgi profesyonelleri tarafından gerekli görülme oranı Tablo 24'e göre %93,5 şeklindedir. Oranın yüksek çıkması bilgi profesyonellerinin kullanıcı odaklı hizmetlere önem verilmesi gerektiği görüşünde olduklarını göstermektedir.

- Bilgi profesyonellerinin temel uğraşları olan bilgi kaynaklarının düzenlenmesi ve bunlarla ilgili hizmetlerde, belirli standartları uygulaması ve işlevsel hizmetleri kullanıcılara sunması gerekmektedir. Bilgi kaynaklarının belirli standartlar içinde kullanıcılara sunulması kullanıcıların bilgi kaynaklarını daha doğru ve hızlı bir şekilde bulmasını sağlayacaktır. Katılımcıların *Bilginin Organizasyonu/Konu Başlıkları* derslerini *gerekli* görme oranı %93,0 şeklindedir. Yüksek oranla gerekli görülen bu dersler,

bilgi profesyonellerinin bilgi kaynaklarını kullanıcılara en etkili şekilde ulaştırma isteğinin olduğunun göstergesidir.

- Günümüzde çoğu işlemler artık otomasyon sistemleri üzerinden yürütülmektedir. Otomasyon sistemleri sayesinde yapılan hatalar en aza indirilmiş olmaktadır. Bilgi profesyonellerinin işlerini kolaylaştırmaktadır. Ayrıca zaman ve kâğıt gibi unsurların israfından kaçınılmış olunmaktadır. Tablo 27'e göre katılımcılar *Kütüphane Otomasyonu* dersini %97,3 oranında *gerekli* olduğunu düşünmektedir. Bu durum bilgi profesyonellerin işlerini kolaylaştırması olarak açıklanabilir.

- Arşivciliğin temel işlevi, belgeleri uzun süre ve güvenli bir şekilde saklamaktır. Belgeleri uzun süre ve güvenli bir şekilde saklamak için teknolojiden faydalanmak gerekmektedir. Bu nedenle elektronik belge yönetim sistemleri geliştirilmiştir. Katılımcılar Tablo 30'a göre *Elektronik Belge Yönetimi Sistemleri* dersini %93,5 oranında *gerekli* görmektedir. Arşivcilerin işlerinin kolaylaştırması nedeniyle oran yüksek çıkmaktadır.

- Osmanlı Devleti'nden kalma çok fazla belge ulusal arşiv sistematiğimiz içinde bulunmaktadır. Bu belgeler kültürel mirasımız için çok önemli kaynaklardır. Bu nedenle belgeleri anlamak ve değerlendirmek önemlidir. Tablo 31'e göre katılımcılar *Osmanlı Belgelerin Analizi ve Değerlendirilmesi* dersini %59,7 oranında *gerekli* görmektedir. Ayrıca Tablo 32'ye göre katılımcılar *Osmanlıca ve Farsça* derslerini %57,3 oranında *gerekli* görmektedir. Bu durum Osmanlıca ve Farsçanın spesifik bir konu ve sınırlı bir çalışma alanı olmasıyla açıklanabilir.

- Kurumlar arası iletişim sonucunda belgeler üretilmektedir. Bu belgeler kanıt niteliği taşıdıklarından dolayı muhafaza edilmeleri gerekmektedir. Muhafaza edilirken hızlı bulanabilmesi için dosyalamanın iyi olması gerekmektedir. *Katılımcılar Yazışma ve Dosyalama Sistemleri* dersini %87,9 oranında *gerekli* görmektedir. Bilgi profesyonellerinin istenilen belgeleri kolay bulma istediğinden dolayı bu oran yüksek çıkmaktadır.

- Arşivcilik ile ilgili derslere bakıldığında *Osmanlı Belgeleri, Osmanlıca ve Farsça* derslerinin diğer derslere oranla düşük çıktığı görülmektedir. Bilgi profesyonelleri genellikle belgelerin okunması ve değerlendirilmesi ile ilgili işlerle uğraşmak yerine bunların muhafaza ve kolay ulaşılabilirliği ile ilgilendiği kanısına varılmaktadır.

- Bilgiyi depolamak için teknoloji büyük kolaylıklar sağlamaktadır. Teknoloji ne kadar kolaylık sağlasa da bazı durumlarda bilginin güvenli bir şekilde korunması gerekmektedir. *Bilgi Güvenliği ve Veri Korunması* dersini katılımcıların %94,3 oranında *gerekli* olarak işaretlemişlerdir. Bu durum bilgi profesyonellerinin, teknolojinin getirdiği kolaylıkların yanında yol açtığı bazı sorunların da farkında olduğunun göstergesidir.

- Bilgi teknolojilerin getirdiği diğer kolaylık ise devlet kurumlarının zaman ve mekân olmaksızın vatandaşlara hizmet sunmasını sağlamasıdır. Tablo 37'e göre katılımcılar *E-Devlet Uygulamaları* dersini %70 oranında *gerekli* görmektedir. Bilgi profesyonellerinin çok fazla çalışma alanı olmadığı için *E-Devlet Uygulamaları* dersi diğer derslere göre düşük çıkmıştır.

- Bilgi kaynakları da teknolojinin etkisinde kalmıştır. Basılı kaynaklar azalırken elektronik kaynaklar çoğalmıştır. Elektronik kaynaklarının kullanıcılara sunmada en fazla kullanılan yer ise veri tabanlarıdır. Katılımcılar *Veri Tabanı* derslerini %78,0 oranında *gerekli* görmektedir. Bilgi profesyonellerin işlerinde veri tabanlarını sıklıkla kullanmaktadır. Bu nedenle bu oran yüksek çıkmaktadır.

- İleride akademik kariyer düşünenler için lisans eğitimlerinde bitirme tezi hazırlamaları yüksek lisans ve doktora eğitimlerinde kolaylık sağlayacaktır. Tablo 43'e göre katılımcıların %46,8'i *Bitirme Tezi* dersini *gerekli* görmektedir. Bitirme tezi lisans eğitimindeki öğrencileri zorladığından dolayı gerekli görme oranı düşük çıkmaktadır.

- Her mesleğin kendine özgü birtakım kuralları mevcuttur. Bu kurallar mesleğin işleyişi açısından önemlidir. Mesleklerin kendilerine özgü bir takım etik kuralları mevcuttur. Katılımcılar *Mesleki Etik* dersini %92,7 oranında *gerekli* görmektedir. Bu durum bilgi profesyonellerinin insanlara karşı mesleki etiklere değer verdiğinin göstergesidir.

- İnsanlar mesleki eğitimlerinde aldığı bilgiyi pratiğe çevirmek için staj yapmaları gerekmektedir. Staj sayesinde mesleki yaşamlarında karşılaşacağı zorluk ve kolaylıkları önceden görebilmektedir. Tablo 46'ya göre katılımcıların 95,1'i *Staj* dersini *gerekli* görmektedir. Bu durum bilgi profesyonellerinin mesleklerini önceden tanıma istemesinden kaynaklanmaktadır.

Araştırma sonuçlarından yola çıkarak bilgi profesyonellerinin eğitiminin, bilgi toplumuna uygun, geleceğe adapte olabilecek, işverenlerin beklentilerini karşılayabilecek bir şekilde olabilmesi için aşağıda öneriler sıralanmıştır.

- Özel sektör ile sürekli iletişim halinde olunmalıdır. Özel sektörün beklentileri karşılayabilecek şekilde müfredat sürekli yenilenmelidir. Öğrencilere, kamu sektörünün yanında özel sektörün çalışma alanları anlatılmalıdır. Bunun yanında bilgi profesyonelliği mesleğinin sadece kütüphanecilik olmadığı ve diğer alanların önemi anlatılmalıdır.

- Bilgi profesyonelliği mesleğinin gelişimi hızlandırmak adına akademik koşulların iyileştirmesi sağlanmalıdır. Az akademisyen bulunan bölümlere yetecek akademisyen takviyesi yapılmalıdır. Bunların yanında akademisyen takviyesi yapılırken akademisyenlerin ilgi alanları dikkate alınarak farklı alanlara göre seçilmelidir.

- Müfredatta kütüphanecilik faaliyetleri detaylandırılmalıdır. Özel kullanıcı gruplarla ilgili kütüphanecilik hizmetleri detaylı şekilde bilgi profesyonellerine öğretilmelidir. Belirli disiplinlerle ilgili kütüphanecilik

faaliyetleri öğretilmelidir. Ayrıca farklı kullanıcı gruplarına karşı geliştirilen kütüphanecilik faaliyetlerini kapsayan dersler müfredatta yer almalıdır.

- Kütüphanecilere kütüphanede kullanacakları teknoloji ve teknolojik aletler öğretilmelidir. Bunlarla ilgili dersler arttırılmalıdır.

- Kütüphanelerde kullanılacak olan tüm standartlar öğretilmelidir. Kataloglama, sınıflama ve kütüphane binası gibi standartlarla ilgili dersler zorunlu olmalıdır.

- Bilgi toplumuna uygun olacak şekilde arşivlerin dijitalleştirilme uygulamaları ve dijital arşiv uygulamaları öğretilmelidir.

- Osmanlı Devleti teşkilatı ve Osmanlıca dersleri arşiv alanında çalışmak isteyenlere detaylı olarak öğretilmelidir. Bunların yanında Osmanlı Devleti'nin eserlerinde kullanılan Arapça ve Farsça dilleri de az miktarda olsa öğretilmelidir.

- Bilgi profesyonellerinin bilgi toplumuna adapte olabilmesi için bilgi toplumunun temel yapıtaşlarını, teknolojik altyapı gereksinimleri, sosyal ve kültürel yaşamı ve bilgi profesyonellerinin bilgi toplumunda konumu gibi konularla ilgili dersler eklenmelidir.

- Bilgi profesyonellerine iş yaşamın yardımcı olabilecek şekilde ileri düzeyde olmasa da yazılım dersleri verilmelidir.

- Dünyadaki mesleki gelişmeleri takip edebilmek adına İngilizce öğretilmelidir. Hiç değilse bilgi profesyonellerinin mesleki hayatlarında karşılaşabileceği mesleki kavramları öğretebilmek adına Mesleki İngilizce dersi zorunlu olmalıdır.

- Mesleki tecrübenin kazanılmasında hiç şüphesiz stajın yeri büyüktür. Fakat stajın genellikle yaz döneminde ve 20-30 günlük yapılması meslekli tecrübenin kazanılması azaltmaktadır. Stajın 2. sınıftan itibaren her sene

yapılması ve kütüphane, arşiv ve bilgi teknolojileri alanında ayrı ayrı staj yapmaları sağlanmalıdır.

- Özellikle halk kütüphanelerinde personel eksikliği diğer çalışma alanlarına göre fazladır. Personel eksikliğinden dolayı kütüphanecilerden idari işlerinde yapılması beklenmektedir. Bu nedenle idari işlerde kullanılan mevzuatlar, yönetmelikler ve belirli programlar anlatılmalıdır.

Araştırmanın sonucunda yukarıdaki öneriler sunulmuştur. Araştırmadan bağımsız olarak bilgi profesyonelliği mesleği için genel öneriler aşağıdaki gibidir.

- Bilgi profesyonelliği mesleği bireylere anlatılmalıdır. Mesleğin saygınlığını arttırmak adına sürekli mesleğin tanıtımı yapılmalıdır. Bu hususta sivil toplum kuruluşları, üniversitelerdeki bölümler, akademisyenler ve öğrenciler gerekli sorumlulukları üstüne almalıdırlar.

- İş yerlerinin tanıtımı ve yapılacak olan duyuruları daha çok kişiye ulaştırabilmek adına çok kullanılan sosyal medya platformlarla ilgili derslere yer verilmelidir.

- Kamu ve özel sektörü göz önünde bulundurarak istihdam edilebilecek sayıda öğrenci alınmalıdır. Yeni bölümler mezun öğrencileri çoğaltacağından dolayı açılmalarına karşı çıkılmalıdır.

- Kütüphanecilik, arşivcilik ve bilgi teknolojilerini kapsayacak şekilde bilgi profesyonelliği mesleğinin geniş kapsamlı bir tanımı oluşturulmalıdır. Tanım mesleğinin tüm özellikleri anlatacak şekilde olmalıdır.

- Bilgi profesyonellerine lisans eğitimlerinin hemen başında meslek tanıtımı yapılmalıdır. Mesleğin genel çalışma alanlarını, çalışma koşullarını, meslek sivil toplum kuruluşlarını anlatılmalıdır. Bu sayede bilgi profesyonelleri meslek eğitimlerinin başında gelecekte yapacağı mesleği tanır ve kendini yapacağı mesleğe göre geliştirir.

- Bilgi profesyonelliği mesleği temelde kütüphanecilik, arşivcilik ve bilgi teknolojileri alanlarının üstünde bulunan genel bir kavramdır. BBY Bölümü aynı şekilde bu temel 3 alana göre eğitim vermektedir. Bu nedenle bilgi profesyonellerinin eğitimin ikinci veya üçüncü sınıflarında belirli alana yönlendirilmelidir. Sadece yönlendirilen alana özgü dersleri alması sağlanmalıdır

Yapılan bu araştırmada bilgi profesyonellerinin eğitimlerinin üzerinde durulmuştur. Meslek eğitiminin verildiği üniversitelerde müfredat sürekli güncel tutulmalıdır. Bilgi toplumuna uygun, gelecekteki beklentileri karşılayan ve sürekli kendilerini geliştirebilen bilgi profesyonellerinin yetişmesini sağlayacak bir müfredat olmalıdır. Bu sayede bilginin öneminin giderek arttığı bilgi toplumunda bilgi profesyonellerinin istihdamı artacaktır.

KAYNAKÇA

Abukan, B. (2014). *Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisi kuramına göre kendini gerçekleştirme ve bilgelik ilişkisi: Yaşlılar üzerinde bir araştırma*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.

Adıgüzel, O., Tanrıverdi, H. ve Sönmez-Özkan, D. (2011). Mesleki profesyonellik ve bir meslek mensupları olarak hemşireler örneği. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 9(2), 237-259.

Akkaya, M. A. (2010). *Endüstriyel örgütlerde bilgi hizmetleri*. (Yayımlanmamış doktora tezi). İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Akkaya, M. A. (2013a). Halk kütüphanelerinde halkla ilişkiler ve Narlıdere İlçe Halk Kütüphanesi örneği. *Türk Kütüphaneciliği*, *27*(1), 168-179.

Akkaya, M. A. (2013b). Türkiye'de yeni bin yılda kurulan devlet üniversitelerinin kütüphaneleri hakkında niceliksel bir değerlendirme. *Türk Kütüphaneciliği*, *27*(4), 601-618.

Akkaya, M. A. (2014). Bilgi profesyonellerinin gözünden Türk Kütüphaneciler Derneği mesleki etik ilkelerine yönelik bir değerlendirme: İzmir örneği. *1.Uluslararası Kütüphane ve Bilgibilim Felsefesi Sempozyumu Etik: Kuram ve Uygulama. 3-5 Eylül 2014*, Kastamonu, Türkiye

Akkaya, M. A. (2018). Çocuklarda kütüphane bilincinin ve okuma alışkanlığının gelişmesinde yerel yönetimlerin rolü: Karşıyaka Belediyesi örneği. *I. Uluslararası Çocuk Kütüphaneleri Sempozyumu Bildiriler ve Posterler, 14-17 Kasım 2018, Nevşehir/Türkiye* içinde (ss. 331-342). Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.

Akkaya, M.A. ve Odabaş, H. (2018). Kent arşivlerinin ulusal kültürel arşiv dünyamızdaki anlam ve önemi. *8. Uluslararası Değişen Dünyada Bilgi Yönetimi Sempozyumu, 1-3 Kasım 2018*, Ankara.

Akkaya, M.A. ve Odabaş, H. (2019). Kütüphane deneyiminin beşiği olarak çocuk kütüphaneleri. M.A. Akkaya ve H. Odabaş (Yay. Haz.). *Bilgi merkezleri: kütüphaneler–arşivler–müzeler* içinde (ss.82-125). İstanbul: Hiperyayın.

Akman, İ. (2004). Halk kütüphanelerinin yerel yönetimlere devri. *Türk Kütüphaneciliği*, 18(1), 73-75.

ALA, (2009). *ALA's core competences of librarianship.* Erişim adresi: http://www.ala.org/educationcareers/sites/ala.org.educationcareers/files/content/careers/corecomp/corecompetences/finalcorecompstat09.pdf

Al-Hawamdeh, S. ve Foo, S. (2001). Information professionals in the information age: Vital skills and competencies. *Paper presented at the International Conference for Library and Information Science Education in the Asia Pacific Region*, Kuala Lumpur, Malaysia

Alkan, N. (2003). Tıp ve sağlık kuruluşlarında bilgi yönetimi. *Bilgi Dünyası*, 4(2), 122-145.

Altay, A. ve Zan, B. U. (2020). Bilgi toplumuna geçiş sürecinde Türkiye'de belediye kütüphaneleri: İstanbul Büyükşehir Belediyesi kütüphaneleri örneği. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, *11*(1), 174-209.

Anameriç, H. (2009). Özel arşivler: türleri ve Türkiye'den örnekler. 45. Kütüphane Haftası. B. Zeynep Önen Ve Mehtap Türkyılmaz (Yay. Haz.). *Türkiye'de arşivler ve arşivcilik uygulamaları, 2-3 Nisan 2009*, 71-83.

Anameriç, H. ve Rukancı, F. (2017). Belgelerle Türk kütüphanecilik tarihi (1938-1960): retrospektif bir değerlendirme (I). *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, *21*(1), 49-70.

Ankara Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bilgi ve Belge Yönetimi. (2021a). *Genel bilgiler*. Erişim adresi: http://bilgibelge.humanity.ankara.edu.tr/hakkimizda/genel-bilgiler/

Ankara Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bilgi ve Belge Yönetimi. (2021b). *Ders listesi ve kredilendirme.* Erişim adresi: http://bbs.ankara.edu.tr/Ders_Plani.aspx?bno=1616&bot=213

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü. (2021). *4 yıllık müfredat.* Erişim adresi:

https://www.aybu.edu.tr/GetFile?id=748ec8d0-42f5-4289-8162-517b08ab0cbe.pdf

ANKOS. (2020). *Hakkımızda*. Erişim adresi: https://ankos.org.tr/tr/hakkimizda/

Aracı, N. (2010). *İstanbul'daki Bilgi Ve Belge Merkezleri'nde bulunan şahıs arşivleri üzerine bir inceleme*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul, Marmara Üniversitesi.

Arklan, Ü ve Taşdemir, E. (2008). Bilgi toplumu ve iletişim: Bilginin yayılması sürecinde kitle iletişim araçları ve internet. *Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Akademik Dergisi*, 5(3), 67-80.

Arlı, M. ve Nazik, H. (2003). *Bilimsel araştırmaya giriş.* Ankara: Gazi Kitabevi.

Arslan E., Güripek E. ve İnce C. (2017). Kişilik Ve Meslek Seçimi İlişkisi: Turizm Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma. *Kesit Akademi Dergisi*, 3(11), 200-217.

Arşiv Dünyası. (2020). *Hakkında*. Erişim adresi: https://dergipark.org.tr/tr/pub/ad

Ashcroft, L. (2004) Developing competencies, critical analysis and personal transferable skills in future information professionals. *Library Review*, 53(2), 82-88.

Ata, N. (2006). *Bilgi Çağında Kariyer ve Liderlik*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Selçuk Üniversitesi, Konya.

Atatürk Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü. (2021). *Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü lisans müfredat programı*. Erişim adresi: https://atauni.edu.tr/bilgi-ve-belge-yonetimi-karteks

Atılgan, D. (1995). Türkiye'de kütüphaneciliğin gelişimi. *Türk Kütüphaneciliği*, *9*(1), 10-20.

Atılgan, D. (1999). Türkiye'de kütüphanecilik eğitimi ve yeni bin yılda hedefler. Ö. Bayram, E. Erkan ve T. Gülle (Yay. haz.). *Bilginin Serüveni: Dünü, Bugünü, Yarını: Türk Kütüphaneciler Derneği'nin Kuruluşunun 50. Yılı Uluslararası Sempozyum bildirileri* içinde (s. 144-163). Ankara: Türk Kütüphaneciler Derneği.

Atılgan, D. (2009). Bilgi yönetimi kavramı ve gelişimi. *Türk Kütüphaneciliği*, *23*(1), 201-212.

Awwad, M. ve Al-Majal, S. (2015). Electronic library services acceptance and use: An empirical validation of unified theory of acceptance and use of technology. *The Electronic Library*, 33(6), 1100–1120.

Aytekin, A. (2005). *Meslek seçimini etkileyen sosyo-ekonomik ve kültürel faktörler (Isparta örneği)*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta.

Babalola, G. A., ve diğerleri (2018). Reinvigorating Library and Information Science (LIS) Curriculum in a fast changing society. *Information Impact: Journal of Information and Knowledge Management*, *9*(4), 63-72.

Bakan, Ö. (2019). *Bilgi toplumu stratejileri açısından Türkiye'de kamu sektöründe çalışan arşiv personelinin durum analizi: Tapu arşiv personeli örneği.* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.

Balkan Kütüphaneleri Birliği Dergisi. (2021). Hakkında. Erişim adresi: https://dergipark.org.tr/tr/pub/jblu.

Barber, B. (1996). Meslekler sosyolojisinde bazı sorunlar. *Meslekler ve Soyoloji. (1. Baskı)*. içinde (Çev. Z. Cirhinlioğlu). Ankara: Gündoğan Yayınları.

Bartın Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü. (2021). *Tarihçe.* Erişim adresi: https://bilgibelge.bartin.edu.tr/tarihce.html

Bartın Üniversitesi. (2021). *Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü programın öğretim planı.* Erişim adresi: http://ubys.bartin.edu.tr/AIS/OutcomeBasedLearning/Home/Index?id=548&culture=tr-TR

BBY HABER. (2022). *BBY KPSS.* Erişim adresi: https://www.bbyhaber.com/bby/bbysinavlar/bby-kpss#google_vignette

Becker, B. W. (2016). Contemporary search behavior and the information age. *Behavioral & Social Sciences Librarian*, *35*(3), 123-127.

Bellinger, G., Castro, D. ve Mills, A. (2004), '*Data, Information, Knowledge, and Wisdom'*. Erişim adresi:

https://homepages.dcc.ufmg.br/~amendes/SistemasInformacaoTP/TextosBasicos/Data-Information-Knowledge.pdf

Bernstein, J. (2009). The data-information-knowledge-wisdom hierarchy and its antithesis. *Journal of Information Science*, 35(2), 68-75.

Biddiscombe, R. (2001). The development of information professionals' needs for Internet and IT skills: experiences at the University of Birmingham. *Program: Electronic Library & İnformation Systems*. *35*(2), 157-166.

Bilgi Dünyası. (2020) *Dergi hakkında*. Erişim adresi: https://bd.org.tr/index.php/bd/about

Bilgi ve Belge Araştırması Dergisi. (2020). *Hakkımızda*. Erişim adresi: https://bilgibelgearastirmalari.istanbul.edu.tr/tr/content/hakkimizda/amac-ve-kapsam

Bilgi Yönetimi. (2020). *Hakkında*. Erişim adresi https://dergipark.org.tr/tr/pub/by

Binici, K. (2020). Dijital kütüphaneler. *Bilgi merkezleri: Kütüphaneler – arşivler – müzeler* içinde (ss. 319-362). İstanbul: Hiperyayın.

Bitri,E.(2016). 21stCentury library and information professionals. Proceedings fromcollections to connections: turning library "inside out" *The 21stInternationalBOBCATSSS Conference held* in Ankara, Turkey.

BLU. (2020). *Home*. Erişim adresi: http://balkanlibraries.org/Default.aspx?sec=2

Boisot, M. ve Canals, A. (2004). Data, information and knowledge: have we got it right?. *Journal of Evolutionary Economics*, *14*(1), 43-67.

Bornman, E. (2016). Information society and digital divide in South Africa: results of longitudinal surveys. *Information, Communication & Society*, *19*(2), 264-278.

Bozgedik, A. (2017). *Eğitimde yeni bir model olan temel lise öğrencilerinin üniversite ve meslek seçimini etkileyen faktörler*. (Yayımlanmamış doktora tezi), Selçuk Üniversitesi, Konya.

Bozkurt, İ. Ü. (2020). Bir özel konu kütüphanesi türü olarak bilimkurgu kütüphaneleri: yurt dışından örnekler ve Türkiye'deki tek örneği "Özgen Berkol Doğan Bilimkurgu Kütüphanesi". *Türk Kütüphaneciliği*, *34*(2), 285-295.

Buckland, M. K. (1991). Information as thing. *Journal of the American Society for İnformation Science*, *42*(5), 351-360.

Canata, F. (2016). Belediye kütüphaneleri gerekli mi?: Bilgi toplumu bağlamında bir değerlendirme. *Belediyelerin Kütüphane ve Arşiv Hizmetleri Uluslararası Sempozyumu 12-14 Mayıs* içinde (s.213-241). Bursa: Nilüfer Belediyesi.

Chow, A. S. ve diğerleri (2011). Changing times and requirements: Implications for LIS education. *LIBRES: Library & Information Science Research Electronic Journal*, *21*(1), 1-20.

Cruess, R. L. ve Cruess, S. R. (2006). Teaching professionalism: general principles. *Medical Teacher*, *28*(3), 205-208.

Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı. (2021). *Tarihçe.* Erişim adresi: https://www.devletarsivleri.gov.tr/Sayfalar/Sayfa.aspx?icerik=9&h=ADA45D7B737CBC58F13C672C0AECCA8E9F0DDB54A7AB8426349949A5FDEB9E15

Çakal, İ. (2015). *Türkiye'deki 2003-2013 Yılları arasında uygulanan meslek eğitimine ilişkin politikaların analizi.* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Fatih Üniversitesi, İstanbul.

Çakın, İ. (1986). Kütüphanenin toplumsal konumu ve işlevleri. *Türk Kütüphaneciliği*, *35*(1), 8-16.

Çakın, İ. (2000). Bilgi profesyonellerinin eğitiminde yeniden yapılanma: Hacettepe Üniversitesi örneği. *Türk Kütüphaneciliği*, *14*(1), 3-17.

Çakın, İ. (2005). Cumhuriyet'ten günümüze bilgi profesyonellerinin eğitiminde başlıca yönelişler. *Türk Kütüphaneciliği*, *19*(1), 7-24.

Çakın, İ. (2012). Bilgi 40 yıl: Hacettepe Üniversitesinin lisans profesyonel programında eğitim. *Türk Kütüphaneciliği*, *26*(2), 262-290.

Çankırı Karatekin Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü. (2021). *Ders içerikleri.* Erişim adresi: https://bilgibelge.karatekin.edu.tr/formlar-4452-sayfasi.karatekin

Çavdar, T. (2007). *Meslek eğitim sistemleri ve meslek standartlarına yönelik sosyal politikalar ve toplumsal tarafların katılım*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Ankara Üniversitesi, Ankara.

Çınar, Ç. (2011). *Lise son sınıf öğrencilerinin meslek seçimi kararlarında benlik algısının önemi*. (Yayınlanmış yüksek lisans tezi). Maltepe Üniversitesi, İstanbul.

Çiçek, N. (2015). *Kurumsal bilgi ve belge yönetimi*. İstanbul: Marmara Belediyeler Birliği.

Deniz, S.(2001). Bireyin meslek seçimini etkileyen kaynaklar, *Muğla Üniversitesi SBE Dergisi*, 6, 146-147.

Devlet Arşivleri Başkanlığı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi (2018, 18 Temmuz). Resmi Gazete (Sayı: 30480). Erişim adresi: https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2018/07/20180716-1.pdf

Dişli, M. ve Yılmaz, B. (2020). Türkiye'deki Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümleri ders programlarının düşünce özgürlüğü eğitimi açısından değerlendirmesi. *Türk Kütüphaneciliği*, *34*(4), 638-662.

Durna, U. ve Demirel, Y. (2008). Bilgi yönetiminde bilgiyi anlamak. *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 30 (1), 129-156.

Edegbo, W. O. (2010). Curriculum development in library and information science education in Nigerian universities: Issues and prospects. *Gyankosh-The Journal of Library and Information Management*, *1*(1), 82-96.

Elliott, R. K. ve Jacobson, P. D. (2002). The evolution of the knowledge professional. *Accounting Horizons*, *16*(1), 69-80.

Elmborg, J. K. (2008). Framing a vision for 21st century librarianship: lıs education in changing times. *The Serials Librarian*, 55(4), 499-507.

Emirgil, B. F., Aca, Z. ve Işığıçok, Ö. (2014). Türkiye'de iş ve meslek danışmanlığının etkinliği: Sorun alanları ve beklentiler. *Çalışma ve Toplum Dergisi*, 40, 139–162.

Ensari, M.Ş. ve Alay, H.K. (2017). Meslek seçimini etkileyen faktörlerin demografik değişkenler ile ilişkisinin araştırılması: İstanbul ilinde bir uygulama. *Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi (Humanitas),* 5(10), 409-422.

Er-Koçoğlu, N. (2018). Türkiye'de Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü mezunlarının özel sektörde istihdamına yönelik çevrim içi yayımlanan iş ilanlarının içerik analizi. *DTCF Dergisi* 58(1), 1138-1160.

Ersoy, A. ve Yılmaz, B. (2009). Yaşam boyu öğrenme ve Türkiye'de halk kütüphaneleri. *Türk kütüphaneciliği*, *23*(4), 803-834.

Eryetiş, M. V. (2016). Meslek seçimi ve mesleki rehberlik. *Anadolu Bil Meslek Yüksekokulu Dergisi*, (44).

Evans, L. (2008). Professionalism, professionality and the development of education professionals. *British Journal Of Educational Studies*, *56*(1), 20-38.

Fenerci, T. (2003). Kütüphanecilik ve disiplinlerarası niteliği. *Türk Kütüphaneciliği*, *17*(3), 283-293.

Fidan, V. (2019). *Meslek seçiminde kariyer karar verme zorlukları: İzmir ilindeki denizcilik meslek liseleri ile diğer liselerdeki son sınıf öğrencileri üzerine bir araştırma*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.

Gordon, I. A. ve Howel, J. E. (1950). *Higer education in business*, New York: Colombia, University Press.

Gökhan, S. (2017). *İnsan kaynakları uygulamalarının bilgi işçilerinin duygusal bağlılığına etkisi.* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Dokuz Eylül Üniveristesi, İzmir.

Gülseçen, S. (2014). Bir değer olarak bilgi ve bilginin yönetimi. *Türk Kütüphaneciliği*, *28*(1), 62-68.

Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü. (2021a). *Tarihçe*. Erişim adresi:

http://www.bby.hacettepe.edu.tr/page.php?x=6WH4navEwu9NLjldyGM7MwtvDQPqF-w_vkKdJSrL-Ec%

Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü. (2021b). *Öğretim programı.* Erişim adresi*:* https://akts.hacettepe.edu.tr/ders_listesi.php?prg_ref=PRGRAM_00000000000000000000000085&birim_kod=396&submenuheader=2&prg_kod=396

Haneefa, M. ve Jiji, P. T. (2019). Contents and Interactivity of National Library Websites. *DESIDOC Journal of Library & Information Technology*, *39*(3), 131.

Harper, M. (2017). Helping students who hurt: Care based policies and practices for the school library. *School Libraries Worldwide*, 23(1), 41–54.

Hu, S. (2013). Technology impacts on curriculum of library and information science (LIS)-a United States (US) perspective. *LIBRES: Library & Information Science Research Electronic Journal*, *23*(2), 1-9.

ICA. (2020). *About*. Erişim adresi: https://www.ica.org/en/international-council-archives-0

IFLA. (2012). *Guidelines for professional library/ınformation educational programs:* Erişim adresi*:* https://www.ifla.org/publications/guidelines-for-professional-libraryinformation-educational-programs-2012

IFLA. (2020a). *About*. Erişim adresi: https://www.ifla.org/about

IFLA. (2020b). *Code of ethics for librarians and other ınformation workers*. Erişim adresi: https://www.ifla.org/publications/node/11092

Isah, A. (2010). Electronic library use by academic staff at the University of Ilorin, Nigeria. *Journal of Library and Information Science*, 7(1,2), 138–149.

İstanbul Medeniyet Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü. (2021b). *Eğitim planı. Erişim adresi:* https://bilgibelge.medeniyet.edu.tr/tr/egitim/egitim-plani

İstanbul Medeniyet Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü. (2021a). *Tanıtım.* Erişim adresi: https://bilgibelge.medeniyet.edu.tr/tr

İstanbul Üniversite Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü. (2021a) *Bölümün tarihçesi.* Erişim adresi: https://bilgibelge-edebiyat.istanbul.edu.tr/tr/content/bolumumuz/bolumun-tarihcesi

İstanbul Üniversite Bilgi ve Belge Yönetimi. (2021b). *Bölümü müfredatı.* Erişim adresi: https://ebs.istanbul.edu.tr/home/dersprogram/?id=1091&yil=2020

İstinye Üniversitesi. (2021). *AKTS kredisi nedir?*. Erişim adresi: https://www.istinye.edu.tr/tr/bologna-sureci/akts-nedir

İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi. (2020). *Bölümümüz hakkında*. Erişim adresi: https://bby.ikcu.edu.tr/S/18484/bolumumuz-hakkinda

İzmir Katip Çelebi Üniversitesi. (2021). *İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Fakültesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü eğitim programı.* Erişim adresi: https://bby.ikcu.edu.tr/Share/A5E8FF30DA514F1293923AAD45CA0584

Jaeger, P. T. ve Fleischmann, K. R. (2007). Public libraries, values, trust, and e-government. *Information Technology and Libraries*, *26*(4), 34-43.

Kandur, H. (1999). Elektronik arşivler ve arşivcilik mesleğinin geleceği. *Bilgi çağı, Bilgi merkezler ve bilgi teknolojileri sempozyumu 7-8 Mayıs 1997 bildiriler* içinde (ss.15-21). Ankara: Ankara Üniversitesi.

Karakaş, H., Rukancı, F. ve Anameriç H. (2009). *Belge yönetimi ve arşiv terimleri sözlüğü.* Ankara: Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü.

Kastamonu Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü. (2021a). *Genel Bilgiler.* Erişim adresi: https://fef.kastamonu.edu.tr/index.php/tr/bilgi-ve-belge-yonetimi/genel-bilgiler

Kastamonu Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü. (2021b). *Lisans Programı Ders Listesi*. Erişim adresi: https://fef.kastamonu.edu.tr/images/2018/bolumler/Bilgi_ve_Belge_Yonetimi/derslistesi/BBY_Lisans_Ders_Listesi.pdf

Kavuncu, E. (2001). *Özel ilköğretim okul kütüphanelerinde kullanıcı eğitim programlarının geliştirilmesi*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.

Kaypak, Ş. (2011). Bilgi toplumu olma yolunda kentsel değişim ve bilgi kentleri. *The Journal of Knowledge Economy & Knowledge Management*, 4 (1), 117-130.

Keser, A. (2005). Çalışmanın değişen anlamı ve çalışmaya ilişkin yeni trendler. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, (49), 361-377.

Keseroğlu, H. S. (2010). Bilginin bilgisi: Kütüphane ve bilgibilim kuramı sorunsalı. *Türk Kütüphaneciliği*, *24*(4), 685-704.

Korkmaz, F. (2011). Meslekleşme ve ülkemizde hemşirelik. *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 18(2), 59-67.

Korkmaz, R. (2018). *Bir kamu hastanesinde çalışan hemşirelerin profesyonel benlik kavramı düzeyinin belirlenmesi.* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Okan Üniversitesi, İstanbul.

Kundak, N. F. (2017). *Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümleri son sınıf öğrencilerinin meslekleri hakkındaki görüşleri*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Hacettepe Üniversitesi, Ankara.

Külcü, Ö. Ve Dalkıran, Ö. (2013). Bilgi profesyonellerinin meslek derneklerine bakışı: TKD ve ÜNAK örneklerinin değerlendirilmesi. *Türk Kütüphaneciliği*, *27*(2), 340-360.

LAMRE. (2020). *Dergi hakkında*. Erişim adresi: https://lamrejournal.org/?mod=sayfabilgi&sayfa_alias=Dergi%20Hakk%C4%B1nda 23.11.2020

Levesque, M. Ve Brien, K. (2020). Disturbances outside the Public Library: Need for Collaborative Community Intervention. *Canadian Journal of Educational Administration and Policy*, 192, 20-29.

Liew, A. (2013). DIKIW: Data, information, knowledge, intelligence, wisdom and their interrelationships. *Business Management Dynamics*, *2*(10), 49-62.

Mahmood, K. (2012). LIS curriculum review using focus group interviews of employers. *Library Philosophy and Practice*, Erişim adresi: https://digitalcommons.unl.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1830&context=libphilprac

Marmara Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü. (2021a) *Bölüm hakkında.* Erişim adresi: http://bby.fef.marmara.edu.tr/genel-bilgiler

Marmara Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü. (2021b). *Müfredat lisans.* Erişim adresi: http://dosya.marmara.edu.tr/fef/bby/BBY_2011_1.Egitim.pdf

Milli Eğitim Bakanlığı, (MEB), (2014). *Türkiye mesleki ve teknik eğitim strateji belgesi ve eylem planı 2014-2018.* Erişim adresi: https://mtegm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2016_07/29122004_mte_stareji_belgesi_2014_2018_1.pdf

Milli Kütüphane. (2021) *Hakkımızda* Erişim adresi: http://www.millikutuphane.gov.tr/page/Misyon-Vizyon-Degerlerimiz

MLA. (2021). *Professional competencies.* Erişim adresi: https://www.mlanet.org/p/cm/ld/fid=1217

Mokhtar, I. A. ve Majid, S. (2005). Use of school libraries by teachers in Singapore schools. *Library Review*, *54*(2), 108-118.

Murray, T. E. (2013). What's so special about special libraries?. *Journal of Library Administration*, *53*(4), 274-282.

Odabaş, H. (2003). Kurumsal Bilgi Yönetimi. *Türk Kütüphaneciliği*, 17 (4), 357-368.

Odabaş, H. (2004). Türkiye'de arşivcilik eğitimi. D. Atılgan (Yay. haz.), *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü'nün kuruluşunun 50. yılına armağan* içinde (ss. 138-149). Ankara: Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü.

Odabaş, H. (2011). Osmanlı yazma eserleri ve Türkiye'de yazma eser kütüphaneciliği. *Bilig*, (56), 143-164.

Odabaş, H. (2014). Atatürk üniversitesi bilgi ve belge yönetimi bölümü öğrencilerinin bölüme ve disipline karşı tutum ve davranışları. *Ankara Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü 60. Yıl Armağan Kitabı*, 60, 129-142.

Odabaş, H., Akkaya, M.A. ve Polat, C. (2020). Kent kültürü ve yaşamında yenilikçi kütüphaneler ve kütüphane hizmetleri. *Arşiv Dünyası*, 7(1), 26-44.

OKD. (2020). *Tarihçe*. Erişim adresi: http://www.okulkutuphanecileri.org/index.php/tr/hakkimizda/tarihce

Olander, B. (2010). Shaping the information professional of the future. *Evidence Based Library and Information Practice*, *5*(1), 32-36.

Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü. (2021). *Tarihçe.* Erişim adresi: http://bby.osmaniye.edu.tr/20582_tarihce.html

Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi. (2021). *Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü Dersler*. Erişim adresi: https://obs.osmaniye.edu.tr/oibs/bologna/index.aspx?lang=tr&curOp=showPac&curUnit=2017&curSunit=5546#

Owen, B. B., Cooke, L. ve Matthews, G. (2012). Information policymaking in the United Kingdom: The role of the information professional. *Journal of information Policy*, *2*, 51-78.

Öğüt, A. (2001). *Bilgi çağında yönetim.* Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Öksüz, M. (2017). *Türkiye'de bilgi ve belge yönetimi eğitimine kuramsal bir yaklaşım*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Ötüken, A. (1957). Türkiyede kütüphanecilik öğretiminin tarihçesi. *Türk Kütüphaneciliği*, *6*(1-2), 1-35.

Özdemir, A. (2006). *Bilgi yönetimi ve kurumsal yaklaşım: Çorlu ilçesi kamu ve özel arşivleri ile bilgi merkezleri üzerine bir çalışma*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.

Özgüven, İ. E. (1999). *Çağdaş eğitimde psikolojik danışma ve rehberlik,* Ankara: PDREM Yayınları.

Öztemiz, S. (2012). *Bilgi teknolojilerinin statü bağlamında bilgi profesyonelliğine yansıması: Ankarada çalışan kütüphaneciler üzerine bir araştırma*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.

Polat, C. (2020). Üniversite kütüphaneleri. *Bilgi merkezleri: Kütüphaneler – arşivler – müzeler* içinde (ss. 225-258). İstanbul: Hiperyayın.

Polat, C. ve Odabaş, H. (2008). Bilgi toplumunda yaşam boyu öğrenmenin anahtarı: Bilgi okuryazarlığı. *Küreselleşme, Demokratikleşme ve Türkiye Uluslararası Sempozyumu Bildiri Kitabı* içinde (596-606). Antalya: Akdeniz Üniversitesi.

Pujar, S. M. ve Bansode, S. Y. (2014). MOOCs and LIS education: A massive opportunity or challenge. *Annals of Library and Information Studies (ALIS), 61*(1), 74-78.

Püsküllüoğlu, A. (1994). *Türkçe sözlük*, Arkadaş Yayınevi, Feray Matbaası, Ankara.

Rukancı, F. (2009). Ulusal kültürümüzün yaşam kaynağı olarak arşivler, *6. Uluslararası Türk Kültürü Kongresi Bildirileri* içinde. (ss 895-902). Ankara: Atatürk Kültür Merkezi

Rukancı, F. ve Anameriç, H. (2004), Bilgi Toplumu ve Toplumun Bilgilenmesinde Kütüphanelerin Rolü, *Kütüphaneciliğin Destanı Uluslararası Sempozyumu* içinde. (ss.330- 338). Ankara: Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi.

SAA. (2020). *Who we are.* Erişim adresi: https://www2.archivists.org/aboutsaa

Sarıgöz, O. (2012). Bilgi toplumunun eleştirisi ve Türkiye'de modern eğitimin gerçekleştiremedikleri. *Electronic Journal of Vocational Colleges, 2*(1), 72-84.

Sarıkaya, T. ve Khorshid, L. (2009). Üniversite öğrencilerinin meslek seçimini etkileyen etmenlerin incelenmesi: Üniversite öğrencilerinin meslek seçimi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, 7*(2), 393-423.

Selvi, Ö. (2012). Bilgi toplumu, bilgi yönetimi ve halkla ilişkiler. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*. 3, 191-214.

Singh, V. ve Mehra, B. (2013). Strengths and weaknesses of the information technology curriculum in library and information science graduate programs. *Journal of Librarianship and Information Science*, *45*(3), 219-231.

Statista. (2021). *The 100 largest companies in the world by market capitalization in 2020*. Erişim adresi: https://www.statista.com/statistics/263264/top-companies-in-the-world-by-market-capitalization/

Şahinkesen, A. (1992). Eğitimde ikili sistem:(okul-İşyeri işbirliğine dayalı sistem). *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, *25*(2), 687-701.

Şenalp, L. (2002). Milli kütüphanelerin ekonomik-sosyal ve kültürel kalkınmadaki önemi. *Türk Kütüphaneciliği*, *16*(4), 465-470.

Şenol, Ş. (2012). *Araştırma Ve Örnekleme Yöntemleri*. Ankara: Nobel.

Şenses, İ. (2019). *Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü öğrencileri ile Tıbbi Dokümantasyon ve Sekreterlik Programı öğrencilerinin gelecekteki benzer mesleki kaygıları.* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

TAD. (2020a). *Türk arşivciler derneği hakkında.* Erişim adresi: http://www.arsivder.org.tr/

TAD. (2020b). *Mesleki etik kurallar*. Erişim adresi: http://www.arsivder.org.tr/mesleki-etik-kurallari/

Tanloet, P. ve Tuamsuk, K. (2011). Core competencies for information professionals of Thai academic libraries in the next decade (AD 2010–2019). *The International Information & Library Review*, *43*(3), 122-129.

TDK. (2020a). *Güncel Türkçe Sözlük*. Erişim adresi: https://sozluk.gov.tr/

TDK. (2020b). *Güncel Türkçe Sözlük*. Erişim adresi: https://sozluk.gov.tr/

TKD. (2010). *Mesleki etik ilkeleri*. Erişim adresi: http://kutuphaneci.org.tr/bildirgeler/mesleki-etik-ilkeleri/

TKD. (2020). *Tarihçe ve genel bilgi*. Erişim adresi: http://kutuphaneci.org.tr/hakkimizda/tarihce-ve-genel-bilgi/

Tonta, Y. (2012). Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü lisans programının güncelleştirilmesi 2009-2011. *Türk Kütüphaneciliği*, *26*(2), 291-314.

Tonta, Y. (2012). Kütüphanecilik ve bilgibilim eğitiminde gelişmeler ve program değişiklikleri. *Türk Kütüphaneciliği*, *26*(2), 227-261.

Tonta, Y. (2016). Keynote 2: Developments in Education for Information: Will "Data" Trigger the Next Wave of Curriculum Changes in LIS Schools?. *Pakistan Journal of Information Management and Libraries*, *17*, 2-12.

Toplu, M. (2009). Mesleki bir örgüt olarak Türk Kütüphaneciler Derneği'nin altmış yıllık gelişim çizgisi. *Türk Kütüphaneciliği*, *23*(4), 678-741.

Türk Kütüphaneciliği. (2020). *Ana sayfa*. Erişim adresi: http://www.tk.org.tr/index.php/TK/index

Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Bilgi ve İletişim Teknolojileri Dairesi, (2021). Ü*lkemizde bilgi toplumuna dönüşüm*. Erişim adresi: http://www.bilgitoplumu.gov.tr/bilgi-toplumu/ulkemizde-bilgi-toplumuna-donusum/

Uçak, N. Ö. (2000). Bilgi üzerine kuramsal bir yaklaşım. *Bilgi Dünyası*, *1*(1), 143-159.

ÜNAK. (2020). *Tarihçe*. Erişim adresi: https://unak.org.tr/hakkinda/tarihce/

Webster, F. (2005). Making sense of the information age: Sociology and cultural studies. *Information, Community & Society*, *8*(4), 439-458.

Yamazaki, H. (2007). Changing society, role of information professionals and strategy for libraries. *IFLA journal*, *33*(1), 50-58.

Yazıcıoğlu, Y. ve Erdoğan, S. (2004). *Spss uygulamalı bilimsel araştırma yöntemleri.* Ankara: Detay Yayıncılık.

Yerlikaya, H. (2019). *Meslek tanıtımlarının sekizinci sınıf öğrencilerinin mesleki eğilimlerine etkisi*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi), Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Tokat.

Yeşilyaprak, B. (1986). Gençlere meslek seçiminde yapılacak yardımlar. *Eğitim ve Bilim, 10*(59).

Yıldırım, Z. ve Akkaya, M. (2020). Kütüphaneler ve sürdürülebilirlik ilişkisi: Genel bir değerlendirme. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Karatekin Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 8, 18-46.

Yılmaz, B. (2010). Türkiye'nin bilgi toplumu politikasında kütüphane kurumuna yaklaşım. *Bilgi Dünyası*, 11 (2), 263-289.

Yılmaz, B. (2018). Türkiye'de bilgi ve belge yönetimi bölümleri ders programlarının arşivcilik ve belge yönetimi eğitimi açısından değerlendirilmesi. *Bilgi Yönetimi*, *1*(1), 44-62.

Yılmaz, B. (2019). Bir halk kütüphanesi türü olarak belediye kütüphaneleri: Kuramsal bir çerçeve. M.A. Akkaya ve H. Odabaş (Yay. Haz.). *Bilgi Merkezleri: Kütüphaneler, Arşivler, Müzeler* içinde (ss. 199-224). İstanbul: Hiper Yayın

Yılmaz, E. (2017). Dijital çağda kütüphanecilerin değişmeyen rolleri. H. Odabaş ve M. A. Akkaya (Yay. haz.), *Bilişim teknolojilerinin bilgi merkezlerine ve hizmetlerine etkisi* içinde (ss. 153-176). İstanbul: Hiperyayın.

YÖK. (2021). *Lisans tercih sihirbazı*. Erişim adresi: https://yokatlas.yok.gov.tr/tercih-sihirbazi-t4-tablo.php?p=ea

Yusuf, F. O. ve Iwu-James, J. (2010). Use of academic library: A case study of Covenant University, Nigeria. *Chinese librarianship: an international electronic journal*, 30(3), 1-12.

Yüksel, M. (2014). *Bilgi çağında değişen eğitim paradigmaları çerçevesinde öğretmen istihdamı: Türkiye örneği.* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta.

Zaim, H. ve Koçak, O. (2010), Bilgi çalışanının memnuniyeti, *Journal of Yasar University*, 18(5), 2985-2994.

Zins, C. (2007). Conceptual approaches for defining data, information, and knowledge. *Journal of the American society for information science and technology*, *58*(4), 479-493.

EKLER

Ek-1: ANKET

Sizi Murat GÖKÇE tarafından yürütülen "*Türkiye'deki Bilgi Ve Belge Yönetimi Bölümü Müfredatlarının Bilgi Profesyonelliği Mesleğinin İş Yaşamındaki Beklentileri Karşılama Düzeyinin Analizi*" başlıklı **araştırmaya** davet ediyoruz. Bu araştırmaya katılıp katılmama kararını vermeden önce, araştırmanın neden ve nasıl yapılacağını bilmeniz gerekmektedir. Bu nedenle bu formun okunup anlaşılması büyük önem taşımaktadır. Eğer anlayamadığınız ve sizin için açık olmayan şeyler varsa, ya da daha fazla bilgi isterseniz bize sorunuz.

Toplumlar sürekli değişim halindedir. Günümüzde ise bilginin en değerli olduğu bilgi toplumunu yaşanmaktadır. Bilgi toplumunda önde gelen mesleklerinden birisi de bilgi profesyonelliği mesleğidir. Bu nedenle bilgi profesyonellerinin mesleki eğitimi çok önemlidir. Bilgi profesyonellerini bilgi toplumunun yeterliliklerine göre mesleki eğitim verilmelidir. Bu çalışmada bilgi profesyonellerinin mesleki eğitiminde görevli Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü'nün müfredatlarının iş yaşamındaki beklentileri karşılama düzeyinin analizi ortaya konulması hedeflenmektedir.

Bu çalışmaya katılmak tamamen **gönüllülük** esasına dayanmaktadır. Çalışmaya **katılmama** veya katıldıktan sonra herhangi bir anda çalışmadan **çıkma** hakkına sahipsiniz. **Çalışmayı yanıtlamanız, araştırmaya katılım için onam verdiğiniz** biçiminde yorumlanacaktır. Size verilen **formlardaki** soruları yanıtlarken kimsenin baskısı veya telkini altında olmayınız. Bu formlardan elde edilecek kişisel bilgiler tamamen gizli tutulacak ve yalnızca araştırma amacı ile kullanılacaktır.

Ankete katılarak çalışmaya katkı sağladığınız için teşekkür ederim.

Murat GÖKÇE
Çankırı Karatekin Üniversitesi
Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü
Yüksek Lisans Öğrencisi
murat03gokce@gmail.com

1) Cinsiyetiniz

a) Erkek b) Kadın

2) Yaşınız

a) 30 altı b)30-35 c)35-40 d)40 üstü

3) Mesleki Tecrübeniz

a) 5 yıl altı b) 5-10 yıl c)10-15 yıl d)15yıl üstü

4) Hangi Üniversiteden Mezunsunuz?

……

5) Öğrenim Durumunuz

a) Lisans b) Yüksek Lisans c)Doktora

6) Kurumdaki Pozisyonunuz

a) Yönetici b)Çalışan (Kütüphaneci/Arşivci) c)Öğretim Görevlisi

d)Diğer (Lütfen Yazınız):

7) Çalıştığınız Kurumun Statüsü

a) Kamu b)Özel

8) Çalıştığınız Kurum Türü

a) Kütüphane b)Arşiv c)Bilgi Teknolojileri

e) Diğer (Lütfen Yazınız):

9) Bilgi ve Belge Yönetimi Mezununu Nasıl Nitelendirirsiniz?

a) Bilgi Profesyoneli b)Bilgi ve Belge Uzmanı c)Bilgi Çalışanı

d) Kütüphaneci/Arşivci ve vb e)Diğer

10)Öğrenciliğim Döneminde Aldığım Derslerin Mesleğin Uygulanması İçin Yeterli Olduğunu Düşünüyorum.

a)Evet b)Hayır

Bu bölümde Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü müfredatlarında bulunan derslere yer verilmektedir. Her dersin iş yaşamındaki yararlılık ve gereklilik düzeyini kişisel tecrübenize göre işaretleyiniz.	**Gerekli**	**Kısmen Gerekli**	**Gereksiz**	**Fikrim Yok**
11)Akademik Yazma Becerileri				
12) /Algoritma ve Veri Yapısı				
13)Arşivcilik ve Kütüphanecilik Terminolojisi				
14)Arşivcilik/				
15)Belgelerin Korunması ve Restorasyonu				
16)Belge Mühendisliği				
17)Bibliyometri/Enformetri				
18)Bilgi Felsefesi/Bilgi Sosyolojisi				

19)Bilgi Güvenliği ve Veri Korunması				
20)Bilgi Hizmetleri ve Kullanıcı Grupları/				
21)Bilgi Kaynakları				
22)Bilgi Merkezleri Mimarisi/İş Sağlığı ve Güvenliği				
23)Bilgi Merkezleri Pazarlaması ve Hakla İlişkiler				
24)Bilgi Merkezleri				
25)Bilgi Mevzuatı				
26)Bilgi Mimarisi				
27)Bilgi Okuryazarlığı/ Bilgi Danışmanlığı				
28)Bilgi Sistemleri				
29)Bilgi Toplumu/Bilgi Ekonomisi				
30)Bilgi ve Belge Yönetimine Giriş				
31)Bilgi ve İletişim Teknolojileri/				
32)Bilgi Yönetimi/Belge Yönetimi				
33)Bilginin Organizasyonu/ Konu Başlıkları				
34)Bilginin Görsel Sunumu				
35)Bilgiye Erişim				
36)Bilimsel ve Kültürel Mirasın Dijitalleştirilmesi				
37)Bitirme Tezi				
38)Derme Oluşturma ve Geliştirme				
39)Dizinleme				
40)E-Devlet Uygulamaları				
41)Elektronik Belge Yönetim Sistemleri/				
42)Elektronik Yayıncılık				
43)Endüstriyel ve İşletme Bilgileri				
44)Engelli Kişilerin Bilgiye Erişimi				
45)/Kütüphane Türleri				
46/İnsan Kaynakları Yönetimi				
47)İstatistik				
48) Kayıt Yönetimi/İçerik Yönetimi				
49)Konu Uzmanlığı				
50) Kullanıcı Deneyimi Tasarımı ve Bilgi Merkezleri				
51)Kütüphane Otomasyonu				
52)Kütüphane ve Arşiv				
53)Kütüphanecilik ve Dokümantasyon				
54)Mesleki Etik				
55)Mesleki İngilizce/Akademik İngilizce				
56)Müzelerde Bilgi Yönetimi				
57)Okuma, Yazma ve Anlatma Becerileri				
58)Osmanlı Belgelerinin Analizi ve Değerlendirilmesi				
59)Osmanlı Devlet Teşkilatı				
60)Osmanlıca/Farsça				
61)Programlama/Yazılım/İşletim Sistemleri				

62)Sistem Analizi ve Tasarımı				
63)Sosyal Ağ Analizi				
64)Staj				
65)T.C. İdare Yapısı				
66)Tıp Kütüphaneciliği/Hukuk Kütüphaneciliği				
67)Telif Hakları				
68)Üst Veri				
69)Veri İletişimi ve İşbirliği				
70)Veri Madenciliği/Metin Madenciliği				
71)Veri Tabanı/				
72)Web Programlama				
73)Yabancı Dilde Kütüphanecilik Metinleri				
74)Yazışma ve Dosyalama Sistemleri				
75)Yazma ve Nadir Eserler Kütüphaneciliği				

76) Listede olmayan ancak gerekli olduğunu düşündüğünüz ders varsa lütfen yazınız.

……

77) Bu konuda paylaşmak istediğiniz başka bir husus varsa lütfen yazınız.

……

Ek-2: ÇAKÜ Etik Kurul Değerlendirme Formu

T.C.
ÇANKIRI KARATEKİN ÜNİVERSİTESİ
ETİK KURUL DEĞERLENDİRME FORMU

Toplantı No:	19
Araştırmanın Yürütücüsü:	Murat GÖKÇE
Araştırmanın Başlığı:	Türkiye'deki Bilgi Ve Belge Yönetimi Bölümü Müfredatlarının Bilgi Profesyonelliği Mesleğinin İş Yaşamındaki Beklentileri Karşılama Düzeyinin Analizi
Karar Tarihi:	27-01-2021
Kurul Görüşü:	Düzeltmeler Görüldü. Başvuru Kriterlere Uygundur.

SONUÇ: Düzeltmeler Görüldü. Başvuru Kriterlere Uygundur.

Başkan
Prof. Dr. Murat ARI
İMZA

Üye
Prof. Dr. Ali YİĞİT
İMZA

Üye
Doç. Dr. Ela CANBOLAT
İMZA

Üye
Dr. Öğr. Üyesi Haydar KOÇ
İMZA

Üye
Öğr. Gör. Fatma Tayhan KARTAL
İMZA

Üye
Dr. Öğr. Üyesi İbrahim AKYOL
İMZA

Üye
Avukat Mehmet ÇAKMAK
İMZA

Çankırı Karatekin Üniversitesi

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

ORCID	0000-0002-2870-4400
Adı Soyadı	MURAT GÖKÇE
Doğum Yeri	SANDIKLI
DOĞUM TARİHİ	11.07.1995

LİSANS EĞİTİM BİLGİLERİ

Üniversite	ÇANKIRI KARATEKİN ÜNİVERSİTE
Fakülte	EDEBİYAT FAKÜLTESİ
Bölüm	BİLGİ ve BELGE YÖNETİMİ

İŞ DENEYİMİ

Çalıştığı Kurum	TÜRKİYE YAZMA ESERLER KURUMU BAŞKANLIĞI
Çalıştığı Birim	SELİMİYE YAZMA ESER KÜTÜPHANESİ MÜDÜRLÜĞÜ
Görevi/Pozisyon	KÜTÜPHANECİ
Tecrübe Süresi	2 YIL 8 AY

İLETİŞİM

E-Posta	murat03gokce@gmail.com
İletişim	SELİMİYE YAZMA ESER KÜTÜPHANESİ MÜDÜRLÜĞÜ MERKEZ/EDİRNE